DF 901 I66F8

Fu'ad, 'Ali
Atalarımız Turkiyeden

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

2088

20/109

افادهٔ مخصوصه

بحر سفید ولایتنده آلتی سنه‌لك بر كذارش حیات ، آطه‌لر حقنده ـ قسماً اجنبی مؤلفلرك محصول فكر وقلمی اولمق اوزره ـ شیمدی‌یه‌قادار ویریلن معلوماتك نه‌درجه‌لرده ناقص وخطاآلود اولدیغنی بوتون‌وضوحیله بكا ارائه واثبات ایتمشدر .

آطه‌لرك وآطه‌لیلرك ایچ یوزلرینه نفوذ ایتمك صورتیله احوال عمومیه‌سی نه‌در ؟ توركیا وآناطولی‌یه تمامیٔ ارتباطاتی ، یونانستان ویونانلیلره عدم انتساباتی نه كبی اساسات وحقائقه مستنددر ؟

بو استفهاملره بحق جواب ویره‌جك بوكوزالده نه‌بر اثر ، نه‌ده‌بر سالنامه واردر. بونلرك بالخاصه شو زمانده‌وموافق حقیقت برزمینده تعیین وتثبیت ایدلمه‌سی وبویولده‌ده حكومتمه وممالكتمه بر خدمت ایفاسی لزومنه قانع اولارق بواثر ناچیزك تحریر ونشرینه استحصال موفقیت ایتمكله مباهی‌یم .

كتب مدونه‌دكی مبهمات ومهملاتی توضیح وتصحیح ایچین یوروتدیكم مطالعات ومحاكماتی علی‌قدر الامكان خطالردن تجرید وتنزیهه چالیشدم . تدقیقات واجتهاداتمده كوروله‌جك قصورلرك حسن نیته باغیشلانماسنی مطالعین كرامدن رجا ایدرم .

قسطمونی : ۱۵ حزیران ۱۳۳۸ آمیرال مورەلی عارف اوغلی

ع . فؤاد

Fuʾad, ʿAli
Atalarımız Türkiyeden, Anatolidan ayrılamaz

آطه‌لرمز

تورکیادن ، آناطولیدن آیریلاماز

محرری
قسطمونی ولایتی مکتوبجیسی
علی فؤاد

قسطمونی مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر

۱۳۳۸

DF
901
I66F8

LIBRARY
SEP 17 1971
UNIVERSITY OF TORONTO

اطه‌لرمز

آق‌دڭزده‌كی آطه‌لرمزڭ ، جزائر بحر سفید ولایتمزڭ موجودیتنی بیلمه‌ین ، طرابلس غرب و بالقان حربلرندن بری اونلری مرارت روحیله دوشونمه‌ین بر وطن اولادی تصور اولونه‌ماز .

آناطولیمزڭ تا چناق‌قلعه بوغازندن سوریه قطعه‌سنه قدر ساحللرینه موازی بر نگهبان طبیعی اوله‌رق دیزوب یاتدیغی بو اطه‌لرمزڭ جغرافی ، انضباطی و عسكری وضعیتلری نقطه‌سندن آناطولی ایله علاقه‌لری پك زیاده حائز قیمت و اهمیتدر .

یرلی ، عثمانلی رومله‌رمزڭ تحت تابعیت یاردمله‌رندن ، مغایر صداقت شیمارقلقلرندن بالاستفاده یونانلیلرڭ بالقان حربنده موقتاً اللرینه گچیردكلری برقاچ اطه‌مزله معین بر زمان ایچین الیوم ایتالیا حكومتی طرفندن اداره ایدلمكده اولان دیگر جزیره‌لرمزڭ یونانستانه عائدیتی ادعای نافرجامنه قارشی ، ساقزده صوڭ آلتی سنه‌لك مأموریتم اثناسنده آطه‌لر حقنده‌كی معلومات و تدقیقاتمی ، دیاربكر ولایتی دفتردار اسبقی سعیدبك برادرمز كبی ارباب وقوف و عرفانڭ معلوماتنه‌ده مراجعت ایتمك صورتیله توسیع ایده‌رك نشر ایتمه‌كی - زمین و زمانه موافق اوله‌جغنی بالتأمل - فائده‌دن خالی كورمه‌دم .

معلومدركه جزائر بحر سفید ولایتی ردوس ، ساقز ، مدللی و لیمنی اسملرنده دورت لوایی [١] و استانكوی ، سومبكی ، قاشوط ، كریه ، مه‌یس ، لریوز ،

[١] اولجه قبریس آطه‌سی‌ده ولایت داخلنده برلوا ایدی . باطوملڭ روسیه طرفندن تخلیه‌سنه قدار ١٢٩٥ تاریخلی معاهده موجبنجه موقتاً انكلیزلرڭ اداره‌سنه تركا و تودیع اولونمشیدی .

قالیمنیوز ، قاریوط ، مولوه ، صیغری ، پیلمار ، ایمروز وبوزجه آطه نامارنده اون اوج قضایی وقاستللوز ، لیندوس ، هرکیت ، ایلیاکی ، اینجیرلی، قالاموتی ، وولیسو ، قاردامیلا ، ایپصارا [١] ، آستروپالیا ، پاطنوز ، یه‌را ، پولیهنیت ، قالونیا ، ماندالاماندا ، آیاصو ، موندروس ، بوزبابا وسماديرك اسملرنده‌ده اون دوقوز ناحیه‌یی ومتعدد مسكون وغیرمسكون آطه‌جقلری احتوا ایتمشدر .

قضا وناحیه‌لردن مدللی آطه‌سنده مولوه ، صیغری وپیلمار قضالریله یه‌را ، پولیهنیت ، قالونیا ، ماندالاماندا ، ایاصو ووردوس اطه‌سنده قاستللوز ، لیندوس وساقز اطه‌سنده قالاموتی ، وولیسو ، قاردامیلا ولیمنی جزیره‌سنده‌ده موندروس ناحیه‌لرندن ماعدا قضاوناحیه‌لر هپ اطه‌لردن مرکبدر . مباحثمزكده جهات مهمه‌سی اطه‌لره انحصار ایده‌جكدر .

بواطه‌لردن قاریوط ، پاطنوز ، لریوز ، قالیمنوز ، سومبكی ، آستروپالیا ، هرکیت ، اینجیرلی ، ایلیاکی ، کریه ، قاشوط ومه‌یس اسملرنده‌کی اون ایکی اطه (جزائر اثنی عشر) اسپوراد اطه‌لری (Les SPorabes) [٢] نامنی آلمشدر .

اسپوراد اطه‌لرینك هربری ، دولتِ سلاطین عظامك فرامین عالیه‌سی [٣] موجبنجه مأمورین معاشاتنك بیله تأمیننه غیرکافی وجزئی برتکلیف مقطوع ادا ایتمك صورتیله جهانك هیچ برطرفنده مثلنه تصادف ایدیله‌میه‌جك عاطفتكار مساعدات وامتیازاته مظهر اولمشدر .

بوتون بوجزائر مبحوثه‌نك موقعاً اناطولی ایله اولان علاقه وارتباطی هر برینك تعریفی صره‌سنده دلائلی کوستریله‌جكی اوزره نقاط مختلفه‌دن ناصیل بر اساس عدیم الاندارس ایله مقید ومشیدایسه ، اطه‌لرك برچوغنده ساكن غیر مسلملرك نشأت ایتدكاری نسل قدیمه اضافته عرقاده ئه‌لنیلكله [یونانیلكله] هیچ بر مناسبتلری اولمادیغی تاریخلرك شهادت راستكویانه‌سیله مثبت ومؤیددر .

[١] ایپصارا ، مقدما قضا شكلنده اداره اولونوردی .

[٢] اسپوراد ، داغنیق معناسنه‌ده‌در .

[٣] فرامین عالیه‌نك فطوغرافله استنساخ ایتدیردیكم صورتلری ، ساقزك آن سقوطنده بوتون اشیای بیتیه‌مله برابر ترك ایتدیكم قیمتدار کتابلرم واوراقم آراسنده قالمش ومع الاسف محو اولمشدر .

اطه‌لرك سوابقی تدقیق ایدیله‌جك اولورسه بوحقایق تكمیل اینجه‌لكلریله تبلر ایدەر . اطه‌لر ، دائما عثمانلی وتوركیا مالیدر ، اناطولیدن افتراقه قابلیق یوقدر . اغماض عین ایله عكسنی ادعا وترویج ، غیرقابل اجتناب غوائلك تحدث وتوالیسنه ، حتی هربار نائرهٔ حرب وضربك علورینی اشتعال اولماسنه سببیت ویرمك دیمكدر .

ساحللرینه یاپیشمشجه‌سنه اناطولینك قوجاغنه اتیلمش واوچ ، دورت یوز سنه‌دنبری توركلر طرفندن اداره ایدلمش اولان بواطه‌لری یونانستانه ترك وفدا ایتمك ، بویوزدن اتش جدالی دائما كوروكله‌مك ؛ مسالمت عمومیه‌یی مهلك وضعیتلره دوشورمك دیمكدركه . بونك مسئولیتی دولتلردن هیچ برینك درعهده ایتمك ایسته‌میه‌جكنه قانعز .

واقعا یونانیلر ، اطه‌لرده اكثریتی روملرك تشكیل ایتدكلرینی وقتیله یونانلیلرك ممالكندن معدود اولماسندن ناشی اطه‌لرك وارث یكانه‌سی اولدقلرینی درمیان ایله جمعیت اقوام احكامنه اتباعاً اطه‌لره صاحب اولمقده كندیلرینی حقلی كوسترمك ایسته‌یورلر . خیالی ، افسانوی ذهنیتلرله مشبوع اولان بوطلبلرك ، بومطالعه‌لرك برچوق عوامل سیاسیه واسباب عسكریه دولاییسیله‌ده هیچ برزمان جای تطبیق بولامیه‌جغنه شبهه ایتمه‌یوز . صوكرا ، هردولت برحكومتدن بیكلرجه ، یوزلرجه سنه اول ضبط ایدوب حوزهٔ حاكمیتنه ادخال ایتدیكی لاینعد بلده‌لرك شیمدی استرداد تشبثاتی قارشیسنده قالماسی لازمكلیر !..

بو واديده اطناب كلامدن صرف نظرله بالا پرواز یونانستانه تاریخی كوزدن كچیرمه‌سنی اخطار ایتمكی كافی كورورز .

اكر یونانلیلر ، حقیقةً (مغالی ایده‌آ) صاحبی ایسه‌لر (!) وقتیله افندیسی ، ولی نعمتی اولان توركیانك كندیسنه بخش ایتدیكی اراضی‌یی حسن محافظه واداره‌یه موفق ومقتدر اولمغی دوشونسونلر ! محترص ، مفترس اللرینی هرزمانه‌كی پارچالامغه قادر بولونان آناطولی‌یه وبالاضافه اطه‌لره ، تراكیایه وازاعقدن توقی [illegible] تورك قوتنك ، تورك ضربه‌سنك نه قادر قاهر اولدیغنی آجی تجربه‌لریله بیلیرلركه بوصوك زمانلرده بوتجربه‌لرینی لاثقیله تمیه ایتمشلردر !.

اطه‌لرك جامعهٔ عثمانیه‌دن آیرلمق وضع استعدادنده بولونمادیغنه دائر اوسـتریا و مجارستان بحریه‌سی امرای مشهوره‌سندن برذاتك بالقان حربی هنكامنده « نویه فرایه پره‌سه » غزته‌سنده انتشار ایتمش اولان شایان مطالعه برمقاله‌سنك بعض فقره‌لرینی ــ بحثمزه تعلقی اعتباریله ــ عیناً نقل ایتمكی مناسب كوردك .

صاحب مقاله ، اطه‌لردكزنده‌كی جزائرك اوچ دورت عصردنبری دولت عثمانیه‌نك اداره‌سی آلتنده بولوندوغنی ، بونلردن یونان طوپراغنه جوار اولان « سیقلاد » اطه‌لرینك اسكی یونان عصیاننده وكرید جزیره‌سنك ده بالقان محاربه‌سی نتیجه‌سنده توركیانك الندن چیقدیغنی دوروودراز اكلاتدقدنصكرا دییوركه:

« كرید اطه‌سی توركیا ایچین نه‌درجه‌لرده مهم ایسه ، چناق‌قلعه بوغازینك یاقیندن مدخل خارجیسنی تشكیل ایدن بوزجه‌اطه ، ایمروز ، لیمنی وسمندره (سمادیرك) اطه‌لرینك اهمیتی ده اونسبتده عظیمدر .

سمندره هیسندز منبت ایسه‌ده قیمت عسكریه‌سی آزدر ، چونكه دونانمایه استنادگاه اوله‌بیله‌جك لیمانی یوقدر . ایمروزك وبوزجه اطه‌نك مكمل لیمانلریله ، بوغازه نظارت وحاكمیتی دولاییسیله قیمت عسكریه‌لری بویوكدر . بواطه‌لرده بولونه‌جق بر ترصد (فیلوتیلالامی : Flotilla) [١] بوغازه كیره‌جك وچیقه‌جق اولان بوتون سفائنی كوزندن قاچیرمامغه مقتدر اولور . حرب حاضرده ــ بالقان حربنده ــ محاربات بحریه ، هپ بوساحه‌ده جریان ایتمشدر .

بواطه‌لر توركیادن باشقه بردولت الندە بولونه‌جق اولورسه چناق‌قلعه بوغازی واستانبول شهری هرزمان تهدیده معروض قالیر .

لیمنی ده بویله‌در . هرنه‌قدار بوغازدن براز اوزاقجه ایسه‌ده غایت ده‌رین و ایچری كیرمش ایكی كورفزه مالكدر . كورفزك بری شمالده ، دیكری جنوبده‌در . ایكیسی ده مكمل استحكامات بحریه انشاسنه مساعددر . لیمنی جزیره‌سی هانكی بردولته انتقال ایدرسه چناق‌قلعه بوغازندن چیقه‌جق بر دونانما لیمنیده‌كی دونانمایه غلبه ایتمكسزین اطه‌یی آرقه‌ده براقاماز .

[١] فیلوتیلا ، طورپیدو مخربلرندن مركب كوچك برفیلودر .

توركيا بودرت جزيره‌یی الندن چیقارمامغه فوق العاده جهد وغیرت ایده‌جکدر. بونلر چناق قلعه بوغازی ایچین نه قادار اهمیتی حائز ایسه‌لر ساقز ومدللی جزیره‌لرینك ده ازمیره قارشی او مرتبه‌ده اهمیتلری واردر. مدللی‌یه استناد ایدن بر دوننما ازمیر ایله هر درلو مواردانی قطع ایده‌بیلیر. ساقزده عین حالده‌در. بو آطه‌ده قیمتلی لنکر محللری موجوددر. وقتیله بو صولرده مدهش محاربه‌لر وقوعبولمش ایدی. ازجمله ساقزك قارشیسنده‌کی چشمه قصبه‌سی محاربات خونریزانه‌سیله مشهوردر.

ساقزك جنوبندن، سیسام وقاربوطدن اعتباراً آناطولی سواحلی بوینجه ردوسه قادار برسلسلهٔ جزائر واردر. مهملری باطنوز، لریوز، قالیمنوز، استانکوی وأپیسقوپی [١] درکه، عثمانلی ـ ایتالیا محاربه‌سنده پك چوق وقایعه محنه اولمش واسملری متوالیاً ذکر ایدلمشدر.

آناطولی‌یه پك زیاده قریبتلری اولماسندن دولایی بو آطه‌لره مالك اولان بر دولت جزئی برقوتله هر زمان آناطولی سواحلنی قولایلقله آبلوقه وتضییق ایده‌بیلیر. (آستروپالیا) جزیره‌سنك اهمیت عظیمه‌سی، عثمانلی ـ ایتالیا حربنده بتون معناسیله تظاهر ایتمش، آطه‌لر دکزنده اجرای حرکات ایدن ایتالیا دوننماسنه اس الحرکه اولمشدر.

قاشوط وکربه آطه‌لری ردوس ایله کرید آره‌سنده بولونمالری حسبیله شایان اهمیتدر.

آطه‌لر دکزنده، ضیاعندن توركیانك آز متحسس ایده‌جك طاشوز آطه‌سیدر. زیرا بو آطه‌دن قواله لیمانی سهولتله سد اولونه‌بیلیر.

والحاصل توركیانك، آناطولی سواحلنی تعقیباً ومتناظراً ردوسه ده‌كین تسلسل ایدوب كیدن بوتون آطه‌لرك حاكمی اوله‌رق قالمغه چالیشماسی كندیسی ایچین حیاتی برمسأله‌در.

—o◎o—

قاربوطدن ماعدا جزائر اثنی عشرله برابر حرباً ردوس واستانكوی آطه‌لرینی ضبط واشغال ایدن، بونلری «لوزان» معاهده‌سی موجبنجه توركیا طرفندن

---

[١] أپیسقوپی، ایلیاکی آطه‌سنك شرق جنوبیسنده بربرون اسمیدر. محرر مقاله‌نك بو آطه‌یی قصد ایتدیکی شبهه‌سزدر.

طلب وقوعنه تعليقاً اداره ایتمکده بولنان ایتالیا حکومتیله بوکون تاریخی و عرقی برنسبت دولاییسیله آطه‌لرمزده برحق قرار وتملك ادعاسنده بولونمایور ؛ بالعکس آطه‌لرك توركیایه راجع اولدیغی نقطهٔ نظرینی قبول وتصویب ایدیور ؛ وحق بوآطه‌لری توركیادن ماعدا هیچ برحکومته تسلیم ایتمه‌مك مقصدیله لوزان عهدنامه‌سنه برمادهٔ مخصوصه علاوه ایتمشدر .

ایتالیا قوهٔ اشغالیه قوماندانی جنرال آمه‌لیونك ۳۲۸ سنه‌سی تشرین اولنده ردوسده نشر واعلان ایتدیکی بیاننامه صورتنی بومناسبتله عیناً زیره نقل ایدیورز:

« حکومت متبوعه‌م جانبندن وارد اولان تلغرافه نظراً ایتالیا قراللغی ایله عثمانلی ایمپراطورلغی بینلرنده منعقد صلحنامه نتیجه‌سی اوله‌رق ذات پادشاهی جانبندن ارادهٔ سنیهٔ آتیه شرف صدور ایتمشدر : سلطنت عثمانیه‌نك تحت حکمرانیسنه وضع اولونان بحرسفید جزائرنده اهالی‌یه عدالتك مساوات توزیعی وهیچ برکونه جنس ومذهب فرقنه باقیلمقسزین انلرك کمال استراحتله تعیشلرینك تأمینی ضمننده کرك ادارةً وکرك عدلیه‌جه اصلاحات اجرا اولونه‌جقدر . مأمورین وحکام لسان محلی‌یه آشنا واهلیت لازمه‌یی حائز اولدقلری معلوم ذوات میاننده‌ن نصب اولونه‌جقلردر . جرائم عادیه ایله متهم بولونانلر مستثنی اولمق اوزره مخاصماته اشتراك ایدنلر ویا بومناسبتله تحت مسؤلیتده بولونانلر حقلرنده بلا شرط عفو کامل احسان بیورولمشدر . بناءً علیه کرك اسباب سیاسیه ویا عسکریه ایچین وکرك اثنای مخاصماتده بیان ایلدکلری افکاردن دولایی هر نه صنف وموقعه منسوب اولورسه اولسون تحت محاکمه‌یه آلنه‌میه‌جغی کبی شخصی وملکی حقوقنك موقع اجرایه وضعنده هرکونه تصدیع وتعرضدن مصون بولونه‌جقدر . بوکبی افعالدن دولایی تحت توقیفده بولونانلر ویا نقل ایدیلنلر همان سربست براقیله‌جقدر . مع هذا بالاده‌کی ارادهٔ سنیه‌نك تشریله برابر شیمدیلك ایتالیا عسکرینك تحت اشغالنده بولونان جزائرده مذهب وحقوق شخصیه واسایشك محافظه‌سی ایچین مرعی الاجرا احکامده تبدلات وقوعبولمایه‌جغی اخطار اولونور . »

مقطوعیت

آطه‌لرك زیر حاکمیت عثمانیه‌ده بولوندقلری مدتجه مظهر اولدقلری امتیازات ومساعداته نقل کلام ایده‌لم : بونلرك اك مهمنی مقطوع ویرکیلر تشکیل ایدر.

مقطوعیت ، مقدارلری ٥١ تاریخلی فرمان ایله مقید واسپوراد آطه‌لرینه مخصوص سنه‌لك بر ویرکیدر . فرمان ، بو آطه‌لری کاکان ایزباندودلرك [یونان قورصانلرینك] تجاوزاتندن صیانت وظیفه‌سنی حکومته تودیع ، بوکا مقابل‌ده مقطوع ویرکیلرینی منتظماً ردوس بکنه تأدیه ایتمك مکلفیتنی جزیره‌لر اهالیسنه تحمیل ایتمشدر . مقطوعیتك مبدأی بودر .

حالبوکه ، مقطوع ویرکیلر اوزمان بیله اطه‌لرده مستخدم مدیرلر معاشاتنه ، ضبطیه‌لر مخصصاتنه غیر کافی ایدی . آچیغك قاپاتیلماسی لازمدی . ٧٢ تاریخلی صوك فرمان امداده یتیشدی ؛ عجیب نامله آلته کلمکده اولان بر طاقم رسومی الغا ، ویرکی وبدل عسکری‌یه قلب وافراغ ایله‌دی ؛ اطه‌لیلردن اعانه نامیله النه‌جق مناسب مقدار مبالغك مقطوع ویرکیلرله بالتوحید ، مقطوعیت نامیله دکل ، ویرکی وبدل عسکری ناملریله استیفاسنی امر وتأمین ایتدی .

بو صورتله مقطوعیت اورته‌دن قالدیرلمش ایکن خیفاکه ، اوعصرده‌کی بکلرك ، والیلرك بصیرتسزلکی ، مبالاتسزلغی اثری اولاراق ٥١ فرمانك احتوا ایتدیکی مقطوعیته دوقونولمادی ، صوك کونلره قادار بومسامحه‌کار ، بوخطا آلود وضعیت دوام ایدوب کیتدی .

بو ، نسبی بر نوع استقلالدی . عثمانلی‌رومرلری سنه‌لرجه بوندن مستفید اولدیلر ؛ بوسایه‌ده ملیتلرینی ، لسانلرینی ، اخلاقلرینی محافظه ایتدیلر ! .

تکلیف مقطوع ، جزائر بحرسفیدك لوا وقضا مرکزلرینك هر برنده موجود و بر شعبهٔ فساده‌دن معدود اولان « دیموروندیا » لر (مختارخانه‌لر) طرفندن اهالیدن تحصیل ، حکومت وزنه‌سنه توصیل اولونوردی . دیموروندیالر ، مختار وهیأت اختیاریه‌یه متعلق وظائفدن زیاده بلدیه ایشلریله ، جزیره‌نك معاملات عمومیه‌سیله اشتغال ایدرلر ، ساده‌لان خلقك مقدراتیله اوینارلردی .

دیموروندیایه ریاست واعضالق ایدنلر ، یونانستانده اکمال تحصیل ایتمش متغلبین

ومتمولين كروهندن ايديلر ، بونلر ، نيك وبدىي تفريقدن عاجز جهلهٔ ناسك باشنده كابوس مثالى بر باركران ، حكومت ايچينده زهرلى بر ييلان ايديلر .

بو آدملر ، حكومت عثمانيه‌نك جزيره‌لرى خلقنه كوستر ديكى لطف وعاطفتى ظاهراً جانه منت عد ايده‌رك ايتاليان وبالقان حربلرينك وقوعنه قادار مأمورلر ايشلرينه قاريشمادقجه دولتى اشغال واشكال ايده‌جك بر حال وحركتده بولونمازلر، وحقيقتده ايسه صامان آلتندن صو يوروتورجه‌سنه كيزليدن كيزلى‌يه دائما يونان آمال وافعالنه خادم اولمقدن خالى قالمازلرى .

جزئى المقدار اولان مقطوع ويركيلر، ديموير ونديالرجه عوامك جهلندن بالاستفاده اون مثلندن فضله‌سنه مساوى درجه‌ده معارف ، صحيه وبلديه مصارفى قارشيلغى اولمق اوزره مختلف ناملرله استحصال ايديليردى .

بو تحصيل وتوزيعه . بر موجب امتياز ، حكومت قطعياً قاريشماز وقاريشديرلمازدى . وظيفه‌سنى دوشونن ، وطنى عشق ايله سون بعض اداره رئيسلرى جسارت ايدوبده برحساب ايسته‌ديكنده ديموير ونديالر ، توزيع وتحصيل ايتديكلرى مبالغك ثلثى ، ربعى نسبتنده بر جدول تنظيم وحكومته تقديم ايدرلردى . بو جدوللرده مقطوعيت مقدارندن فضله كوريله‌جك مبالغك مكتب ، دوقتور ، اجزاخانه وبلديه مصارف ومعاشاتنه صرف اولنديغنى بيان ايده‌رك حسابلرينى قاپاتيرلردى . حالبوكه ، كوستردكلرى مقدارك چوق فوقنده اولان تحصيلاتى ، بعضاً ايشلرينى قورجالايان ، اچ يوزلرينه واقف اولمغه باشلايان والى ، متصرف وقائمقاملرك عزلنه عائد مصرف ديه ديموير ونديا هيأتنجه قسماً بلع ايديلير ، هر حالده قسم اعظمى دوناتما وسائره اعانه‌سى اولمق اوزره يونانستانه آشيريليردى .

بو مقطوعيت اساسندن ماعدا (اسپوراد) اطه‌لرنده ليمان ، رژى وطاش اوجاقلرى كبى قوانين ونظامات حكومتك هيچ برى مرعى الاجرا دكلدى . فراغ وانتقال معاملاتى دخى اهالى طرفندن منتخب ومأموريتلرى حكومتدن مصدق مركز وقرى نوترلرى معرفتلريله جريان ايدر ، دفتر خاقانى قلملرى نوترلرك ويردكلرى اوراقه مستنداً اصحابنه سندات تصرفيه‌يى تنظيم واعطا ايتمكله مكلف بولونوردى .

داها غريبى : بدايت محكمه‌سى موجود اولان بو آطه‌لرك بعضيلرنده [سومه كبى] جزا دعوالرينى ديموير ونديالر رؤيت ايدر ، كندى تعرفه‌لرينه كوره خرج وجزاء نقدى بيله استيفا ايدرلردى .

نامق کمال بك مرحومك سومبكيده منصوره قوروه تيله نه صورتله تحرير نفوسه موفق اولديغى وجزائر بحرسفيد واليسى ناظم پاشـانك بحريه فريقى خليل پاشـا ايله برابر سيسام [صوفيقلى] حادثهٔ عصيانيه سنك ازالهسى آنلرنده حميديه قرووازوريله قاربوط جزيرهسنه عزيمت ، قرووازورك طوپلريله ارئهٔ آثار سطوت ايدهرك ديمو نزونديابى قوانين دولتك اجراى احكامنه ناصل مجبور ايتديكى ارباب وقوفك معلوميدر .

ايشته حكومت ايچنده حكومت ديمك اولان بو احوال مع الاسف باب عاليمز يك لاقيد برسيرجى ايدى . اووقت سياست حكومت « سيزلق چيقماسين ؛ اداره ايدلسين ! » غايهٔ ضعف آورينى تعقيبدن عبارت اولديغندن ديمو يرونديالر ايستهدكلرى كبى حركت ايتمكده فاعل مختار ايديلر .

بوكون ، قناعت كامله ايله امين اولالمكه ، حكومت عثمانيهنك اوسكوتى ، اوسكونى ادارهسنه آطهلر چوقدن متحسردرلر .

شيمدى صيرهسيله اطهلردن بحث ايدهلم . متفرع وتالى مطالعات بو بحثلر دهده ذكر اولنه جقدر :

ردوس آطهسى

Rhodes

جزائر بحرسفيد ولايتنك مركز ادارهسى بر مدت قلعهٔ سلطانيه ، ساقز ، مدللى وردوس آرالرنده تحوله اوغرادقدن صوكرا نهايت ١٣٠٣ سنهسنده صورت قطعيهده ردوسده تقرر ايتمشدر .

ردوس ، مدلليدن صوكرا ولايتك اك جسيم آطهسيدر . ٩٢٩ تاريخ هجريسنده قانونى سلطان سليمان خان طرفندن فتح اولونهرق ممالك عثمانيهيه ادخال ايدلمشدر .

ردوسك ضبطى حقنده « هامر » تاريخنده شو معلوماتى ويريور :

« اوچ يوز يلكندن مركب عثمانلى دونانماسى ، باش قوماندان تعيين اولونان وزير مصطفى پاشا قوماندانسنده اون بيك بحريه واطفائيه افراديله بحراً وسلطان سليمان قانونىده يوز بيك عسكر وبويوك چاپلى اون ايكى طوپ ايله اناطوليدن ، مرمريس اوزرندن براً ردوسى محاصره ايتمشلر و ردوس حكمدارى « ويليه دوليل آدام » طرفندن ده ردوسك مدافعه ومحافظهسى اون ايكى لسان شواليهلرينه ، (يعنى : فرانسز ، ايتاليان ، المان ، اسپانيول ، پورتكيز ، انكليز ، اووهرينا وپرووانس شواليهلرينه توديع ابدلمش ايدى . پادشاه اوردوسى اولدقجه مهم ضايعاته رغماً ١٥٢٢

سنهٔ ملاديه‌سی كانون اولنده ردوس قلعه‌سنی تسخير ، حكمدارينی اسير ايتدی .
پادشاه ، حكمدار ويليه دوليله قارشی « بو خرسنيانی اختيارلغنده خانه‌سنی واموالنی تركه مجبور ايتديكمدن دولايی متأسف اولمايور دكلم » قول شاهانه‌سيله شايستهٔ تبجيل برعالی جنابلق اظهار بويورمشدر . ردوسك سقوطی ، اوكاتابع اولان سكز اطه‌نكده (لريوز ، قاليمنوز ، استانكوی ، اينجيرلی ، ايليايی ، هركيت ، ليمنيونا وسومبكی اطه‌لرينك) دوشمه‌سنی موجب اولدی . »
قالين وغمكين سورلريله ، معروف ومخوف برجلريله من‌القديم منفيلرينه ، محبوسلرينه تنكنای عذاب اولان ردوسك منظرهٔ عموميه‌سی ؛ بتون كوزللكلرك فوقنده بر كوزللك كوستر . مستثنی ، ممتاز برشعريت تمثيل ايتديكنی ، زائرلرينك قلبنده لايزال برحس انجذاب اوياندير ديغنی سويله‌مكله ردوسك لطافت نجيبه‌سنه ترجمان حقيقت بيان اولدوغمه اعتماد بويورلمايدر . ذاتاً اقليمنك نزاهتی ، آب وهواسنك جيادتی مشهور جهاندر . موسم صيفده ردوس ، توركيه‌دن و آوروپادن ، مصردن كلن منفورجلرك روحلرينی پرذوق ونشاط ايلر ؛ سل الرئه مصابيننه برسناتوريوم قادار دواساز اولور . بوانطباعات ايله كوكلم ، ردوسه : « سترهٔ زمرديننه بوروغش ، بحرسفيد حوضه‌سنه قوندورلمش بهارك مرصع برلوحهٔ دلشكاريدر » ديور .
ردوسك تاريخده‌ده قديم برموقعی ، برشهرتی واردر . ميلاددن خيلی سنه‌لر اول ردوسده مختلف برچوق اقوام بولوندی ، حكومتلر ياشادی ؛ وقايع عديده‌يه صحنه اولدی ؛ هيبسی كلوب كچدی ؛ حتی عجائب سبعهٔ عالمدن معدود (آپولون) هيكلنك بيله - قبل الميلاد ٢٢٢ سنه‌سنده منهدم ونابديد اولمشدر - محل ركزی اولمقله بين الامصار احراز رجحان ايله‌دی . ردوسك احوال تاريخيه‌سنی تفصيله بحثمز مساعد اولماديغندن صددده رجوع ايديورز .
نفوس . — . شواليه‌لرك ردوسده حكمران اولدقلری زمان اهالئ متبوعه‌سی جزيره‌نك يالكز قلعه‌سی درونده‌كی شهرده ولينيدوز ، ياليسوس وقاميروس [١]

[١] لينيدوز ، كندی اسميله مسمی ناحيه‌نك مركزی اولمق اوزره اليوم موجوددر . ياليسوس ، آكلاشيلديغنه كوره حالاً ردوسك غرب جنوبيسنده « تريياندا » سواحلنه علم اولمشدر . قاميروسك ايسه شيمديكی قاستللوز ناحيه‌سی مركزينی اشغال ايتمش اولماسی مظنوندر . قاستللوز ولينيدوز ناحيه‌لرنده شايان تدقيق وتذكار برشی كوره‌مديكم ؛ شهره دائر بسط اولونان مطالعاتك عيناً بورالرده‌ده همولنی طبيعی بولدوغم ايچين فضله تفصيلات ايله قارئين كرامه كلال ويرمك ايسته‌مدم . شوقادار كه ردوس شهری كبی بوناحيه‌لرده دخی شواليه دورلرندن قالمه خراب ومعمور بنالر الآن كورولمكده‌در .

قصبه‌لریله بر قاچ قریه‌سنده تمکن ایتمش ایدی . تورکلرك آطه‌یه استیلا ایتمه‌لری اوزرینه شووالیه‌لرك ارکانی قدس طرفلرینه ، کندی هرقلرینه منسوب اهالی‌ده بالضروره شهری ترك ایله داخله چکیلدیلر .

مجاهدین اسلامیه شهری اشغال واملا ایتدیلر . اوراده بنای حکومت قوردیلر . طائفه‌لرینی کثیرتدیلر . موجود ومنضم مبانی‌یه یرلشدیلر . عصراً بعد عصر قلعه ایچنده یکرمی‌درت محله وجوده کتیرلدی . الآن اهالی مسلمه بومحله‌لرده بیتوتت ایتمکده‌در . بالعکس صداقت مخصوصه‌لرینه بناءً موسویلری اورالرینه الدیلر . اونلره کوچوك وبیوك حورا نامل‌ریله ایکی‌یه ایرلمش برمحله تفریق وتودیع ایتدیلر .

صوکرالری نفوس اسلامیه تکاثف ایتدی . مسلمانلر قلعه سورلرینك خارجنه چیقماغه مجبور اولدیلر . اورالرده‌ده ثمولر ، ظریف صیفیه‌لر ، باغ وباغچه‌لر یابدیلر . هیأت عمومیه‌سنه (واروشلر [۱]) عنوانی ویردیلر ؛ ویکی ، اورته ، اشاغی وسونبوللی واروشلری ناملریله دورت قسمه ایردیلر . بالآخره بونلره برده « دسپوط واروشی » علاوه اولونوورمشدر !

قلعه‌ایچی محلاتندن ، واروشلردن باشقه مسلمانلر ردوسك یدی قریه‌سنده املاك وار اضیسیله برابر مستقل و التی قریه‌سنده خرستیانلرله مختلط اوله‌رق توطن ایتمشلردر .

وقتیله ردوسده ۷۰,۰۰۰ اسلام بولوندوغی مرویدر . بو روایتك صحتنه قائلز . قلعه سورلرینك جوانب اربعه‌سنده‌کی برساحهٔ متسعه‌نك اسلام قبرستانیله مالا مال بولونماسی صدق اخباره آنده آسا بویوك برشاهددر . قلعه‌ایچنده ، طرز عتیق معماریلریله بنام ، سلطان مصطفی وسلیمانیه ، طورغود رئیس ، رجب پاشا ، ابراهیم پاشا جوامع شریفه‌سیله اوتوز اوچ مسجدلك [۲] اجنبیلرك بیله پیرایه بخش انظاری اولماسی‌ده اوشهادته برقوهٔ تأییدیه اولور . وا اسفا که ، بوکتلهٔ نفوس ، امراض ساریه وعوارض کونیه حیلولتیله آناً فآناً سیره کاشه‌رك دوچار تناقص اولمشدر .

ایام اخیره‌ده جزیره‌ده ۳۲,۰۰۰ نفوس مقید ایدی . بونك کریدن کلن مهاجرین ایله برابر اون ایکی بیکی مسلم ، الق بیکی موسوی ، اون دورت بیکی

---

[۱] واروش ، مجارلسانده برقصبه‌نك سوری خارجنده‌کی محله‌یه اطلاق اولونور .
[۲] بومسجدلرك یکرمی اوچی مشروط لهلری مندرس اوله‌رق الیوم مسدوددر .

عیسوی در . بالنسبه ، نفوس عمومیه‌نك یوزده اوتوز یدیسنی اسلاملر ، اون دوقوزینی موسویلر ، قرق دوردینی خرستیانلر تشکیل ایتمش اولویورلر. موسویلر اسلاملردن آیرلمامنی ، اسلاملرله برلکده یاشایوب برلکده اولمکی عزم ایتدکلرندن اکثریت نفوس رومللرده تجلی ایده‌من .

شیمدی اطه‌ده‌کی رومللرك صونی صونی تدقیق وتحلیل ایده‌لم ؛ که ، روملقله نه‌له‌نوسلقك بوراده هیچ بر مناسبتی اولمادیغی صورت قطعیه‌ده آکلاشیلمش اولسون. تاریخ الیمزده لاعوت بر وثیقه‌در :

شوواليه‌لرك اوان حکومتنده بر شرذمهٔ روم ، امل تجارتله آناطولیدن ردوسه کلیر ؛ اوفاق تفك اخذ واعطا ایله شوو الیه‌لرك آراسنه قاریشیر ؛ تعاقب ازمان ایله شوواليه‌لره حلول ایده‌ر ؛ اونلرله استیناسه ، تزویج وتزوجه باشلار ؛ نفوسلرینی تکثیره ، اورتودوقسلغی توسیعه میدان بولور ؛ شوواليه نسلندن کلن ، اورتودوقسلاشان بوخلق ، قسماً سورلر ایچنده‌کی شوواليه‌لر آراسنده وقسماً خارجده‌کی قصبات وقراده یاشار ؛ بعدالفتح قلعه‌درونندن وقصبه‌لردن چیقوب اطه‌نك داخل وساحللرینه یاییلیر ؛ اوورالرده محدث کویلره یرله‌شیر ؛ مساوات حقوقه مظهر اولور ؛ خانه‌لره کلیسالر ، مکتبلر یاپار ، اراضی تصرف ایده‌ر ، بردرجه مال ومنال صاحبی اولوب قالیر . ایشته ردوسك واروشلرنده ، کویلرنده کوردیکمز ، طانیدیغمز نه‌لنلك داعیه‌سنده‌کی چورباجیلر ، بو بولده تناسل وتعضو ایتمش وعایامزدر .

بو سوزلری سویلرکن ، بویازیلری یازارکن قلب ینه صیزلادی ، قلمده خیریالاندی ، اوته‌دنبری سرایلرمز ، حکومتلرمز اسلا عاقبت اندیش اولمامش ، دوشونجه‌سزلکك ، اداره‌سزلکك تخریبکار نتیجه‌لرینی بوکون بزه ادراك ایتدیرمشدر . منع نفس ایده‌میه‌رك کمال تأسف وتأثرله بوتنقیدانده بولونویورز .

نه‌در بو ، مملکتلرمزك طاشیدیغی ، تفلق آلتنده اینله‌دیکی اجنبی اسملر !! دوغروسی ، تاریخی بونلرله ادامه ایتمك فکرینه ، هرنه دینیلیرسه دینیلسین ، بردرلو اشتراك ایده‌میورم .

شهرلریمزه ، کویلریمزه تورکجه براسم ویرمك ، اوورالری او تمیز اسملرله طانیتمق عجبا زمامداران دولت ایچین معضلات امور دنمی معدود ایدی ؟

الحالة هذه دكل اطه‌لرمزده ، مع الاسف وطنمزك هر بوجاغنده ایشتدیکمز ، سویله‌دیکمز یابانجی ، سویمسز مملکت اسملرینك قارشیسنده تورك قانیله چاربان یوره‌كلر ، تصور وتصوری محال ، آتشـین بر حرارت ایچنده قاورولوب كیدییور . خرافه قبیلندن اولسه دخی نه‌لمره — یونانیلره — بو تسمیه‌لر دولاییسیله بر زمین قیل وقال آچمغه كوز یومه‌جق قادار اذعانسزمی ایدك ؟ !

ردوسك واروشلرنده متمكن روملرك ، بك اوزاق سنه‌لره راجع اولماملق اوزره ، محله‌لرینی استراتیقوز ، آی یوركی ، نه اوخوری ، آی نیقولا نامریله یاد ایتمه‌لرینه سكوتله مقابله دوغرومی ایدی ؟ ! هیهات ! . .

ثروت — ردوسده قابل زراعت اراضی آزدر . موجود اولانلرك ده چوغی ، اصداف بحریه مستحاثه‌لریله (Les Fossiles) بالامتزاج تحجر ایتمش بر نوع ایری قوم قیریتیلرندن مركبدر . بناءً علیه قوهٔ انباتیه یوق كبیدر . طوپراق احتیاجی ، اهالی یی ، كوزه‌لم اورمانلرك امحاسنه ، ترلا آچمق سوداسنه سوق ایتمكده‌در . جزیره‌نك حاصلاتی ، اعاشه ضرورتنی آنجق درت بش ای قارشیلایه‌بیلیر . انطالیه ومكری طرفلرندن ردوسه دائما اون كلیر . كویلیلر دەسنه‌نك بر قاچ آینی رنجبرلك ، دولكرلك ایتمك اوزره اناطولیده كچیرمكه مجبور اولورلر . اناطولی قاپیلرینی قاپاینجه ردوس قراسی آچلغه محكوم دیمكدر . بو تعریف ، ثروتی شهرده تكشیف ایدیور .

ردوسك مهم تجارتی ، شهر ایله جوارینك ، سنه‌نك بر قاچ موسمنده یتیشدیردیكی متنوع سبزه ومیوه‌لردن عبارتدر . بونلری یتیشدیرن طوپراق ، بویوك امكارله تربیه ایدلمش ، نمودار اولمشدر . سبزه ومیوه‌لر هر یردن اول ردوسده چیقار . استانبولده ، ساحللرده كوردیكمز ترفنده سبزه ومیوه‌لرك اكثریسی ردوس محصولیدر . اوزومی ، پورتاقالی ، ماندارینه‌سی ، لیمونی ، تورنجی وصوغانی ، بال قاباغی مبذول ومشهوردر . بونلردن كلیتلی اخراجات وقوعبولور ؛ ویتمش سكسان بیك لیرا راده‌سنده تمتع كتیرر .

كرك بو تجارتك ، كرك چارشیده‌كی صنعتلرك اقسام عظیمه‌سی اسلاملرك ایادیٔ فعاله‌سنده‌در . آرالرنده خرستیانلر تك توك كورولور . اسلاملردن صوكرا چارشیده موسویلرك فعالیقی كوزه چارپار .

ردوس حبسخانهٔ عمومیسیده برطرفه‌ا تمایلم : جوزدن باستون ، نالین ، سیغاره طبقه‌سی وسائره‌مثللی صدفلرله مزین معمولاتی هر یرده رواجیاب اعتبار اولمقده ، عامللرینه ودولایسیله مملکته آز چوق برمنفعت تأمین ایتمکده‌در .

جزیره‌نك برسنه‌لك املاك واراضی ویرکیسی ٣٥٠،٠٠٠ غروشدر. شهرده‌کی املاك واراضی‌یه نسبت ایدیلیرسه بومقدارك ثلثانی ردوس شهریله جوارینه اصابت ایدر . شهرده‌ده ، کثرت نفوس اسلاملره متوجهدر . اوحالده ثروت ملکیه‌نك اسلاملره انحصار ایتدیکی غیرقابل اعتراض برحقیقتدر . سعیدبکك آتیده‌کی حسابی بونسبتی توثیق ایدییور :

	یکون	شهرده	قراده
	غروش	غروش	غروش
اسلاملرك	١٧٥،٠٠٠	١٦٠،٠٠٠	١٥،٠٠٠
موسویلرك	٦٥،٠٠٠	٦٥،٠٠٠	٠
عیسویلرله اجنبیلرك	١١٠،٠٠٠	٥٠،٠٠٠	٦٠،٠٠٠
عمومی یکون	٣٥٠،٠٠٠	٢٧٥،٠٠٠	٧٥،٠٠٠

بناءً علیه ثروت ملکیه‌نك یوزده اللیسی اسلاملرك ، یوزده اون دوقوزی موسویلرك ویوزده اوتوز بری روم واجنبیلرك ایسه‌ده ثروت نقدیه‌نك یوزده اللی بشی موسویلرك ، یوزده یکرمی بشی مسلمانلرك ویوزده یکرمیسی‌ده خرستیانلرك‌در .

وضعیت — ١٤٦٠ کیلومترو مربعی مساحهٔ سطحیه‌یی وایکی ناحیه ایله قرق بش قریه‌یی احتوا ایتمش ، اناطولیدن یکرمی کیلو مترولق قیصه برمسافه ایله آچیلمش اولان ردوس اطه‌سی « بز اناطولی‌یه قارشی برحصن حصین وضعیتنده کورور وفن حرب متخصصلرینك بوفکرمزی تقدیرده تردد ایتمیه‌جکلرینه شبهه ایتمه‌یز .

ردوس ، اناطولینك حالاً وآتیاً انکشافات بحریه واقتصادیه‌سنی تحت ضمانه آلان مرمریس کبی بویوك بر کورفزك ، قیمتلی برلیمانك ، مهم برقضانك ایشلك اسکله‌لرینه ، اوزون ساحللرینه برهیبتلی حاکمدر . لدی الایجاب حرکات عسکریه‌سیله اورالری تهدیده ، دونانما آبلوقه‌سیله تضییقه مقتدردر . ردوسك قاچاقجیلره ، قورصانلره التجاکاه وساحللرمزده جولانکاه اولمایاجغنی کیم تأمین ایده‌بیلیر ؟

هانکی دولت ؛ بوغوانله ، بو فضاحته متحملدر ؟ نهایت هر شی کوزه آلینیر ؛ هرقناق وقوعه کلیر ؛ حادثات وواقعه لرکبی آلولر صاچمغه باشلار ؛ لاولر اوزاق یرلره قدار آقار ، اورالری ده یاقار ، اورته لق آتش ایچنده قالیر ؛ نهایت مسالمت عمومیه چوروك چنبر شکلنه کیرر ؛ بلا باشلره چوکر ...

بزینه بو مطالعاته ، خدانکرده قید احترازی ودینداریسنی تردیف ایدرز ، عقیدهٔ قویه مزله بونلره امکان براقیلمایاجغنه ایمان ایلرز .

بناءً علیه حکومتمزك ، اناطولیدن تفریق قبول ایتمز برجزء قیمتداری اولان کوزل ردوسمزی ده کیمسه یه ویرمیه جکنه وویرمیه جکنه ، دیکر اطه لرمزله برابر بونك ایچین ده الك اعظمی فداکارلقلری صرف ایتمکدن خالی قالمایه جغنه مطمئن اولمقلغمز لازمکلیر .

قالدیکه ، یونان یالاوراجیلری بو اطه یی تمسمك کبی باشلرندن بویوك بر حدناشناسلغه ، بویوك برکستاخنه داها جرأتیاب اولابیلسینلر !..

❦

مه یس آطه سی

Kastelloryzo

(ردوس ، ساقز ، مدللی ولیمنی آطه لرینه دائر بسط ایتدیکمز مطالعات ومحاکمات ، اونلره بربیك کبی التحاق ایدن بوقبیل کوچوك آطه لرده تماماً شامل اولدوغندن اوفاق آطه لر حقنده کی تعریفاتده اختصار التزام اولونه جقدر .)

مه یس ، انطالیه لواسنه ملحق قاش قضاسنك اندیفلی اسکله سی قارشیسنده ، کوره کلی برقایقله اوچ چاریك ساعتده کچیله جك قدار اناطولینك یانی باشنده کوچوك براطه در . ردوس لواسنك برقضاسیدر . جزائر اثنی عشردن معدوددر . محیط دائره سی اون بش میل بحریدر .

داغلق وطاشلقدن مرکب اولدیغی حالده ۸۱۳٤ نفوسی [۱] واردر . بونك اوچیوز دوقسان سکزی مسلمان ، قصوری رومدر . قضانك کویلری ومسکون اطه لری یوقدر .

[۱] نفوسلرك اکثریسی قسطمونی والیٔ محترمی رأفت بك افندینك نفوس مدیریت عمومیه سنده بولندقلری صرده ترتیب ونشر ایتدکلری فرانسزجه ایستاتستیق جدوللرندن آلنمشدر .

نال (نعل) شکلنده مدخلی دار ، انجی کنیش ودرین ، سفائن حربیه‌نك بیله دخوله مساعد ، فوق‌العاده ، مضبوط اناطولی‌یه متوجه مهم بر لیمانه مالکدر . مه‌یس قصبه‌سی بو لیمانك اطرافنده ، سطوح مائله اوزرنده مؤسسدر . اهالیسی کمیجیلك ، سونکرجیلك وبالقجیلقله مألوفدر . اعشار و غنم کبی تکالیف امیریه‌دن مستثنی ، یالکز ویرکی وبدل عسکری مقابلنده سنوی ۸۰۰ لیرا مقطوعیته[۱] مربوطدر .

۳۲۲ سنه‌سنده اندیفلیدن یالکزلی بر قایقله یکرمی دقیقه‌ده کچدیکم بواطه ، اناطولیمزه بیتیشیك کبیدر . ارادهکی بوغاز ، استانبولده اناطولی و روم ایلی حصارلری میانندهکی مسافه‌دن داها قیصه‌در .

بناءً علیه مه‌یس اطه‌سنك ، اناطولیدن ایرلاغی کوچوك بر قایق ایله جائز اولمادیغنی ، ارباب مطالعه‌نك دخی قبول و تصدیق ایده‌جکنه ، فضله ایضاحات اعطاسنه لزوم کوره‌میه‌جکمه شبهه یوقدر .

و استطراد » : مه‌یسك ، شمول معناسیله مناسبتدار اولدوغی آناطولینك قاش قائمقاملغنه الحاق ایدلمه‌یوب ، ۱۳۰ کیلو مترو اوزاغنده‌کی ردوسك ازه فضاسنه صوقولماسنه ، نه کبی بر علت و حکمت سائق اولمشدر !؟ بیله‌میز !..

بو قاریلرده بر تفصیل آکلاندیغمز مقطوعیت و استثنائیت امتیازلرندن ، بونلرك تولید ایتدیکی بیوك استعدادلردن محروم قالمامق ایچین دمیروندیانك استانبولده‌کی زنکین وملین تشبثلری ثمره‌سیزلمی اهمال اولونمشدر ؟ یوقسه مخالف فرمان حرکتله اطبعه‌ده بر باتیردی چیقمامسندنمی تحاشی ایدلمشدر !؟ آکلایامایز !..

۳۳۰ ده حکومت ، بوتون قاپتولاسیونلری زیر وزبر ایتدیسی . داها اولکی حکومتلرده ، فرمانلرك اولسون ، حکامی دولتك منفعت سیاسیه و اقتصادیه‌سنه موافق صورتده تغییر ، تصحیح امکان بولا بیلیردی ظن ایده‌رز ..

[۲] بو مقطوع ویرکی ، اوته‌کی اسپوراد آطه‌لرینه ومه‌یسك کوچوکلکنه نسبةً براز بیوکجه اولماسی ، وقتیله نفوسنك سائر یاقاق آطه‌لردن زیاده اولدیغنه دلالت ایدیور .

هركيت آطه‌سی

Chalki

هركيت اطه‌سی ؛ ردوس مركز قضاسنه تابع ، ردوسك ١٠ ميل غربنده كائن بر ناحيه‌در . مايس كبی كوپسزدر . يالكز ١٢٠٠ روم نفوسلی بويوجك بر قريه‌سی واردر . ناحيه حكومتی اوراده تمشيت امور ايدر .

اهاليسی ، سونكر جيلكله مشغولدر . (سقاقاندر) ديديلان دانغيچ ماكنه‌لريله مجهز قايقلرده ، قعر بحرده چاليشيرلر ؛ فجيع قضالرك قربانی اولورلر . مع مافيه ، برازده پاره قازانيرلر . ردوس جهتندن يانده‌كی (اليمينا : Limniona) اطه‌سنك مزرعه و مرعالرندن مستفيد اولورلر .

هركيتك مقطوع ويركيسی ١٠٠ ليرايی تجاوز ايتمز . بوويركيبی نفوسه توزيع و تقسيم ايدرسه‌ك آدام باشنه سنه‌ده ٨ غروش ١٣ پاره دوشر ! ديمك ويرونديلرك ياغمالرينه بوده بارز بر مثالدر .

ردوسدن استانكويه قادار مرمريس شبه جزيره‌لرينی پك ياقيندن زينجيرله‌مه قوشاتمش ، كسلمين بر ترصد آلتنه الش اولان كوچوك اطه‌لر آراسنده هركيتك‌ده مهم ونازك بر موقعی واردر . ردوسك ، اناطوليك آسيايله علاقه‌داردر . هر حالده اناطولينك بر جزء لايتجزاسيدر .

— ◎ —

سومبكی آطه‌سی

Symi

سومبكی اطه‌سی برقضادر . جزائر بحرسفيد ولايتك ردوس لواسنه ملحقدر . كندی اسمنی طاشيان بويوك بر كورفزك مدخلنی اشغال ايتمكده‌در . جزيره‌نك طولی ١٢,٥ ، عرضی ١١ ومحيطی ١٧ كيلو متروددر ؛ شمالنده مايس ليماننه مشابه ، فقط داها واسع وبوتون سفائنك باريناسنه داها صالح بر ليمانی واردر .

قصبه‌سی ، ليمانك شرق جهتنده ، ديك بر ياماچ اوزرنده‌در . خانه‌لرينك بر قسمی اطه‌نك آرقه طرفنه دوغرو يايلمشدر . قصبه‌نك شكل عموميسی بر آنفی‌تئياتره‌ی تنظير ايدر . قضانك ، قصبه‌دن باشقه كوبی يوقدر . نفوسی ٧٩٣٦ رومدر . سومبكينك ساحللری پك كيرنتيلی وچيقينتيلی‌در . هرطرفنده متعدد ليمانلری ،

قویلر وجوده کلمشدر . بورالی هوالرده حاوانی ، آمبوربوس ، مبلیانوس ، پیسدی وپانور میوطی لیمانلری کیلره ، وابو لره برر ملجاء اولمقده‌در .

اناطولی طوپراغنک ، مرمریس اراضیسنک سیدهٔ کهربارندن آییروب بحرسفیده اوزاندیغی ایکی قوتلی پارچه‌سنک ، (دادیا) و (سارادا) یارم اطه‌لرینک عادتا قوللری ، قیصقاجلری اراسنه صوقولمش ، سمت رأسنده اناطولینک فیاض کونشی یالاغنده بولونمش اولان سومبکی اطه‌سی روملرینک ، امال یونانیه مروجلکنده، قالیمنیوزلیلره بیله میدان اوقورجه‌سنه بویوک برفعالیت کوسترمکده ، بوخصوصده نک ایلری کیتمکده اولدقلرینی بیلیرز . بوندن دولایی اولملیدرکه ، سومبکیده سکسان التی کیشیلک برمفرزهٔ عسکریه اقامه اولونمش ایدی .

مع مافیه اطه‌نک احوالی ، دیوروندیانک افعالی ینه مجرای سقیمنی بوزمایوردی ، قصبه‌نک هانکی نقطه‌سنه امالهٔ نظر ایدلسه ، ماوی و بیاضدن باشقه برشی کورولمزدی ، بوتون مبانی ، بوتون معابد ومکاتب ، بوتون یلکنلیلرک دیرک وسیره‌لری هپ بوایکی بویا ایله ملون ایدی !

بو ثقیل رنکلردن ، بوذلیل کوستریشلردن ؛ برتورک قلبی دشیلیور ، برتورک کوزی جوشیوردی . هرحال وکارده مستظل امن وامان اولان یونانکوره بوطفره فروش سومبکیلیلرک املارینی اولدیره‌جک ، جرأتلرینی قیره‌جق دوربین وفطین بویوک برباش بولونمایوردی ! بواهمال واهمال ، شمار بق اطه‌لی روملریزی واونلرک فساد اوجاقلری بولونان دیوروندیالرینی بوسبوتون اضلال ایدیوردی !

یازیلاجق ، سویلنه‌جک اجی حقیقتلر پک چوقدر : سومبکیده براسلام قبرستانی بیله تأسیس ایتمک قابل اولامایشدی . برمزار طاشی کورولمک صورتیله اولسون اطه‌ده برتورک ازینک وجودی ایستنیلمه‌یوردی . ولانعز استیناف مدعیٔ عمومیسی خلوصی بکک ، سومبکیده محکمه ریاستنده بولوندیغی صره‌ده ، وفات ایدن اولادینک جنازه‌سی ردوسه نقل ایدیله‌رک اوراده دفن ایدلمیشدی !

جزائر بحرسفید ولاة قدیمه‌سندن قبرصلی احمد پاشا ، دوراً سومبکی‌یه کلدیکنده اطه‌نک میاه جاریه‌سی اولمادیغنی واهالینک صو احتیاجاتنک حاد برشکله کیردیکنی کورمش ، وظیفهٔ رسمیه‌دن زیاده برفضیلت انسانیه اولمق اوزره قصبه کنارنده

جسیم بر صهریج انشا ایتدیرمش ایدی . بو اثر خیر ، اهالیجه موجب منت اولمق وباشنه ایله حکومتك ناملری ، دائما لسان شکر ایله یاد ایدلمك لازم کلیرکن صهریج او تمه قونولان طاش کتابه بر مدت صوکرا خود بخود سوکولمش ، الآن بر یبوش دورمقده بولونمشدر . چونکه ، وبرتورك اثری ایدی ، بویله بر شاهدك سومبکیلیلرك کوزلرنده دیکن اولماسنده معنی وارمیدی یا ! ! .

صدخیف که ، بونی اراشدیراجق ، متجسسلری بولوب تأدیب ایده جك وکتابه یی ده یرینه قویه جق وظیفه شناس ، خیرخواه برکیمسه من یوقدی ! .

سوزینه ، اوزینه اعتماد اولونور برذاتدن ایشیتدم : سومبکی لیماننك صول طرف تپه سنده کی فارما کیدی کلیساسنك او کندن باشقالیا بورطولرنده قصبه نه ولرینك جاملرینی خرد وخاش ایده جك درجه ده مدهش طراقلر صاووران برسلاح باطلاردی . بو برتوفنکده کلدی ، برطوپدی ! نره دن الارینه کچیردیکی مجهولدر . کلیسادروننده صاقلانیوردی . کورولتویی ایشیدن مأمورین ضابطه ، اواوجاجلی ، او طاش باصامقلی یوللردن تپه یه ، کلیسا محلنه چیقنجه یه قادار طوب اورته دن قالدریلیر ، اختقا کاهنه چکیلیردی ! کیدن مأمورلره ده آتدیغمز شوددر ، دیه صوکرا قایقلرنده بولوندیریلان بیوك چاپد، بر « قره بنبا » کوسترلیردی ! بوطوپ ، بر دورلو میدانه چیقاریلامامش ایدی .

مسأله هر ناصلسه قائمقاملقدن ولایته ، ولایتدن باب عالی یه عکس ایتدی ! صدارتدن پطریقخانه یه تذکره سامیه یازیلدی ! استفسار کیفیت ایدلدی ! پطریقده کلیسانك نقراتی اوقودی ! « خاشا طوپ دکل ، قره بنبادر » دنیلدی ! بوکا اینانیلدی ! مخابرات بویله جه نتیجه لندی ! آسایش وانضباطه اهمیتله تعلق ایدن بوایش ده اویله جه نسیاً منسیا اولوب کیتدی ! . ایتالیا حکومتنك شیمدی اونلری او طوپك آغزینه قویدوغنه شبهه ایتمیه لم . .

دولتی شهری بش یوز غروش بدل ایجاردن قورتارمق ایچین حکومت سومبکیده بر رسومات دائره سی انشاسنی تأمل ایتدی . مأذونیتنی وحواله نامه سنی استحصال ایله دی . « اوردون میدانی » دنیلان خالی برقوسالد . ویا برمخزن نه ایتدیکی کیرمنی ده کز قسمنی بالاملا اوراده کومروك دائره سنی انشا ایتمك ایسته دی . دیوریندیا شدتله مخالفت ایتدی . کویا ، لیمان دالغه لری انبساط ایتمیه رك ده کز چیرینتیلرینك

چوغالمسنه ومراكب بحريه‌نك صالیه‌دنت شدتندن باراماماسنه سببیت ویره‌جكی ملاحظه‌سیله ! بو محللرك داغما بوش قالماسی لازم ایمش !

قائمقاملق بو ایشی اطرافیله واضحیله ولایته یازمش ؛ بوتون مسئولیتی درعهده ایتمش ؛ رودوسده بالمناقصه طالبنه احاله معامله‌سنی یاپدیرمش ؛ مدت قلیله ایچنده املا ایتدیردیكی دڭز قسمنده بنانی اكمال ایدوب ایشك ایچندن چیقمش . دیمو بدوندیالرك قورو، پاطیردیدن ، شماته‌لی بر بلوفدن عبارت اولان مداخله و مخالفتلرینی قیرمق ، خلق نزدنده دیقتاتورلكارینی آیاق آلتنه آلمق هرزمان ایچین سهل الامكان اولدوغنه ایشته كوچوك برنمونه ! الله‌ن و قائمقامدن راضی اولسون ؛ ولو بسیط دخی اولسه اطه‌ده حكومتك موجودیتی كوسترمش اولدی .

دیمو بروندیا هیأت شیطانیه‌سی ، امتیازلرینی توسیع و یونان خدمتلرینی تفریع ایتمك اوزره وسیله‌لر آرارلر ، رسوماتی چوقدن دائرهٔ امتیازلرینه صوقمق ایسترلردی . ذاتاً اوسنه‌لرده دولتك آلدیغی یوزده سكز كومروك رسمندن یوزده بشنی حكومت و یوزده اوچنی‌ده دیمو بروندیا استیفا ایتمكده ایدی . بوندن باشقه دیمو بروندیا ، اناطولیدن و محال سائره‌دن قایقلرله كلن ، متفرقاً كولات و بحریاتدن‌ده جنسنه و ثقلتنه كوره یكرمی پاره‌دن بش غروشه قادار رسم آلیردی ! قایقلرك تصرف سندانی‌به‌ده دیمو بروندیا ویرر ایدی !

زوالی حكومت ، قانونلرینك ، نظاملرینك جای تطبیق بولامادیغی بو اطه‌ده ، بو طاقت كذار وضعیتلر قارشیسنده نه‌قدر وقیمت بیلمز بوادملرك حقوقنی ، حضورینی محافظه ایتمك ایچین یوزلرجه مأمور استخدام ایدر ، بیكلرجه لیرا الرصرف ایلردی ا .

جزیره‌نك مقطوع ویركیسی سنوی ٤٨٠ لیرادر . قوجه برسنه‌ده برشخصه بو رادده ٦ غروش ویركی اصابت ایتمش اولویور ! سونكر تجارتیله ، كمی و صاندال انشاتیله سومبكیلیلر چوق پارا قازانیرلر . اكثریسی صاحب ثروت و سامانددر . اولدقجه لوكس حیات یاشارلر . چه فائده كه ، بو یاشایش پطریقخانه‌نك ، متروپولید خانه‌نك ، مختارخانه‌نك برباز یچه فرمایشی ایدی !

فسادجی راهبلر ، دوبارهجی دیمو بروندیالر . پروپاغانداجی معلملر باشلرندن قالقدیغی كون ، امین اولالم كه اهالی ، اظهار ندامت ایده‌رك یانی باشلرنده‌كی نجیب

ومونس اسکی تورك قومشولریله عصردیده مناسبت رمخالصتلرینی اعاده واقامه‌یه مسارعت ایده‌جکلردر .

اغوش مروتنده بسله‌دیکی ، کوزه‌تدیکی یاوروسنی اناطولی فدا ایده‌مز ؛ اویاوروده مادر مشفقه‌دن ایریلاماز . یونان حرص زلری ایسته‌دکلری قدار اوتسونلر ؛ بوقوقه‌لره قولاق ویرن اولمایه‌جق ، سومبکی هرحالده اناطولینك اولاجقدر .

ایلباکی آطه‌سی

Tilos

ایلباکی ، سومبکی قضاسنك بر ناحیه‌سی اولوب اوزره اوفاق بر آطه‌در . دادیه شبه جزیره‌سی قارشیسنده ، شرق جنوبی جهتندن سومبکی‌یه ۷ کیلومترو مسافه‌ده‌در . نفوسی ۱۲۰۰ تخمین اولونمقده‌در ؛ وکاملاً رومدر .

آطه پك ازطوپراقلیدر . زراعت وانجیر ، زیتین ، مننکیش وچیتلنبیك کبی اشجار مثمره‌سی واردر . اهالی بونلرك محصولاتیله وصیدایتدکلری بالقلر ، اوولادقلری جانوارلرله تعیش ایدرلر . نظافته رعایتکار اولمادقلرندن جذام علتی جزیره‌ده اجرای احکام ایتمکده‌در . ایلباکیلر ، طتلی به طرزلویه قاریشمار ، کندی حاللرنده یاشار فقیر کیمسه‌لردر .

سنه‌لك مقطوع ویرکوسی ۱۰۰ لیرادر .

نه‌ربستوس ، یلازیو ، لیوادیا وزاخاریوس ناملرنده‌کی رابطه‌لی لیمانلریله برابر اناطولی‌یه اتصالی خصوصنده برچوق اسبابی جامع وهرکیت ، سومبکی آطه‌لری حقنده بسط اولونان مطالعاته تابعدر .

استانکوی آطه‌سی

Kôs

استانکوی آطه‌سی ، بحر سفید آطه‌لرینك کوزه‌للرندندر ؛ بودروم ودادیه شبه جزیره‌لرینك حاصل ایتدیکی بویوك استانکوی کورفزی مدخلنده ، بودروم قضاسی حذاسنده‌در . طولی ٤٠ وعرض وسطیسی ۸ کیلو متروددر . خصوصی برشیرینلك کوسترن ، برزمانلر لواسی مرکزی اولان معمور قصبه‌سی آطه‌نك شرق شمالیسنده‌در .

استانکوی ، قانونی سلطان سلیمان طرفندن شوالیه‌لردن ضبط ایدلمش و (یفرح المؤمنون بنصر الله) آیت جلیله‌سی تاریخ دوشورولمشدر .

حکمای سالفه‌دن بقراطک مملکتی اولدوغی و حکومت دائره‌سیله قلعه وغازی حسن پاشا جامع شریفی آراسنده‌کی واسع میدانه سایه‌دار و خارق العاده جسیم کوکده‌سیله شهرتشعار اولان سالخورده برچنار اغاجنک آلتنده مومی الیهک تدریسانده بولوندیغی روایات تاریخیه‌دندر . بقراط صوینک ، زیر زمیندن چیقان بقراط حمامنک موجودیتلری بو روایتلره اساس اولمقده‌در . حق المانلر استانکویک چانال تپه موقعنده یاپدقلری حفریات نتیجه‌سنده (آسکلپیون) معبدینی میدانه چیقارمشلر و یاننده‌کی حجره‌یی بقراطک تداویخانه‌سی اولمق اوزره قبول ایتمشلردی .

استانکویک مابه الافتخاری اولان بو چنار اغاجنک فوطوغرافیلری قطعات خمسه‌ده انتشار ایتمشدر . آثار عتیقه متخصصلری پک اوزاق یرلردن کاوب آغاجی زیارت ایتمکده‌درلر . اغاجک کوکده‌سی ۱۰,٦٥ مترو قطرنده ، یکرمی برعدد مرمر وطاش عمودلره مستند بولونان داللرینک یره‌کی کولکه‌سی محیطی ده تقریباً ۱۱۸٥ مترو مربعنده‌در .

جزیره‌نک کرمه ، پیلی ، سی‌بن‌یه ، آندی‌ماهه ، کفالوز وقاردامینا اسملرنده التی قریه‌سی ، غرب جنوبیسنده کوزل برلیمانی ایله قصبه اوکنده برمندیره‌کی و ۷۰ درجه حرارتنده بلدیه‌نک مکمل برایلیجاسی ، قیزیل صو نامیله ویشیل وچیتنی صولرینه مرجح قاربونلی وحدیدلی برمعدن صویی منبعی واردر .

نفوس : ۱۷,۸۲٤ در . بونک ۹۸٦۳ ی مسلم و ۷۹٦۱ ی غیرمسلمدر . ۸ کلیسایه مقابل ۱۷ جامع شریفه برقاچ تکیه و مدرسه‌نک وجودی ، اهالیء اسلامیه‌نک تفوقنی مؤیددر . مسلمانلر قصبه ایله کرمه قریه‌سنده ساکندرلر .

اسلاملر . املاک واراضینک یوزده یتمشنه مالک اولدقلری کبی تجارتک ده ثلثانندن فضله‌سنی للرینه آلمشلردر . بناءً علیه ثروت ملکیه و نقدیه مسلمانلرده تقرر ایتمشدر .

استانکویک بوغدای ، قورو ویاش اوزوم ، ماندارین و پورتاقال ، کوسه‌له ، بوستان طوپراغی ومرسین یاپراغی اخراجاتندن تجارتی پک واسعدر . بو جزیره متطوعیته تابع اولمایوب اهالی بوتون تکالیف امیریه ایله مکلفدر .

اناطولی‌یه متصل کبی بولونان واونك اهمیتلی بر کورفزینه ناظر وحاکم اولان بو اطه‌نك جغرافی وعسکری وضعیتی، نفوس وثروتنك کثرتی دلائل صریحه‌سیله تورکیادن باشقه هیچ بر دولتله علاقه‌دار اولاماز .

اینجیرلی اطه‌سی

Nisyro

آنطالیه‌دن بودرومه قادار اناطولی سواحلی برقوس شکلنده قوشاتمش، ردوس واستانکوی اطه‌لری صره‌سنده بولونمش اولان واناطولی‌یه انتسابی وارسته‌عن المطالعه بولونان جزیره‌لردن بریده اینجیرلی اطه‌سیدر . استانکویك کوچوك بر ناحیه‌سیدر . عمومی روم اولمق اوزره اهالیسی ١٢٠٠ کشیدر . بالقجیلق وتورکیاده خدمتجیلکله تأمین معیشت ایدرلر .

سنوی مقطوع ویرکیسی ٧٠ لیرادر .

بری دکری پروندیاك، دیکری برلی بر دوقتورك عقارلری اوله‌رق ایکی ایلیجه‌سی واردرکه، شفاساز تأثیراتیله هرطرفجه مشهوردر .

کربه اطه‌سی

Karpathos

کربه اطه‌سی، اسپوراد اطه‌لری زمره‌سندندر . ٣٠ میل طولنده، ١٠ میل عرضنده‌در . ردوسك ٥٠ کیلو متره جنوب غربیسنده، کریدك ٧٦ کیلو مترو شرق شمالیسنده‌در .

بو اعتباره نظراً ردوس لواسنك سکز قریه‌لی واولدقجه جسامتلی بر قضاسی اولان کربه جزیره‌سی، اناطولینك بك آچیقلرینه دوشوب ردوس ده کریدایله ردوس وجزائر سائره میاننده شایان توقف مهم بر موقعی اولمق واوچ آغزلی تریس توما، پیغادیا، میقرویالو، آرموروز کبی متعدد ومساعد لیمانلری بولونمق مناسبتیله اناطولیمزك اطه‌لرندن انفکاکه قابلیت سیاسیه وعسکریه‌سی یوقدر .

سکنه‌سی صرف روم و ٨٠٧١ نفوسدر . یونانستانه یاقین اولدوغی حالده بو اطه‌نك ده اهالیسی حلیم وحکومته مطیعدر . قضا مرکزی (پیغادیا) لیماننك

کنارنده‌در . (نه‌ستزن) نام انکلیز قابلو تلغراف شرکتنك پیره‌قابلو خطنی تقویه ایتمك اوزره بوراده برتوسط استاسیونی واردر . حکومتك مستعجل مخابراتی بواستاسیون واسطه‌سیله ، فقط غالی اجرتلرله جریان ایدردی . بوسنه‌مزی ایسه قابقلر کوتوروب کتیرر ، موسم‌شتاده بوده انقطاعه‌اوغرار اردی !

اطه‌نك صویی‌بذول ، چشمه‌لری متعدد واراضیسی منبت اولدوغی ایچین اهالیسی خارجه بلکده عرض افتقار ایتمز .

مقطوع ویرکیسی تخمیناً ٥٥٠ لیرادر .

قاشوط آطه‌سی

Kasos

بوکوچوك آطه ، جزائر بحرسفیدولایتنك منتهای جنوبیسنده، کریه‌اطه‌سیله کریدك (سیده‌رو) برونی آراسنده اناطولی واطه‌لر ایچین کریه‌دن زیاده اهمیت وخصوصیق حائزدر . ردوس‌سنجاغنه مضاف برقضادر . بری بریندن اوزبشر ، یکرمیشر دقیقه مسافه‌ده التی کوچجکزیله مرعالقلردن عبارت‌اولان ماقرا ، آرمادیا ، استاکیا وبونیه نامل‌رنده‌کی دورت‌اطه‌جق قضانك هیأت‌عمومیه‌سنی تشکیل ایدر .

٤٠٨٣ نفوسی محتویدر . ایچلرنده یرلی‌مسلمان اهالی‌ده موجوددر . فقط اکثریت‌روملرده‌در . وقتیله بواطه‌ده ارناوودلرك مسکون اولدیغی مرویدر .

اسپوراد اطه‌لرندن بولونماسنه‌بناءً ، اولدوقچه محصولدار وباغ وبینیر کبی مستحضرات نفیسه‌سیله صاحب‌کار اولماسنه‌رغماً مقطوع‌ویرکیسی ٢٨٠ لیرایی‌تجاوز ایتمز ! اسملرینی‌ذکرایتدیککز اطه‌جقلرك اوتلاق ورسوم‌سائره‌سی جانب حکومتدن احاله والزام‌اولونور . بناءً‌علیه بونلرمقطوعیته تابع‌دکلدر .

ساقز آطه‌سی

Chio

ساقز ، ازمیرك قره‌بروننده‌ن چشمه‌قضاسنك (آلاچاتی) ناحیه‌سنه قادار اناطولی ساحلی شمال وجنوب جهتندن ٨ : ٩ وشرق طرفندن ١٨ کیلو متروالق مسافه‌لرده قارشیلایان وجسامت اعتباریله جزائر بحرسفید ولایتنده اوچونجیلکی احراز ایدن ٨٢٦ کیلومترو مربعی‌مساحه‌سطحیه‌سنده طویل‌الشکل ، لطیف‌المنظر لوا مرکزی بر اطه‌در .

سلطان سلیم ثانینك زمان سلطنتنده قپودان پیاله پاشا طرفندن ۱۵۶۶ سنهٔ میلادیه‌سی نیساننك اون‌دردنده جنویزلیلردن ضبط اولونمشدر . [۱]

اخیراً دوره سلطان محمود عدلیده موره اختلالنك ، روم فترتنك توسع ایتدیکی آنلرده ساقز ، اراده‌قجه بحرانلی و آتشلی وقایعه شاهد اولمشدر . عثمانلی تاریخی وقایعی شو زمینده قید ایدیور :

« موره اختلالی آرتدقجه آرتیوردی . اختلالجی روملرك ساقزه تسلط ایده‌جکلری خبر ویریلدی . جزیره‌ده اسلام و عسکر بك آزدی ؛ روملر ایسه سکسان بیك راده‌سنده بولونیوردی . دیکر طرفدن چالیجه‌وسیسام روملری آلتمش قدر صغیره اونبدی قدر کبیره کمیلرله کله‌رك (تیمیانا) قریه‌سی قربنه الق بیك ذی چیقاردیلر . [۲] محافظ وحید پاشا قلعه قاپیلرینی قاپاندی . بوتون جزیره روملری شولرینك اودرینه باندیرالر چکه‌ك عصیانه التحاق ایتدکلرینی اعلان ایتدیلر . قلعه براً و بحراً تحت محاصره‌یه کیردی . پاشا برایکی خروج حرکتی ایله اشقیایه تلفات ویردیردی . اشقیا متریسلرینی طوپ ایله دوکوب باغلی پاچاورالرله قلعه خارجنده‌کی مبانی‌یی یاقدی . فقط خارجدن امداد کله‌میور ، همان هر کون محاربه دوام ایدیوردی . وحید پاشا ایجابنه کوره مقاومت ، ایجابنه کوره مدافعه و تجاوزده بولونمقده ایدی . بو اثناده استانبولدن نصوح زاده علی پاشا قومانداسنده حرکت ایدن دونانما ، و اصلتله قلعه پیشکاهنه دمیر آتدی [۳] سفائن ، عصات جزیره‌نك آرقه طرفنه کچدی . چشمه‌ده بولونان عساکر امدادیه‌ده جزیره‌یه کاملاً باشلادی . دونانمادن‌ده سکز یوز عسکر چیقاریله‌رق ایکی کون دوام ایله‌ین محاربه نتیجه‌سنده قصبه‌لك واروشی ، محلاتی ضبط و یکرمی قطعه کمی احراق ، اون بش قایق ، بویوك و کوچوك اوتوز طوپ اغتنام اولوندی . تبعهٔ اجنبیه ولاتین رعایاسی کرك قصبه‌ده ، کرك کویلرده عسکر محافظه‌سی آلتنده حمایه ایدیلدی . والحاصل جزیره عصاة و بغاتدن تطهیر ، آسایش کما هی حقها تقریر ایدلمشدر [۴]

---

[۱] طرز فتحه‌دائر اولیا چلبی سیاحتنامه‌سنك اوچونجی جلدنده معلومات مفصله مندرجدر .

[۲] غرائبدندرکه ، بالقان حربنده یونانلیلر عسکرینی بو تیمیانا قریه‌سی ساحلنده « قوتداری » موقعندن قره‌یه اخراج و اورادن شهری اشغال ایتمشلردی .

[۳] عین حال ، او بالقان محاربه‌سنده‌ده باشیبوزوق کلش و شو قادارکه ، یالکز بویله برقوهٔ امدادیه کوندرلمه‌مشیدی !

[۴] بو قهرمان وحید پاشا ، شرق ظفرله سفینه‌سنده عیش ونوشه قویولدیغی برصره‌ده اخطارات مکرره‌یه رغماً اهمیت ویرمه‌دیکی شبهه‌لی بر آوستریا کمیسندن سوق اولندیغنه تردد ایدلمه‌ین برقایق طرفندن سفینه‌سنك آتشلنمه‌سی اوزه‌رینه پاشا برصاندال ایله آتلایه‌رق ساحل سلامته چیقمه‌ایکن جبخانه انفلاقیله تلف اولمشدر . سائرده معفوندر .

اقليم : ساقز جزيره‌سنه ، بوتون آب وتابله بحر سفيدك معطر ومعطر بر « بوكي » در دينيله‌بيلير . نيسان ومايس آيلرنده بوحرمه‌بديعه‌نك مشكين وكسكين قوقولري يالكز جزيره سطحنه ده‌كيل ، ساقزك بش التي ميل آچيقلرنده‌كي سطوح بحره قادار يايلمقده ، كلن كچن كميلر عنبرين بر هوا طبقه‌سيله قابلانمقده‌در . چونكه بوموسملر ، (نارنجيه فصيله‌سنه : Famille d'orangeé) منسوب آغاجلرك چيچكلرينه بوروندكلري زمانه مصادفدر [١]

يدي بيكه قريب ، اكثريسي پك مطنطن ودلفريب يالي وقوناقلردن مركب مباني ايله مجهز وهمنامي سنجاغه مركز اولان ساقز شهري (قاستورون : قلعه) موقع قديمنده وچشمه قصبه‌سنك تام مقابلنده تاسيس اولونمشدر .

شهرك زينت ونظافتي ، هواسنك جيادت ولطافتي وبالخاصه صويينك حلاوت ونفاستي كوزل اطه‌يه ياقيشير بر كوزللكي ارائه وتأمين ايتمكده‌در . بوخصوصده تعريفاته كيريشمك قورمه‌لرله يازي يازمغه توقف ايده‌ر .

ساقز جزيره‌سنك جنوبنده (نه نيطا) بروني ايله چشمه قضاسنك (آلاجاني) ناحيه‌سي ارا‌سنده ثابت بياض ضيالي برفناري حاوي (پاسپارغو) وشمالنده (قارداميلا) بروني ايله (قره برون) ميانه‌سنده متحرك بياض ضيالي ديكر بر فناري محتوي (قويون اطه‌لري) اناطولي وساقز بيننده ايكيشر دار بوغاز ميدانه كتيرمشلردركه جنوبده ساقز جهتنده‌كي صيغ بوغاز مستثنى اولمق اوزره بوتون سفائن تجاريه‌ زحتي بوتون سفن حربيه بواوچ مدخلدن سربستجه مرور وعبور ايده بيلير .

مدللي وسلانيك طرفلرندن دوغري جه‌كلن سفينه‌لر قارداميلا ناحيه‌سي اوكنده‌كي (تريغيل) ، ازمير استقامتندن كله‌جك وابورلر قره برونه مجاور (اوراجق) وبريه‌ الشام ، مصر واوروپا ساحللرينه منسوب كميلرده (آلاجاني) مدخللرندن ساقز حوضه‌سنه كيررلر .

(پاسپارغو) و (قويون اطه‌سي) بوغازلرندن كيريلنجه ساقز اطه‌سيله چشمه قضاسي آراسي كنيشجه برحوضه شكلني آلير . جنوب وشمال روزكارلري قيشين بوحوضه‌ده شدت كوستردكلرندن سفائنك باريناميه‌مه‌سي وجزيره اقتصادياتنك خللدار اولماسي ايچين ساقزك مركز اداره‌سي محفوظ بر ليمانه عرض احتياج ايتمش ،

[١] طراوتي ، خضارتي قيش وياز محافظه ايتمكده اولماسي دولاييسيله ساقز آغه‌سني محتشم نركسه (Calice) بكزه‌تمك وصفنه موافق بر تشبيه اولور .

وبوده ، امتیازی ایتالیان سرمایه‌دارانندن متشکل بر آنونیم شرکتنه ویرلمك صورتیله ١٣١٥ سنه‌سنده وجوده کتیرلمشدر .

لیمانك مدخلنده بر کوچوك کارکیر قوله اوسته ده بری یشیل ، دیکری قیرمزی ایکی فنار وکنز وایقاد ایدلمشدر . مستطیل الشکل اولان لیمانك اوچ ضلعی قارانتینه ، لیمان ، رسومات ، پاساپورط دائره‌لری ، لیمانك چکیك محلی وریختیم قومپانیاسنك اداره خانه‌سی ، متعدد واپور آجنته خانه‌لری ، دومرك لسکیلری (قولوپلری)، اوتل ، غازینو ویاپیلر کبی نظر ربا بنالری اطرافنه آلمش ریختیملرله تزیین وبرضلعنده یوکسك وقالین بتون آرمه بر دیوار ایله جسیم دالغه قیران قاپالری تشکیل ایدر .

لیمان ، الڭ بیوك سفائن تجاریه‌نك دخولنه وریختیمه ایورده اولماسنه مساعددر .

١٠ تموز ٣٢٤ انقلابی متعاقب امیرال غابل قوماندانسنده بحرسفیدده برجولان یاپان عثمانلی دوناغاسندن فتح بلند ومعین ظفر زرهلی قوروه‌تلری بوتون طورپیدو وقونتر طورپیدولر منزله برابر لیمانه کیرمش وریختیمه یاناشمش ایدیلر .

یالکز لیمانك مدخلنده ، عارضه‌لی بر نقطه‌ده انشا ایدلمش اولان لیمان وقارانتینه دائره‌لری سفائنك دخول وخروجنده ، بتخصیص فورطنه‌لی هوالرده بعض قضالرك وقوعنه سببیت ویرمکده‌در .

لیمان وریختیم شرکتنك طونیلاتو باشنه واپورلردن ، ترانسیت منقولاتنه‌ده شامل اولمق اوزره اشیای تجاریه‌دن ، واپاق باصدی نامیله ریختیمه چیقان یولجیلردن آلدیغی رسومك فضله‌لغی تجار محلیه‌نك وعین زمانده اهالیٔ جزیره‌نك ضرارینی وبالنتیجه معاملات اقتصادیه‌نك اخلالنی موجب اولمقده ایدی .

لوئید ، رومانیا ، روس وخدیویه واپورلری طونرسومنك غلاسندن دولایی لیمانه کیرمزلر ، آچیقده دمیر آتارلردی . ساقزلیلرك بوکا دائر شکایات ومراجعاتی باب عالیده دوسیه‌لر وجوده کتیره‌جك مرتبه‌ده توالی ایتمش ایدی .

خاطرمده قالدیغنه کوره ، ریختیم اداره‌سی برموجب مقاوله انشاآته صرف ایتدیکی مبالغك یوزده بیلمم قاچنه قادار استیفاسنی تأمین ایتدکدنصکرا رسوم تعرفه‌سنی تبدیله مجبور اولاجقدی . حالبوکه ارادن سنه‌لر کچدیکی ، برچوق پاره‌لر الندیغی حالده بر دورلو یوزده حسابی دولدیره‌لامیور ، بویوزدن حقلی شکایته سببیت ویریلیوردی .

حق ، ساقزلیلر ، بوتون مصارف انشائیه‌سنی درعهده ایده‌رك شهره یارم ساعت مسافه‌ده (لانغادا) لیماننه ده‌قوویل خطی تمدید ایتمك ، رسومات دائره‌سنی اوراده قالدیرمق وواپورلری‌ده بولیمانه اوغراتمق ایچین جدی تشبثلرده بولونمشلر وایشی ساقز مبعوثی (چلبیدی) واسطه‌سیله ایلك مجلس مبعوثانه‌ده عكس ایتدیرمشلردی .

صو : ساقزك صویی ، بلامبالغه دینیله بیلیرکه ، استانبولك بیله نه‌یی صولرینك برچوغندن دها نفیس ولذیذدر . نامق کمال مرحومك سوزی اطه‌لیلر بیننده مبنی علی الحکایه اوله‌رق مثل کبی سویلنمکده‌در : « لطیف هواسیله ردوس ، نادیده صویله ساقز وه‌بذول ثروتیله مدللی اطه‌لری برنقطه‌ده اجتماع ایتسه‌لر ، دنیاجنتی تشکیل ایتمش اولورلردی » .

واپورلرده بولجیلرك قامارو تلردن ساقز صویی اراملری ، ایسته‌مه‌لری شهرت شایعه‌یه بر برهاندر . صدراسبق اولونیالی فرید پاشا ایچه‌جکی صویی ساقزدن استانبوله جلب ایتدیروردی . بلدیه طرفندن اداره ایدلمکده اولان بو صو ، دواثر رسمیه ایله شهرك متعدد چشمه‌لرینه اساله ایدلدیکی کبی تعرفه‌سنه توفیقاً براجرت سنویه مقابلنده اماکن خصوصیه‌یه‌ده توزیع واجرا اولونوردی .

حیات : ساقزلیلر ، معنای حقیقیسیله جداً چالیشقاندرلر . بالخاصه شهرلیلرده حمالی برسعی وعمل حکمفرمادر . مطرد برحیات تعقیب ایده‌رلر . صباحلری ایرکنجه زنکین ، فقیری هرکس ایشلری باشنه قوشار ؛ اقشام غروبدن بربوچوق ایکی ساعت اول قوردون بویو — ایکنه اتیلسه یره دوشمیه‌جك تعبیر مبالغه‌کارانه‌سنه ماصدق اوله‌جق صورتده — انسانلرله دولار ؛ نصف اللیله قادار مفرط برذوق وطرب یاشار ؛ کیجه‌لری ریختیم یوزلرجه لوکس لامبالرینك ضیاسیله واکسیك اولمایان واپورلرك الکتریق شعاعیله نورلره بوغولور .

خصوصیله بازار کونلری فرنك محله‌سندن قوردین استقامتیله « بهلاویستا » مسیره‌سنه ده‌کین قادین ارکك پیاسه جریانی بك اوغلنه ، ازمیره رقابت وبلکه‌ده تفوق ایده‌ر . سوسیه‌ته حیاتی ، پوکر وماوص وحتی لاسکینه لعیباتی ساقزده چوق ایلری کیتمشدر . اغنیانك یکانه اکلنجه‌سی بونلردر .

موقع : ساقز اولجه برموقع مستحکم ایدی . سریع آتشلی برباطاریا طوپی «

طوپجی ضابطان وافرادی موجود ایدی . طرابلس غرب حربندن براز اول مطالعات عسكریه‌یه بناءً استانبولجه استحكام لغو ، طوپلرله مرتبات ازمیره نقل ایدلدی . ساقزده یالکز نقصان وجودلی بر نظامیه آلایی بر اقیلدی .

شهرك ، فنه مطابق صورتده كه‌نیش جاده‌لرینك هپسنه وسوقاقلرینك‌ده بر قسمنه منتظم شوسه‌لر یاپیلمش وجزیره‌نك اوچ ناحیه‌سیله اوتوز یدی قریه‌سنك اكثریسی شهره ویكدیكرینه — اوفاق بر بوزوقلغی كورولمه‌مك قیدیله — شوسه‌لرله ربط ایدلمشدر . بناءً علیه آطه ، مكمل بر شوسه شبكه‌سیله مجهزدر .

نفوس : ساقزك نفوس عمومیه‌سی (٦٦,٠٢٠) كشی‌یه بالغ اولمقده‌در . بونك (٢٢٢٨) ی مسلمان ، (٨٦٥) ی قاتولیك ، (٤٩٢) سی موسوی (١١,٤١٥) ی روم اولمق اوزره (١٥,٠٠٠) نفوسی شهره عائددر . كویلرده اسلام مسكون دكلدر .

حكومت ، كرید وروم ایلی مهاجرلرینی بو آطه‌یه یرلشدیرمك اسبابنه توسل ایتمش اولسیدی ، بلكه شیمدی‌یه قادار اسلاملر متزاید بر كتلهٔ نفوس وجوده كتیرمش اولورلردی . اجلهٔ رجال حكومتدن ضبطیه ناظر اسبقی ناظم پاشا [١] جزائر بحر سفید والیلكنده بولوندوغی صره‌ده بو مهم نقطه‌یه نظر دقت وحكمتنی نصب ایله مطالعهٔ عالیه‌سنی استفسار ایتمش ، خیفاكه سلامت وطنه معطوف اولان بو تشبث دور اندیشانه منفی جوابلره معروض قالمش ایدی .

ثروت وتجارت : ساقز اطه‌سی مدللی جزیره‌سی قادار زنكین ده كیلسه‌ده ساقز زنكینلری مدللیلره فائقدرلر . ساقزلیلردن انكلتره‌ده وقطعات مختلفه‌ده بانكرلكله ، میلیونرلكله معروف برخیلی كیمسه‌لر بولوندوغی كبی ساقزده‌ده بیكلرجه لیرالق برچوق اصحاب یسار واردر .

---

[١] یكرمی باشنده ایكن ٣٠٧ سنه‌سنده سرایك ظالمانه اوغرامه‌رق ١٧ سنه منفاده قالمقلغمی انتاج ایدن ١٢٩ كونلك حیات موقوفیتمده ضبطیه ناظری ناظم پاشانك نه نزیه ، نه رحیم بر قلبك صاحبی اولدوغنی ، حق ومظلوملری نامسیل حمایه وسرای اركاننه قارشی نامسیل مدافعه ایتدیكنی دلائل عدیده‌سیله بالذات كوروب حقلرنده بوره‌كیمه درین ولایزال بر حس حرمت ومحبت یرلشدیرمش ایدم . قونیه ولایتنك نیكده ، اسپارطه وآنطالیه سنجاقلرینه تغریبمدن اون بش سنه صوكرا (٣٢٢ سنه‌سنده) صدر اسبق آولونیالی فرید پاشا مرحومك دلالت خیرخواهانه‌سیله ساقزه نقل مأموریت وتبدیل نكبت ایله‌دیكم زمانده پاشایی بالتصادف رودوسده مقام ولایتده بولدم . مشار الیهك والیلكده‌ده افعال وآمال احرارانه‌سی مشهودو معلومم اولمقله حسیاتمك اصابتنی بوسبوتون تأیید ایتمشدر . بو حقایقی بالمناسبه بوراده ذكر ایتمكی لوازم قدر شناسیدن عد ایدیوردم .

ساقزك باغلری ، باغچەلری ، ساقزاقلری ، زەیتینلكلری ، فابریقەلری هپ متمولین واهالیٔ غیرمسلمەنك تحت تصرفندەدر . موسمندە آغاجلرینك دیبلرینه دوكولوب شعاع شمس وقمرله بر بر لانطا كبی پاریلدایان ، كوزلری قاماشدیران ساقز محصولاتی [۱] ، متعدد و جسیم فابریقالرینك بالخاصه فرانسه ، روسیه وبولغارستانده اعظمی رواج تأمین ایتمك اوزره میدانه كتیردیكی كوسەله استحصالاتی [۲] وزەیتین ، دیش بادەمی ، پورتقال ، ماندارین ، لیمون ، تورونج ، برغاموت (برغموت) ، كیتره (اغاج قاوونی) وخرنوب (كچی بوینوزو) حاصلاتی ، بالیق معمولاتی ، متنوع رەچل وشوروب مستحضراتی تجارتك اساسنی تشكیل ایدەر . بونلردن دائما واپورلر دولوسی اخراجات وقوعه كلیر ؛ جزیرەیه میلیونلرجه ثروت كیرەر .

كرچه اسلاملرك ، اوقافك شهردە وقامبوس وطورلونی كبی شهر جوارنده اراضیسی ، پورتاقاللقلری ، ازیتونلكلری وارسەدە وبونلردن بر ازده خارجه چیقارلرسەدە روملرك واز جمله كلیسا ومناسترلرك اراضیسی وباغچەلری مقدارینه كوره شیئی قلیل مشابهسندەدر .

---

[۱] ساقز محصولی ، بر بوچوق ، ایكی مترو ارتفاعندەكی ساقز آغاجلرینك كوكدەسندن ، قالین داللرندن آلنیر . ساقز آغاجلری مساوی عرضدەكی مملكتلردە غرس ایدیلەرك یتشدیریلیورسەدە محصول ویرمەیورلر . محصول دنیادە یالكز ساقز اطەسندن آلنەبیلیور . وقتك حلولنده ساقز قادینلری اللرینه برنوع آلدیوەن یكیرلر . اوچلری كسكینجه بر دمیر پارچەسیله اغاجلری چیزرلر . اغاجلرك آلتنەدە برنوع بیاض وانجه طوپراق سەرەرلر . آغاجلر ، چیزیلدكلری محللردن غایت لزوجتلی وپاپشقان بر مادە افراز ایدەرلركه میوه اغاجلرنده كوردیكمز ضمغلره مشابهدر . بومادەلر سەریلان طوپراقلر اوستنه دوشوب قاتیلاشیرلر . داملاساقیزی دیدیكمز نفیس وخالص دانەلر ایلك محصولدن وجودە كلیر . بیغانەرق اولدوغی كبی بازار داد وستدە چیقاریلیر . ایكنجی واوچنجی عملیەدە آلنان ساقیزلر قازانلردە ئریدیلەرك كەوكیرلردن صو ایچنه دوكولور . صودە آلدقلری اشكاله كوره تفریق اولونورلر . یاصصی ، ایری واكثریتله دونوق ساقزلر بو نوعدر . وقتیله داملا ساقیزینك اوقەسی محلنده ۳۵ : ٤۰ ، دیكرلری ۱۷ : ۲۳ غروشه آلنیردی .

[۲] ساقز فابریقالرنده فوق العادە صاغلام ومبذول مقداردە یاپیلان كوسەلەنك نفس ساقزدە قطعیاً تجار واصنافه صاتیلمادیغنی ، قوندورەجیلرك قوللاندقلری كوسەلەلرك اوروپادن دولاشەرق فرانسز كوسەلەسی نامیله اوزرلرندە برجلا وبرتمغا فضلەلغیله ینه ساقزدەكان كوسەلەلردن باشقه برمال اولمادیغنی مع استغراب ایشتمش ایدم .

ادخالات واخراجاتنك اهميتيله عالم تجارت وصنعتنده ساقز ، كنديسنه بويوك برپايه ويرديرمكه مستحقدر . چشمه قضاسی مورداتنك ترانسيت معاملاتنده وساطت ايتديككندن دولايی اعمال متضاعفه مواجهه سنده ساقز طاتلی بر بيتابی ايچنده چالقالانيردی . همان هركون ، هركيجه كلوب كيدن وابورلرك سامعه خراش اولمقدن زياده آهنكدار اولان وينچ ولوله لری ، ساقز اقتصادياتنك فيضكار برشاهدی ، غبطه آور برمناديسی ايدی .

وابورلر ، غولتلر ، بارقولر اوروپادن دوغريدن دوغرييه ساقزه مانيفاطوره ، تخافيه ، خفافيه ، واجزای كيمويه مثللی مطلقا خارجدن جلبی ضروری اولان اشيا ايله اناطوليه دن واناطولينك محال مختلفه سندن اون [١] ومحروقات كتيرمكده ، بونلره مقابل بوقاريده بيلديرديكمز محصولات ومعمولات محليه نی اضعاف مضاعفه حسابيله كوتورمكده ايديلر . هرحالده علم وثروتك عرض وطلب دستوری ساقزده كنيش بر ساحهٔ تطبيق بولمش اولويوردی .

پورتاقال ، ماندارين موسملرنده ذكور واناث بيكارجه عمله اعمالاتخانه لرده چاليشيرلر ، تخته قاصه لر ياپارلر ، اكثريتله ايتاليادن كتيرتدكلری مارقالی وسوسلی صامان كاغدلرينه بونلری ، وبردانه سی آز چنتمكله برصالونی تعطير ايتمككافی برغامودلری صارارلر ، قاصه لره يرلشديررلر ، تكی چورومكسزين دنيانك هرطرفنه سوق ايدرلردی .

باغچه صاحبلری ، مستأجرلری ، ايشجيلر ، حماللر ، ماوناجيلرو آجنته لر آراسنده دونن مصارف بكونه قارشی قازانجك يوكسكلكی محير العقول ايدی .

بخارله متحرك كوسه له وزه يتين ياغی فابريقه لرينك غائله لی مساعيسندن وساقز ، اينجير ، باليق وسائره دارالاستحضاراتنك فيضلی مشاغلندن متحصل تجارتده ، عين زمينده سريع ونافع خطوه لرله ايلريله ييشدی .

بوتون تجارت ته‌ولری فصول اربعه‌ده ساعت كبی ايشلر ، برچوق دكانلر كيجه ياريلرينه قادار اخذ واعطاده بولونورلردی . برقاچ اسلام ، موسوی وقاتوليك تجارتكاهلری ده بوميانده مهما امكن كارلی ايشلر كورورلردی .

ساقزده ديلنجيلره پك آز تصادف اولونور . تسأله امكان يوقدی : هرصنف خلق ايچين حاللرينه كوره ايش واردی . شهرلیلر فابريقالرده ، تجارتخانه لرده ،

[١] ساقزده يتيشن حبوبات احتياج محلی بی تأمينه كفايت ايتمزدی .

دکانلرده ومتنوع صنعتلرده، متجلدانه چالیشمق ، کویلولرده ساقزلقلرده ، باغلرده، نارلالرده تو دوکه‌رك متهالکانه ایشله‌مك صورتیله ضیق معیشتدن وارسته قالیرلر واولدقجه مرفه برعمر سوره‌رلردی .

کویلولرك کاملاً روم اولدوغی ، شهرده‌ده اکثریتی روملرك تشکیل ایتدیککی سویله‌میشدك . اراضی واملاکك کمیت عظیمه‌سنه روملرك متصرف اولماسنه وتجارت وصنایعده اونلرك ایادیٔ مجرده‌سنده دوران ایتمه‌سنه نظراً ثروت ملکیه ونقدیه‌نك بحث رجحانی روملره نصیب اولمشدر !

شو سطرلری قارالارکن ینه تأثرله قاپیلدم ؛ چونکه ساقزلیلرجه‌ده معلومدرکه، بر زمانلر ساقزده مسلملك ایده‌ن سجودی بکلرله اغنیای اسلامیه‌دن اسعد، عصمت، فهیم بکلر . صبغة‌الله افندیلر اللرنده‌کی املاك واراضی‌ی میراث یدیلکده‌وامرافنده اومرتبه مبذر بولونمایوب‌ده حسن اداره ومحافظه ایتمش اولسیدیلر ، ثروت ملکیه‌نك اولسون ثلثانی بوکون مسلمانلرده تقرر ایتمش اولاجقدی !

۳۲۸ده دیون عمومیه ورسومات وارداتی خارج اولمق اوزره ایپصاره آطه‌سیله برابر ساقزك واردات سنویه‌سی طوپو طوپو ۲۷,۰۰۰ لیرایه بالغ اولمشدی. زیرا جزیره ؛ ردوس واستانکوی ومدللی ولیمنی آطه‌لری کبی بوتون تکالیف ایله مقید وقوانین موضوعهٔ دولتك احکامنه تبعیتله مکلف اولدوغی حالده اراضیٔ خراجیه‌دن اولمادیغندن ناشی برفرمانله اعشاردن معاف ایدی ،

بو اعتبارله ساقزك وارداتی ، اطه‌نك واطه خلقنك ثروت وتجارتیله غیرمتناسب اولاراق اوفاق بررقم ایچنه کیرمش اولویور . وارداتك قیصه‌لغی ، ساقزك ملکی وعسکری مصارفنی بالطبع قارشیلایامایور، صندوق آچیغی مدللی ارسالاتیله قاپاتیلیوردی.

قابلیت : ساقز روملرینك ایلری کلنلری اوروپا ، امریقا دارالفنونلرنده ویونان مکتبلرنده اکمال تحصیل ایتمش عقاللی وقورناز شخصیتلردر . توسیع معرفت، ترفیع ثروت املیله اوروپا وامریقا بلادندن ماعدا ، قاپتاونلره ، بوتون مملکتلرینه بیله کیدنلر ، سنه‌لرجه اورالرده‌قالوب آلتین دولو قاصه‌لریله عودت ایده‌نلر ودیکر اطه‌لره مقیس اولامایه‌جق درجه‌ده ثروت وسامانه مالك اولانلر ساقزده چوقدر .

ممالك اجنبیه‌ده وفات ایده‌ن ساقز زنکینلری یوز بیکلرجه لیرالرینی ساقزك مکتبلرینه ، خسته‌خانه‌لرینه ومناسترلرینه بارصیتنامه ترك وتبرع ایتمشلردر !

آرالرنده جایکیر اولان موضعی وخصوصی فرقه‌جیلق [١] (Partialité) مسائل وعواملنه رعایتکار اولمقله برابر ظاهراً پك مطیع واو یصال وفقط باطناً مفرط یونانیلکه متوسل ومیال ایدیلر . خدمت حکومتده بولنه‌رق ابا عن جد عثمانلی تابعیتی احراز ایتمش بولونان برخیلی یرلیلر ؛ قومیسیونجیلقدن یه‌تیشمه اناطولولو منفعتپرست روم متصرف معاونلرینك تحت ریاستنده متشکل تدقیق تابعیت قومیسیونینك بورومه‌دن باپدیغی تدقیقات وتحقیقات اوزرینه یونان تابعیتی اکتساب ایتمکده ایدیلر .

تبعهٔ عثمانیه‌دن بر رومی یونان تابعیتنه صوقمق ایچین آراده جوال ، فعال بر دایل واردی . اوده ، یونان قونسولاتوسی ایدی . قونسولوس ، تقریرینه یونانستانك بلدیه‌لر وثائقی (Carte d' identité) ربط ایله صاحبنك اصلاً یونانلی اولدوغنی ادعا ایده‌ردی .

ویس قونسول (کیپره‌ئوس) بو ایشك اربابی ایدی ؛ تورکجه‌یی ئه‌یی بیلیردی ؛ نبض کیرلکده امثالی فرسخ فرسخ کچمشدی . کافر نعمت اولان متصرف معاونلری ، اونك مروج آمال وافکاری ایدیلر . قونسولاتو ایچابنده جومردلکی ده الدن براقمازدی ! بیك دورلو قولبلر طاقیلیر ، سببلر بولونور ، دلیللر کوستریلیر ، عصرلق تورك روملری یونانلی ایدیلیویرردی ! حالبوکه تابعیت مسائلنده اك زیاده نقطهٔ استناد اولان او وثیقه‌لر محدث ومرتب ایدی ؛ کوچوك بر تشبث نقدی ایله بونلرك یونانستانده آلنماسی امر عسیر ده کیلدی .

متصرف معاونلرینك ایچنده ازمیرلی (قره‌برونلی) دیمتراکی افندی نیك نام قازانمش جدی ومقتدر بر عثمانلی مأموری ایدی . نه ریاکار ، نه ده قونسولاتو ایله هم افکار ایدی . فقیر بر عائله اولادی اولدوغی حالده اوقومق ، حکومته خدمت ایتمك ایسته‌مش ، ازمیر والیسی ذکاسنی تقدیر ایتمش ، ازمیر اعدادیسنده اوقوتمش ، صوکرا مکتب ملکیه‌یه مجانی لیلی قید ایتدیرمش . دیمتراکی افندی ده مکتبدن علی الاعلی

[١] ساقزلیلر ، (قانه‌لا) و (قووه‌لا) نامـلرنده ایکی پارتی آره‌سنده‌کی اختلافات ومناقشاتدن باشقه مسائل ایله حکومتی اشغال ایده‌جك احوالدن ونظر حکومتك اوزرلرینه انعطافیله چه‌ویرمکده اولدقلری فیرلداقلرك تظاهرینه محل ویره‌جك وسائل حدوثنه سبب اولمقدن مجتنب ایدیلر .

دیپلوماسیله چیقمش. برمدت ازمیرامور اجنبیه کتابتنده چالیشمش. یه‌دیکی ، بسلندیکی وطن اکمکنك حقنی وقدرینی بیلمش ، اونی چیکنه‌مه‌مش، متبوعنه و حکومتنه صادق ومستقیم برمأمور اولارق یتیشمشدر . ایشته بو ، اون ، قونسولاتونك مراجعاتنی ، ترهاتنی معکوس وحقیقته پك موافق قرارلر اتخاذینه موفق اولمق صورتیله تعقیمه حصر اشتغال ایتمیشدی .

§ خرستیانلره نسبةً ، قلت نفوسنه رغماً ساقز اسلاملری ایچنده‌ده لیاقتلی ، کبار وظریف ذوات بولونمقده ، رأی وفکرلرندن بالخاصه اهل قری استفاده ایتمکده ایدی . مفتی لو ا راتب افندیدن استفتایه شتابان اولان روملر اکسیك اولمازدی .

لسان : آطه‌ده لسان عمومی رومجه ایدی . مسلمانلرك هپسی رومجه‌یه واقف ایدی. لظارتلرمز ، ایش ایچون آدام دکیل ، ادام ایچین ایش بولمق ویرمك مسلکندن انحراف ایدوب ده اطه‌لره‌ده لسان محلی‌یه مطلع مأمورلر انتخاب واعزامنده براز بصیرتکار داورانمش اولسه‌یدیلر ، هر حالده اطه‌لیلرك منوی ضمیرلرینه آکاه اولور ، وبلکه‌ده اوسربازانه رولارك اوکنه کچه‌جك تدابیره توسل امکانی استحصال ایتمش بولونوردی.

تورکجه‌دن باشقه برلسان بیلمز ، صوفی مشرب برمتصرف ، بر حاکم ، برمأمور اطه‌لیلره کور کورینه بازیچه اولمازده نه اولور ! ایشته حکومتك مقطوعیتلره ، دیمو پروندیا سلطنتلرینه ، یونان پروپاغاندالرینه تماشاکر اولماسی ، باشلیجه لسان بیلمه‌مکدن ، اطه‌لیلری باشی بوش بیراقمقدن ایلری کلدیکنه شبهه ایتمه‌یه‌لم !

ساقز روملرندن تورکجه‌یی پك آز کیمسه چات پات تکلم ایده‌بیلیردی. روم مکتبلرنده اوقوتدورولان تورکجه الفبالری ، قرائتلری ، صرف ونحولری ته‌ی‌یسه غیرتقدر وبلکه‌ده تورکجه‌دن متنفر معلم صفتنده بر طاقم عقربلر طرفندن کویا تدریس ایدیلیردی . بوکا ساخته نمایشدن باشقه بر شی دینه‌مز . چونکه شهادتنامه آلان یه‌دیلردن هیچ بری یازمق شویله دورسون ، دوغرو اولاراق تورکجه بر جمله بیله سویله‌یه‌مزدی ، حکومتك امر وقرارینه مخالفت معناسنی تضمن ایتمه‌مك ایچین تورکجه‌یی کرهاً پروغراملرینه ادخال ایتمش اولدقلرینه ایناتمامز ضروریدر .

عدلیه‌ده محاکماتك ، مجالس اداره‌ده مذاکراتك رومجه جریان ایتمه‌سنه، عرضحالارك

روحيه - بعضاً بر طرفی تورکجه - یازیلماسنه اغماض عين ايديليوردی . بو ، سقط وأليم بر سياست ايدی !

و قواعدلی واداری مقررات تورکجه یازیلیرسه ده غیر مسلم اعضانك مقررانك صورت مترجمه سنی کورمه دن ، ضبط ایتمه دن امضادن استنکاف ایدردی !

اداره و محکمه اعضالقلرينه انتخاب اولونه جقلر حقنده کی قانونك ، تورکجه یازمه واوقومه بیلمك مجبوريتنه دائر اولان فقراتی ساقزده مهمل ايدی !

اعضادن بحث ايده رکن اعتيادات غريبه محليه دن خاطر نشان اولان بر شی یازمادن قلم ايلری کیتمه دی : محکمه و مجالس اداره روم اعضاسی ، عموم شهرلیلر کبی شاپقه ايله کزدکلرندن محکمه يه و مجلسه کیره جکلری زمان شاپقالرینی چیقاروب یا قويولرنده کتیردکلری ویا دائره ده بولوندردقلری فسلری باشلرینه کچیررلر ، وبويله جه حکومت متبوعه لرینه اظهار حرمتده قصور ایتمزلردی ! بلديه هيأتی ايسه ، شاپقالرینی قوريدورده آصقی محللرینه طاقارلر ، مجلسه باشلری اچيق اوله رق کیره رلردی ! بونلری کوردکجه انسان کندی مملکتنده دکیل ، بر اجنبی مملکتنده بولوندوغنی ظن ايده رك معذب اولوردی !

مؤسسات : ساقز ؛ کوزل لیماننده ن ، شيرين حکومت قوناغندن ، بويوك قشله سندن وظريف عسکری خسته خانه سندن باشقه مکمل بر مملکت خسته خانه سنه ، جذامخانه یه ، زنکین بر کتبخانه يه ، بر نارکه دنیامناسترینه او تحصیل تالی و عالی ارا سنده جسیم بر مکتبه (Gymnase) مظهردر .

مملکت خسته خانه سی مؤسسات موجوده نك سر فرازيدر . شهرله باشا چشمه سی [١] ارا سنده کی ساحلك اك هوادار و اك مرتفع بر صيرتنده ، روح نواز چیچکلرله و سایه دار اغاجلرله محاط بويوجك بر باغچه نك اورته سنده بنا ايدلمشدر .

متخصص دوقتورلر ، ماهر اوپراتورلر ، مقتدر اجزاجيلر ، غيور مأمورلر

---

[١] باشا چشمه سی ، ساقزك معروف تفرج محللرندن بريدر . آرابه ايله شهره اوچ چاريك ساعت مسافه سی واردر . سوقراطك بر قايا اوستنده کی آچيق درسخانه سی متنزهلر طرفندن زيارت اولونور ، جوارده ايپك کبی آزجه ، قطعه بی صولر صيره سنده فرق العاده خوشبجه بر صو نبعان ايدر .

و خیر خواه خسته باقیجیلر خسته خانه‌یه ، اجنبی خسته خانه‌لرینه مماثل بر شکل انتظام ویرمیشلر ، خسته‌لرك تداوی و تشفیه‌سی خصوصنده جدیر تقدیر امکلر صرف ایتمکده بولونمشلردر .

امراض عادیه وساریه‌نك انواع مختلفه‌سنه مخصوص دائره‌لر و لا سیما انتانی قسملر جالب نظر اهتماملرله ، اعتنالرله تفریق وترتیب ایدلمش ایدی . نو اصول آلات و لوازمك جلب واحضاریله حائز مکملیت اولان باقتریولوژی خانه‌سی ، عملیاتخانه‌سی ، بیمار خانه‌سی و ایتام خانه‌سی قیده شایاندر .

بو کلفتلی اداره‌لر ، انتظاملر شبهه‌سز کلیتلی مصرفلرله تأمین اولونویوردی . صرفیاتك قوروبق بیلمز منبعی‌ده تبرعاتدن متراکم میلیونلر ، میلیونلق عقارلر ایدی .

کلیسا قاپیلرینه ، سوقاق باشلرینه براقیلان اطفال متروکه طوپلانیر ، بلا تحقیق و تردد خسته خانه‌یه قبول اولونور ، ارضاع و البساس ایدیلیر ، یدیریلیر ، ایچیریلیر ، بویوتولور ، مربیلر واسطه‌سیله تربیه‌وتحصیللرینه باقیلیر ، بویودکلرنده ارککلر اصناف وتجار یاننده چالیشدیریلر ، قیزلردراخومه ویره‌جك اقتداره کلنجه‌یه‌قادار کفالتله اسلام وخرستیان ئه‌ولرینه اورفانو (خدمتجی) اوله‌رق ویریلیردی ؛ او اطفال غیر مشروعه‌ده بویله‌جه‌یتیشدیریلیردی ! ساقزك سقوطنده بوونلرزنالردن نه‌قدرلری کوردیکمزی کتابمزه ذیل ایده‌جکمز « ساقز احوالی و حیات اسارتی » فصلنده ایضاح ایده‌جکز .

خسته‌خانه ، ساقزك مسلم وغیر مسلم فقراسندن باشقه چشمه واطه‌لردن فقرحال وثاقیله کلن مرضای محتاجینه‌ده کشاده‌ایدی ؛ اصحاب اقتداردن اولانلری ده اجرت مقابلنده دائرهٔ تداویسنه الیردی . سقط ، کوتوروم ، ابدال وفقط ذریتسز وبیکس کیمسه‌لر خسته‌خانه‌یه‌وجودلریله‌برابر ثروتلرینی‌ده وقف ایده‌رلر ، وفاتلری وقوعنده تکمیل مالملکلرینی خسته‌خانه‌یه ترك ایتدکلرینی وصیت ایلرلرایدی .

بن ساقزده ایکن بوقبیلدن بر ساقز زنکینی وفات ایتمش ، ثروتی یالکز خسته خانه‌یه ده کیل ، مملکت فقراسنه هرای معاش طرزنده ویرلمك اوزره قسماً‌ده بلدیه‌یه تبرع ایلمه‌مش ایدی . .

ینه شهر خارجنده ، چاملقلر ایچنده تأسیس ایدلمش اولان جذامخانه‌ده

معلوللر ، مسکینلر صورت دائمه‌ده تحت تداویده بولونور ، اکثریسی افاقتیاب اولورلردی . مؤسسه ، هکبه‌لی اطه‌ده‌کی رهبان مکتبی کبی لطیف برمنظره‌یه مالکدر .

میتروپولید کلیساسی جاده‌سنده محتشم بربنا کوزه چارپار . بو ، بر قاچ دائره‌دن مرکب کتبخانهٔ عمومی‌در . واسع بر صالونک یردن طاوانه قادار دورت طرفنی قاپلامش مزین جامکانلر ، السنهٔ مختلفه‌ده ۱۲,۵۰۰ جلد معتبر وقیمتدار کتابله مالامالدر . ناپولیون بوناپارتک خط دستیله کتبخانه‌یه اهدا ایتمش اولدوغی تصویری حاوی بر کتاب کتبخانه‌نک قیمتی تضعیف ایتمکده ایدی .

میتروپولید کلیساسی مقابلنده‌کی بنای کبیر ، ژیمناس دیدکلری روم اعدادی مکتبیدر . ۳۲۸ سنه‌سنده بر مدیر ، اوچ معاون ، اون دوقوز معلم طرفندن اداره اولونیور ، ایکی یوز کسور طلبه‌سی بولونیوردی . مکتبه آناطولیدن وعثمانلی ویونان اطه‌لرندن چوجوقلر کلیردی . تدریسات ، عالی واعدادی درجاتی اراسنده ایدی .

مدیرلری پارسك « ئه‌قول‌ده‌سیانس » مکتب عالیسی ، معلملری‌ده اوروپا دارالفنونلرینک مختلف شعبه‌لری مأذونلرندن برر یونانلی ایدیلر . آرتق طلبه‌نه دماغلرینک ، قلبلرینک نه فکرلرله ، نه حسلرله مشبوع اولدوغنی تقدیر وتعیین ایتمکده بالطبع مشکلاته معروض قالمايز !

مکتب ، سنه‌ده بر ایکی کره شویله‌جه برتفتیشه اوغرایه بیلیردی . والسفه که ، مفتش مضر درسلری ایشیدمز ، مضر کتابلری کوره‌مز ، تدریساتک طرز جریاننه واقف اولامازدی ! تورکجه‌نک ناصیل اوقوتدیرلدیغنی یوقاریلرده یازمش ایدم !

طورلوتی جاده‌سنده ، فرنك محله‌سنده فره‌ر وسورلرك تحت اداره‌سنده بولونان ذکور واناثه مخصوص لیلی ونهاری فرانسز مکتبلرله ؛ باقزك جنوبنده ، تیماتا ونه نیعطا قریه‌لری اراسنده قلعه کبی اوست اوسته قالین دیوارلرله بر طاغ تپه‌سنده انشا ایدلمش وایچنه طالعنه ، دنیاسنه کوسه‌رك انتخاب ایتدیکی عزلتی احتیار ایدن یالکز راهبه قادینلر ! اقامه اولونمش « تارکهٔ دنیا » مناستری‌ده مؤسسات عدادینه داخل اولا بیلیر .

بو بحث ایتدیکمز مؤسسانک فوقنده سلطان عبدالحمید خان ثانی نک مجدداً تعمیر واحیا ایلدیکی بر جامع شریف ساقزه بویوک بر شرف واعتبار بخش ایتمکده در. جامعک آولوسی اتصالنده ، قلیچ میدانی تعلیمگاهی قارشیسنده بر طرز بدیع معماریده مبنی معظم چشمه نک اوستنده جلی وزرین بر خط ایله محرر (وسقیهم ربهم شراباً طهوراً) آیت جلیله سی تا دائرهٔ حکومت وقیشله‌لر کنارندن، طورلوتی وقوردین بویی جاده‌لرندن کوزلری اوقشار ، مؤمنلرک قلبلرینی بر انشاط ایلر ایدی.

ساقز لواسی مرکز قضاسنک قاردامیلا ، وولیسو ، قالاموتی ناحیه‌لری آطه اوزرنده در . قاردامیلانک مرکزی جزیره‌نک منتهای شمالیسنده (مارمارا) قصبه‌سیدر. ساحل بویونجه ساقزه بش ساعت مسافه‌ده در . محافظه‌لی ، رابطه‌لی بر لیمانک کنارنده در . اهالیسندن تحصیل عالی ونالی کورمش ، واپورلره ویلکن سفینه‌لرینه قاپتان اولمش برچوق کیمسه‌لر موجوددر . افکار عمومیه‌سنده یونانیلق یاشاردی. بوندن دولایی حکومت ، قاردامیلالیلرک مراجعتلرینی غایت دقتلی تدقیقات وتحقیقاته تابع طوتیوردی . قاردامیلالیلر اویوشدورلمش ، فقط زهرلری وجودلرنده بیراقیلمش تهلکه‌لی ، آغولو حشرات ایدیلر .

داها دون کلب کبی بزه یالتاقلانان دوقتور (آسپیوتی) نک ساقزک اشغالنده آطه‌ده‌کی بر آووچ تورکه قارشی آلدیغی وضعیت جانیانه ، زواللی مسلمانلرک واپور کومورلکلرنده آچ وسفیل برحالده یونانستانه نقلنده کوستردیکی غیرت ابلیسانه، بیلسه‌کز ، نه مدهش فلاکتلره منجر اولمشدی . بحث مخصوصنده ، بو دناءتلرک بوتون صفحاتنی کوره‌جک واوقویه‌جغز .

غربده وولیسو وجنوبده قالاموتی ناحیه‌لری مرکزلری برر اسکله‌سی بولونمق اوزره ساحلدن یکرمیشر دقیقه داخلده‌در . هر ایکیسنده داخلده‌کی شهرلردن آلتیشر ساعتده کیدیلیر . بورالرک خلقلری دیک باش ده‌کیلدر ، اوصلو وایشلریله مشغول آداملردر .

وولیسو ، حادثات اخیره‌یه صحنه اولدوغی تاریخلرده مذکور بولونان وارنه‌دنبری اشقیا جولانگاهی اولان (ایپصاره) اطه‌سنک قارشیسنده بولونماسی و اونک ادامهٔ آسایشیله علاقه‌دار اولماسی اعتباریله موقعاً حائز اهمیت اولدوغی کبی یونان پروغاندا

جیلرینك علیهمزده‌کی تلقیناتنه اك مساعد برزمین جریان تأمین ایدن (آیامارکه‌لا) پناییرینك [١] جوارنده قورولماسی ملابسه‌سیله‌ده بوتون اطه‌لرجه ویونانستان حوالیسنجه شهرتله طانینمشدر .

قالاموتی ایسه ؛ معنوی ماضیسنی اولدیرمه‌مك ، محافظه ایتمكله بین‌الخلق تفرد ایتمش وایکی اوچ یوز سنه‌اولکی عادات واخلاقی قطعیاً بوزمامشدر . ارککلرینك باشنده نصفندن زیاده‌سی آرقه‌یه بوکولوب صارقش ، اوزون ماوی پوسکوللر طاقیلمش قیرمزی بوکسك فس بولونماسی وقادینلرینك‌ده باشلرینه یاتاق چارشافی کبی قوجه بیاض بر بز صاراراق ایپکلی ، صیرمالی وپوسکوللو جبکن وفیستان کیمه‌سی هپ او ماضیلرینه رعایت ایتدکلرینه اشارتدر .

ساقز مرکز قضاسنك دردنجی بر ناحیه‌سی‌ده (ایپصارا) اطه‌سیدر . وولیسونك دوقوز میل غرب شمالیسنده‌در . ساقزه چوق یاقیندر . صورت ضبطی حقنده اولیا چلبی سیاحتنامه‌سنده تفصیلات واردر . یالکز ایپصارانك « ابتداصلا » دن محرف اولدوغنه دائر اولان مطالعات بر آز غریبدر .

اطه‌ده کاملاً روم اولمق اوزره ١١٠٠ نفوس مقیمدر ، اهالیسی بالیقجیلق ، کیجیلك وپنیرجیلك ایله کچینیرلر . استاقوزی مشهوردر .

یونان عصیاننده ایپصارالیلرك خائنانه بررول اوینادقلرینی تاریخ سویله‌یور . آتیاً بیلدیریله‌جك صوك بر وقعهٔ حربیه‌ایله ایپصارا ، تاریخنك سیاه صحیفه‌لرینی برقات داها قارارتمشدر .

---

[١] آیامارکه‌لا ، وولیسونك بر ساعتلك شمال ساحلنده برموقعدر . هر سنه اغستوس آیی ایچنده - بوم مخصوص خاطرمده قالمامشدر - آناطولینك ، جزائر بحر سفیدك ویونانستانك هر طرفندن کمی وقایقلرله ، حتی بویوك قطعه‌ده وابورلرله مع عائله بیکلرجه زوار بوپنایره کلیر . بوراده بر مناسترله میتروپولیدلرك ، معتبر زیارتجیلرك بیتوتنه مخصوص بر بنا باشقه ابنیه یوقدر . اولدقچه واسع بر قومسالده چادیرلر . باراقالر ، تنته‌لر قورولور ، صالا لوقنطه‌لر ، میخانه‌لر ، قهوه خانه‌لر یاپیلیر ؛ موزیقه‌لر ، چالغیلر کتیریلیر . پنایر قسم اعظمی آچیقده ، چالیلقلر آراسنده یرله‌شیر . اساساً کلنلر یاتاقلرینی ، یو یه‌مکلرینی یانلرنده کتیردلردی . اوچ کون اوچ کیجه ذوق وصفا ایله و کیده‌ر . انضباطی ، ساقزدن کوندریلان مأمورین وقوهٔ ضابطه تأمین ا معیت وابورینك بیله کیتدیکی اولوردی .

(مارکه‌لا) اسمنده‌کی کوزه‌ل برقیزك اساطیری سرانجامی ، بوپنایر برتفصیل ایشیدلمشدر .

آطه‌نك برقاچ موافق لیمانی بولوندوغی كبی اطرافی یالچین قایالقلردن عبارتدر .

جزیره ، اشقیایه پك مساعد برملجادر . حتی سنین اخیره‌ده بیله چشمه ومكری ساحللرنده آدام قالدیرمق ، انسان اولدیرمك ، ئه‌ز باصمق ، صویغونجیلق یاپمق مثللو ملعنتلر ، جنایتلر ایقاع وارتكاب ایده‌ن (قارا باجاق) نام شریرك قوماندا سنده‌كی قورصان جته‌سی بو آطه‌ده تحصن ایتمش وباقره‌غانبوطیله نظامیه وژاندارمه افرادی سوق ایدیله‌رك چته تنكیل وشقیلر استیصال ایدلمش ایدی . [١]

مرتبهٔ تواتره واران شایعاته كوره ، ایپصارالیلر مقدما ابراز ایتدكلری فداكارلقلردن ، یارارلقلردن دولایی یونانستان نزدنده حالامرعی الخاطر ایمشلر ! یونان پارلامنتوسی اعضالغی ایچین ایپصارالیلردن برقاچنه قید حیات شرطیله اوته‌دنبری حق انتخاب ویرلمش ایمش ! بونلر ، هر انتخابده آتنه‌یه كیده‌رك رأیلرینی صاتارلرمش ! . . صحت قولنه، موثوق الكلم بعض ذواتك افاده‌ده دلالت ایدیورسه‌ده بزبونی ، ینه قید احترازی ایله یازمش اولالم . . .

ساقز جزیره‌سنك شرق شمالیسنده برده « قویون آطه‌لری » نامیله برمنظومهٔ جزائر بولونمقده‌در ، كه بویوكنك اوزرنده « ماندرا » اسمیله معمور برقریه واردر . بوكوی مشهور قاپیتانلرك مسقط رأسیدر . آطه‌لر ، شرق وغرب بورونلرندن اوكسوروسه اناطولیدن وساقزدن دویولاجق درجه‌ده هرایكی طرفه فوق العاده قریبدر .

وضعیت : ساقز اهالئ قدیمه‌سی فنیكه‌لیلر ، عبرانیلر وجنوه‌لیلردن تركب ایتمش وایپونیالیلره‌ن (Joniens) [٢] اولانلرك ده بونلره التحاق ایله‌مش اولماسنه نظراً ساقزلیلرك یونانستانه نسبت قدیمه وتاریخیه‌سی صفره استناد ایده‌ر .

بوكون اطه‌ده یاشایان قانولیكلرك ، موسویلرك جنوه‌لیلرله عبرانیلرك نسلندن ظهور ایتدیكنی سویله‌مك یا كلیش برقناعت اولماز ظننده‌یز .

[١] وقعه ، قسطمونی والی سابقی محترم رشید پاشانك جزائر بحرسفید والیلكنده‌ ومحرر عاجزك‌ده ساقز متصرفلغی وكالتنده بولوندوغی صره‌ده - ٣٢٦ سنه‌سی تشرین اولك یكرمی برنجی پرشنبه كونی - حادث اولمیشدی .

[٢] شیمدیكی یونانلیلرك (یونیا) لیلره اولان علاقه‌سنك هیچ‌لكنی تاریخله اثبات ایتمك یازیلرمزك صوك سطرلری اولاجقدر .

بوقاریلرده ایضاح ایتدیکمز وجهله ساقزك ازمیره ، چشمه ومنتشا ساحللرینه قارشی هروقت تهدیدینی ایقاعه مقتدر بیقلماز ، صارصیلماز برقلعهٔ آهنین موقع ووضعیتنده بولونماسی وساقزصنی لیمانندن ماعدا سفائنك بارینماسنه بغایت الویریشلی لانفاده ، قولوکینته ، بویوك لیمان ، آلونتا ، مستا وقاردامیلا کبی مهم وطبیعی لیمانلرله تقویه ایدلمش اولماسی ، جزیره‌یی اناطولیدن آییرامایه‌جق اسباب مادیه‌دندر .

طرابلس غرب حربنده ایتالیانك ایکی آغیر فیلوسی چشمه‌ده‌کی تامسز تاغراف استاسیونی طوپله تخریب ایتدکدن صوکرا ساقز اوکارنده عایش بحری یاپمشلر وفورطنه‌لی برکیجه‌یی مجتمعاً بویوك لیمانده کچیرمشلردی .

اوفاق چاپلی طوپلر ده‌کیل ، ماوزه‌ر توفنکلری بیله ساقزدن چشمه وجوارینه دانه یاغدیره بیلیرلر !

حرب عمومیده چاناققلعه بوغازنده‌کی شانلی ، آنلی محاربه‌مزده ، هپ بو تعداد ایتدیکمز اطه‌لردن اناطولی ساحللریمزه آقین ایده‌ن قورصانلرك اوراده‌کی یرلی روملرمزك مظاهرت خائنانه‌سیله اهالیٔ اسلامیه‌دن غصب ایتدکلری مواشی و ارزاق ایله دشمن دونانماسنك وعسکرینك اعاشه‌سی تأمین ایدیلدیکی و آنجاق بویوزدن بك حقلی اولارق روملرك ساحلدن داخله نقل ایدلمه‌لریله وقورصانلرك ده تپه‌لنمه‌سیله بوفضیحه‌لرك اوکی آلنه‌بیلدیکی ؛ اوحوالینك مدافعه وادارهٔ سی عهدهٔ حماست وقدرتنه آلمش ، موفقیات قطعیه ایله وطننی وملتنی قوروومش اولان برذات جلیل القدرك عالی وقیمتلی بیاناتندن مستبان اولمشدرکه ، اطه‌لرك تورکیاردن باشقه‌سنك اداره‌سنه کچمه‌سنده‌کی محظوراته بوده جدی ومناقشه‌دن بری براساس تشکیل ایدر .

—◎—

قاربوط آطه‌سی

Nicaria

قاربوط آطه‌سی ، سیسام جزیره‌سندن ۱۹ کیلومترواتساعنده بربوغازله آیرلمش ، ساقز لواسنه مضاف برقضادر . اسپوراد آطه‌لرینك الك جسیمی وشمالدن منتهای حدودیدر . مرکز اداره‌سی ساحلده (فانار) قریه‌سیدر . آی کیریقوس ، ثه‌ودیلوز ، مساریا و آولاکی اسملرنده بویوکجه دورت کویی واردر . قیی‌لرنده ، داغلرنده برقاچ کوچوك کویی داها بولونوبوسه‌ده ذکره شایان ده‌کیلدر .

كاملاً روم اولمق اوزره ١٢،٩٠١ نفوسی حاویدر . كومورجيلكله مألوف اولان اهالیسنك اكثريسی كومور یاپمق ایچین اناطولی‌یه كیدر . كندی اورمانلرندن اعمال ایتدكلری كومورلری‌ده ، آطه‌لره وازمیره نقل ایدەرك صاتارلر . معیشتلری ، ثروتلری بوندن عبارتدر .

یوكسك داغلری ، بركتلی اورمانلری ایله ؛ قاریوط آطه‌سنك منظره‌سی پك لطیفدر ؛ آی كیریقوس قریه‌سی جوارنده میاه معدنیه‌سی مبذول . حتی ، صوبی ٦٠ درجهٔ حرارتده برده ایلیجه‌سی موجوددر . مقطوع ویركیسی ، قضانك برقسم مأمورلرینك معاشاتنی قارشیلایامایاجق مرتبه‌ده آزدر ، ٤٨٠ ليرادر !

قاریوطك لیمانی اولمایوب هرطرفی آچیقدر ؛ فورطنه‌لی هوالرده واپورلر ، كیملر سیسام ایله قاریوط آراسنه كیره‌ن واطرافی لیمانلی ، قویلو اوفاق آطه‌لرله چوریله‌ن (فورنوز : Phourni) آطه‌سنك (وانی) و (آسپروقاوو) لیمانلرینه صیغینمقده‌درلر .

قاریوطلیلر ، قارشیلرنده سیساملیلر كبی آزغین یونان پرستشكارلری ، باشلرنده راهب ومعلم ودوقتور مثللی مفسد یونان رهبرلری اولدیغی حالده اهالی یونانلیلری اوقادار سه‌ومزلر ، مستقل برشكل اداره ایسته‌رلردی .

ایتالیالیلر لریوزه قادار استیلا ایله‌مشلر ، فقط هرنه سببه مبنی ایسه قاریوط وسیسامی اشغال ایتمه‌میشلردی . قاریوطلیلر ایتالیانلری كونلرجه بكله‌دیلر ؛ كلمه‌یه‌جكلرینی اكلاینجه بردنبره عصیان ایله‌دیلر ؛ قضاقائممقامی دمتراكی‌بی – كه ، اخیراً مجلس مبعوثانمزه تكفورطاغی مبعوثی اولمیشدی – وبوتون مأمورین حكومتی قاعقلره بالاركاب سیسامه سوق واخراج ایتدیلر !

حال حربده اولمقلغمز ، سفائن حربیه‌مزی اق دكیزه چیقارامامقلغمز بوكستاخلری جزاسز بیراقدی . هیچ شبهه ایتمه‌یه‌لم كه ، یونان بوبوندوروغی شیمدی اوندلك تربه‌لرینی معزیادة وبرمكده‌در !

موضعلرینك نزاكت واهمیت وارسنه كلنهٔ ایضاح اولان سیسام اطه‌سیله سیسام بوغازینی قاریوط ، هروقت ایچین واسع برنظارت ، مؤثر برحاكمیت آلتنه آلابیلیر ؛ سیسامك اناطولی‌یه ایراث ایده‌جكی فنالقلره ، ضررلره قوة الظهر اولور . او جوار ساحللرمز دائما تهدیدات وتجاوزاته معروض قالیر . بناءً علیه قاریوط اطه‌سنك جزائر متسلسله‌مزدن انفكا كنه هیچ برسبب وصورتله قابلیت تخیل اولوناماز .

—◎—

لريوز آطه‌سی

Léros

اسپورادا اطه‌لری عدادینه داخل اولان لريوز اطه‌سی اناطولینك ، بودروم ساحلنك غربنده و قالیمنوز اطه‌سنك اتصالنده ساقز لواسی ملحقاتندن بر قضادر ، سواحلی کیرنتیلی و چیقنتیلی اولدوغی ایچین لیمانلری زیاده و هر جنس سفائنك لنکر انداز اقامت اولمسنه مساعد بر حالده‌در . آلندا کورفزی و سنت مارینا ، پارته‌نی ، لاکی ، غورنا و پانده‌لی لیمانلری معروفدر .

مرکز قضا اولان قصبه‌سی ، جنوزلیلردن قالمه برقلعه خرابه‌سی سورلرندن ساحله اینه‌ن مائل و برقاچ طرفدن ده کنیزه ناظر بر جبهه‌ده مؤسس بر معموره‌در . صیف و شتاده یه‌شیل یاپراقلرینی دوکمه‌ین پورتاقال ، لیمون و ماندارین و امثالی اغاجلر مطروح باغچه‌لر ارالرنده مصر طرز معماریسیله انشا ایدلمش بر طاقم کاشانه‌مثل بنالر قصبه‌یه ممتاز بر لطافت بخش ایتمشدر .

مصر خدیوینك (قرالنك) سرای متعهدلرندن چاغادا پاشا اسمنده زنکین بر لريوزلینك قصبه ایله‌زیسنده ، بر قوی کنارنده یاپدیرمش اولدوغی قصرلر ، حدیقه‌لر لريوزلیلرك طبع سلیمنه دلالت ایده‌ر .

مصر و اسکندریه ایله مناسبات اقتصادیه و اجتماعیه‌ده بولونمق و اورالرده تربیهٔ علمیه و مدنیه ایله پرورش یاب اولمق ملابسه‌سیله اهالیسی ارباب ثروت و اصحاب سیرتدندر . باشلرنده دعوی‌ برندیاری ده بولوندوغی حالده لريوزلیلر ، حکومت متبوعه‌لرینك حقلرنده ابذال ایتدیکی بلند مروت و شفقتی تقدیر ایده‌رك مسلك صداقت و حرمتدن انحراف ایتمه‌مکله چاپشیرلر و آثارینی ده کوسته‌ریرلردی . بو حاللری جملی‌ده اولسه ، او وقتلك شیمارقلقلرینه و قوموشولرینك یوکسك پرده‌دن آتوب طوتمالرینه کوره پك موجب تحسین ایدی .

لريوزده لوایی مشغول ایده‌جك هیچ بر شکایت ، هیچ بر حادثه وقوعبولمازدی . مأمورلرك تبدیل هوا ایتمکدن ، کبار عاملرنده بولونمقدن باشقه همان ایشلری یوق کبی ایدی . روح مأموریتی عطالت و مسکنتله ازمه‌مك ، بیهوده معاش آلاراق خزینهٔ دولته بار اولماق ایسته‌ین قائممقاملرمزدن کنعان بك استعفایی ماموریته ترجیح ایتمش ایدی .

لریوزك ثروت کلیه‌سی ، اسکندریه‌ده‌کی فعالیت تجاریه واطه‌ده‌کی معمولات نسجیه وترابیه‌دن حاصل اولمقده ایدی .

٧٠٦٦ نفوسدن عبارت اولان بواطه‌نك ده بوتون سکنه‌سی رومدر . مقطوع ویرکیسی ٦٥٠ لیرادر !

باطنوز ناحیه‌سیله برابر اناطولی یه‌سی بوطیق حقنده‌کی مطالعه‌یی قالیمنوز جزیره‌سنده بیان ایده‌جکز .

باطنوز آطه‌سی

Patmos

باطنوز جزیره‌سی ، لریوزك ١٥ کیلومترو غرب شمالیسنده بر ناحیه‌سیدر . اسپوراد اطه‌لری زمره‌سندندر . (لیپسوز) و (آرکی) اطه‌لری ناحیه توابعندندر . هیأت مجموعه‌سیله ٤٧١٠ نفوسی محتویدر . قصبه‌سی ؛ بری الوریشلی بر لیمانك کنارنده ودیکری براز اوسته‌ده اولاق اوزره ایکی محله‌دن متشکلدر . اوتجه باطنوز قضا شکلنده اداره اولونمشیدی .

بواطه‌ده حواریوندن (یوحنا) نك توقیف ایدلدیکی مغاره‌نك بولونماسی ویانده‌کی مناسترده اعزهٔ نصرانیه‌دن (آراپ) نك مدفون اولماسی مناسبتیله باطنوز ، اوزاقدن ویاقیندن خرستیانلره محل زیارت اولمقله تحیزایتمشدر .

(آرابی) نك مدفنی اوسته‌ده کلك اوزره مناسترك برقبه‌سنه تعلیق اولونمش مزین برقندیلك قانونی سلطان سلیمان طرفندن اهدا ایدلدیکی مرویدر .

باطنوز اطه‌لرنده مقدار کافی حبوبات ، سبزه ومیوه یتیشه بیلمکده‌در . اهالیسی ملاحتده یکتادر . بر زمانلر باطنوزلیلردن عثمانلی دونانماسنه افراد وکوچك ضابط قید اولونوردی .

باطنوزلیلر ، دولتنه‌سنه‌ده ٨٠ لیرا مقطوع ویرکی اعطاسیله مکلفدر ! تقسیم ایده‌رسه‌ك نفوس باشنه نه‌قادار آغیر بر ویرکی تحمیل ایدلمش اولدوغی آکلاشیلیر !!.

قالیموز آطه‌سی

Kalimnos

اسپوراد سلسله‌ٔ جزائرینك الك سركش ، الك بدخوی روملرینك مملكتی ، ویگانه فسادمنبعی اولان قالیموز اطه‌سی ، استانكوی ولریوز اطه‌لری میانه كیرمش و بودروم شبه جزیره‌سنك ۱۲ میللك قریب بر مسافه‌ده قارشیسنه آلمشدر . عین زمانده (آندوماهه) قریه‌سندن ثه‌ولری سه‌چیله‌بیله‌جك قادر استانكویه ، واپورلرك كچه‌میه‌جكی دارلقده صیغ بر بوغازله لریوزه چوق یاقیندر . طولی ۹ وعرضی ٤ ساعتدر .

قالیموز ، ساقز سنجاغنك برنجی صنف قائمقاملقلرندن بریدر ، بوتون سكنه‌سی روملر . مقدار نفوسی ۱۲,۹۰۷ در . بحرسفیدك كرچك آطه‌لری ، ساحللری اوچورومل دیك تپه‌ وداغلردن تشكل ایتدكلری ایچین قصبه‌لرینك همان جمله‌سی میلی زمینلر اوزرنده قورولمشدر . قالیموز قصبه‌سی ده بویله‌در ؛ آطه‌نك شرق طرفنده ، آچیقجه بر لیمانك كنارنده‌در .

آطه سنكستان اولمغله برابر بعض محللرنده مزروع اراضیسی وباغچه‌لرنده آشیلانمش یافه پورتاقالی وماندارینی كبی قیمتلی اشجاری واردر . مع مافیه اكمك احتیاجی ، ینه مبارك اناطولیمزك احسان وارسال ایتمكده اولدوغی اونلرله تأمین اولونور .

قالیموز ایله سونكر جیلكده فوق العاده ماهر ، سونكرلرینك انكلتره‌ده و آوروپانك هر یرنده رواج واعتباری ظاهردر . آغیزلری برارشین قادار اچیق و آلتلری احجار ومواد بحریه‌یه ، كارقدیم دستی وقندیل كبی اوانی زاویه‌یه منتهی قونیه ، (مخروط معكوسه) بكزر در . آلتین صاریسی رنكنده اینجه وموزون سونكرلری پك قیمتداردر . بونلر اك معتنا بر زینت اولاق اوزره صالونلره قونولور .

جمعیت فسادیهٔ معلومه‌نك تحریكات واغواآتی سوقیله اطه‌لرك كافه‌سنه پیشوا اولاجق صورتده حدندن فضله طاشقینلق آثاری كوسترن قالیموز اهالی بارقاپلری ، دیمو یروندیایه (مختارخانه‌یه !) داخل اولابیلمك وبو وسیله ایله بول بول پاره‌لر قازانوب جبلرینی دولدورمق ایچین هر سنه مختار وهیأت اختیاریه انتخابنده — عادتا میراث انتخاب اولونیورمشجه‌سنه — اعظمی فعالیتلرده بولونورلر وباغادالرده بولونورلر ، قیامتلر قوپاریرلردی . تام معناسیله بونلر پارلامنتوسی انتخابی قارشیسنده

بولونولدوغی ظن اولونورسه خطا ایدلمه‌مش اولور ؛ زیرا ، اثنای انتخابده عربده‌لر وبالنتیجه دوکولنلر ، یارالانانلر اکسیك ده کیلدی .

وقتاکه ، قازانانلر ، دیمورونديانی تشکیل ایده‌نلر رأیلرینی کندیلرینه (قوداماناریته) ویرمه‌ین وویرمه‌مك اوزره استنکاف ایله‌ین اصحاب آرایی بر وسیله دیموروندیایه اغیرجه جزای نقدی‌یه محکوم ایتدیررلر . تعبیرك یاکاشلغیله برابر بوزوالی محکوم ، محکمه ریاستنه دیموروندیادن بر تذکره ایله سوق وحبسی طلب اولونور . محکمه رئیسی ، نعمتیله پرورده اولدوغی حکومتك دوغری بر حاکمی ایسه طبیعی مغایر قانون بو تکلیفی رد ایده‌ر واو تذکره قیلقلی پاچاورانی ، بوکا بقاله پنیر صاردیریکز ، حواله‌سیله دیموروندیانك یوزونه چارپاردی ؛ ده کیلسه ، او اداجاغیز قوته‌سه کیده‌ر . تذکره‌ده موقع اجرایه قونوردی ! .

راشد افندی نامنده‌ده عزمکار ووظیفه‌پرور بر قائمقام بوقبیل ، بوسفیل مداخلاتك توالی ایتمه‌سنه ، اشعاراتنك مرجعنجه مثمر اولماسنه تحمل ایده‌مه‌یه‌رك تحویل مأموریتله چکیلوب کیتمشیدی .

ادیب اعظم نامق کمال بك مرحوم ، ساقیز متصرفی ایکن اجراآت وتبلیغات شدیده‌سیله بو واسطه‌لری تیتره‌تمش ، خلقی‌ده سیندیرمش ایدی . ساقیز محزن اوراقنده تدقیق ایتدیکم دوسیالر ، مشارالیهك اداره امور حکومتده‌ده صاحب بد طولی بر داهی اولدوغنه جانلی بر دلیل ایدی . هله بوقالمیوزدیموروندیاسنك موضوعات قانونیه‌یه مخالف معاملاتنی کوکندن قلع ایتمش ، بوتون تورکیا محله وقریه‌لرنده جاری اصول انتخابیه ووظائف معینه‌دن باشقه اونلره بر موجودیت ویرمه‌مشدر . عکسنی یاپمغه متجاسر ومأمورینده‌ن ، اونلره ظهیر اولانلر درحال مسؤل ومعزول ایدیلیرلرمش .

باشلرنده احاطهٔ علم وعرفان ایله مشاریالبنان اولان عاکف پاشا کبی حکیم ومدبر بر وزیر ، ساقیزده کمال ومدلایده فخری ولمنیده آکاه بکار مثللی قدرومزیتلرینی کاشانك توقیر وتعظیمله طانیدیغی اولوالعزم متصرفلر تورکالکلك ، تورك حکومتنك سطوت وشوکتنی متین غایه‌لره ایصال ایتمشلر وایتدیرمشلردی .

مشارالیهمك زمان اداره‌لرنده اطه‌لرده چبت یوقدی . سرکشلر وسرکتلکلر هپ اویوشمش ، جان چکیشمکده بولونمش ایدی . هیهات که ، اسملرینی مع التجبیل یاداینده‌یکمز

اسلاف عظاممزك بیوك مجادله‌لرله ، لایموت عزملرله تثبیت ایتدیكی او دساتیر منجیه‌نك فیض احكامنی تقییده اخلافك عدم مبالاتی ، اطه‌لر افاقنی ینه فتنه وفساد دومانلریله قارارتمش ، صوك زمانلره قادار آطه‌لر اوستندن بو سیاه و كثیف فیرطینه‌لی بولوطلر صیریلامامیشدی !

دیموروندیانك اهالیدن جبایت ایله‌دیكی مبالغك بلكه‌ده یوزده یكرمیسی اولاراق دولت بو اطه‌دن سنه‌ده آنجاق ۷۵۰ لیرا مقطوع ویركی آلابیلیوردی !

یونانیلرك — كندیلرینه بر قورصان یاتاغی ، بر خیانت اوجاغی اولاجغی ایچین — قالیمنوزه قارشی ملوث یوره‌كلرنده حریصانه بر امل تصاحب بسلندیكنه هیچ شبهه ایتمه‌یز ، چونكه ، اطه‌نك سفلی چورباجیلری ، اونلر صادق یارداقلری ، آلچاقلقده ده كرلی وارثلریدر .

حالبوكه ، بو املرنه نه درجه‌لره قادار موفق اولابیله‌جكلری جای ملاحظه‌در . دولتلر وهله الیوم اطه‌نی تحت اشغالنده بولوندیران ایتالیا حكومتی ، دیكرلری كبی بو اطه‌نك ده اناطولی مقدراتیله نه مرتبه‌لرده حائز علاقه اولدوغنی وبو تورك دشمنی ملعونلرك فرصت بولارق اناطولیمزك ، بودروم اولكه‌مزك صاف ، عفیف و خلوق اهالئ مسلمه‌سنه‌ده ، بو كوزیاش یرینه قان آقان كوزلریمزله امثالنی كوردوكمز جنایتلرینی ، شناعتلرینی برحالاكئ ابلیسانه ایله تطبیق ایتمك ایسته‌یه‌جكلرینی چوقدن تقدیر ایتمشلردر صانیرز . و مسالمت عمومیه‌یی جذری احكام ایله پایدار ایتمكه چالیشان عالم سیاستك ، اوته‌كی اطه‌لر كبی قالیمنوزك‌ده قوموشوسی لریوز اطه‌سیله برلكده توركیا سماسی آلتندن چیقمامسنه حكم ایده‌جكنه مطمئن اولمق ایسته‌رز . والا باطلی حقه ترجیح و حقیقی آیاقلر آلتنه تودیع ایتمك كبی بر حركتده بولونولمش اولوركه اعتقادمزجه بوكا دخی احتمال ویرمك كبائردن معدود اولسه كركدر .

آستروپالیا اطه‌سی

Astropalia

اسكی خریطه‌لریمزك (استانبولیه) دیه قید ایتدیكی (استروپالیا) اطه‌سی قالیمنوز قضاسنه مربوط واینجه بر برزخله بیتیشمش ایكی قسمدن مركب ، ۱۸ : ۲۵ كیلو متره طولنده كوچوك بر ناحیه‌در . ۱۴۰۰ قادار روم نفوسی ، كویوسی

قصبه‌سنده مقیمدر . مكلفیت مقطوعه‌سی ۱۲۰ لیرادر .

اطرافنی صاران ایصسز اون بر اطه‌سیله ، وبغایت قابالی وبویوك بر لیمانیله جزائر بحرسفید میاننده عظیم بر اهمیتی ، مخوف بروضعیتی واردر. طرابلس‌غرب حربنده ایتالیانلر اك اول بو اطه‌یی اشغال‌ودونانماسنه‌اس الحركه اتخاذ ایتدكدن صوكره رودوس‌دن قاریوطه قادار بوتون اطه‌لره استیلا ایله‌مشلردر .

سومبكی ، قالیمنوز ، لریوز اطه‌لری وبالاضافه اناطولی ایله یونانستانك (انافی) و (سانتورین) اطه‌لری اراسنده قیمت ونزاكت موقعیه‌سی متبارز اولان استروپالیا اطه‌سی حقنده فضله سوز سویله‌مكه لزوم كوممه‌یورز .

§ قالولیمنیوز آطه‌سی : بودروم شبه‌جزیره‌سنك قارشیسنده‌، یكی كویك او كنده‌ قالیمنوزك (قالولیمنوز) اسمنده بر آطه‌سی داها واردر كه شرت زملمنده قالیمنوزه رحمت اوقوتور . واقعا بو آطه چوق اوفاقدر ؛ فقط بر آووج خلق بك آللاقدر. بوشرذمه قلیله‌نك حرب عمومیده بودروم سواحلی اهالئ مسلمه‌سنه مادةً ومعناً یاپمادیغی ظلم وتعدی قالمامشدر . چناق‌قلعه ملحمهٔ كبراسنده آطه‌لیلرك - ساقزجزیره‌سی بحثی نهایتلرنده بیلدیره‌جكمز - حركات تجاوزكارانه‌سنه هرحالده قالیمنوز و سومبكی ایله برابر بویاراماز (قالولیمنوز) لكده بر مركز خیانت اولدوغنی بزبیلدیككمز كبی بوحقیقتی بالاخره تاریخده مدللاً ذكر ایده‌جكدر .

مدللی آطه‌سی

Métélin ou Mytilene

جزائر بحرسفید ولایتنك ۳۵۰۰ كیلومترو مربعی مساحهٔ سطحیه‌سنده الك جسیم برلواسنی تشكیل ایدن مدللی اطه‌سی ، ازمیرك چاندارلی بورنندن اعتباراً آیوالق لیمانی وادره‌مید كورفزنی‌شرقنه‌الاراق متشانك بابا بورنی‌قادار اناطولینك برچوق قصبه وكویلریله اوزون ساحللرینه قارشی قورولمش - معنای حقیقیسیله مهیب برقلعه‌یی اكدیرو - مهم برجزیره‌در .

مولوا ، بیلدیر قضالریله صیغری یه‌را ، بولیه‌نیت ، قالونیسا ، ماندا ماندا وآیاصو ناحیه‌لرندن عبارت اولان تشكیلات ملكیه‌سی كندی ارضندن آیرمامشدر.

مركز اداره‌سی شرق جنوبیده (مدللی) شهریدر . بورایه‌ده جزائر سائره مركزلری كبی (قاستروں) ده‌نیلمكده‌در . جزیره ، شهردن دیكیلی ناحیه‌سیله آیوالق قضاسنه ۱۰ ومولوادن باباقلعه‌سنه ۵ میل مسافه‌لرده اناطولی‌یه یاقلاشمشدر .

مدللی اطه‌سی ، میلاددن اول وآخر امم قدیمه واقوام مختلفه‌نك حركات جنكاورانه‌سنه متمادیاً معروض قالدقدن وبرقاچ كره‌ده عرب اهل اسلامك قبضهٔ تسخیرینه كیردكدن صكرا اون اوچنجی قرن میلادی اواخرنده جنویزلیلرك الینه دوشمش ونهایت ۸۶۶ سنهٔ هجریه‌سنده جنتمكان ابوالفتح سلطان محمدخان ثانینك عهد سلطنتلرنده ضبط اولوناراق ضمیمهٔ ممالك عثمانیه اولمشدر .

اسم اصلیسی (لسبوس : Lésbos) اولان بو سركذشتجو اطه‌حقنده‌كی معلومات تاریخیه‌یی مجملاً یازالم :

« ۸۶۰ تاریخ هجریسنده (لسبوس) حاكمی (قتالوس) ك وقوع وفاتی اوزرینه بیزانس ایمپراطورلغنك انقراضنده استانبولده بولونمش ومؤخراً مدللی‌یه كله‌رك اوراده تاریخلرینی یازمقله اشتغال ایتمش اولان منسوبین قیاصره‌دن (دوقاس) ك دلالتیله (نیقولاس) نامنده اصیلزاده كاندن بر شوالیه‌نك خزینهٔ دولته‌سنوی اللی‌بش بیك دوقا آلتینی ویرمك شرطیله مدللی بكلكنه تعیننه حضرت پادشاه مساعده ایله‌مش ایدی . بونك اوزرینه نیقولاس بالذات دردولته عزیمت وخاكپای شاهانه‌یه عرض شكران وعبودیت ایتمش ومظهر التفات شهریاری اولمشدر . عین زمانده برموجب عادت زمان، كندیسنه بكلك خلعتی اكسا ومعین ویركی دخی اوچ بیك آلتینه تنزیل ایدلمشدر .

فقط بالاخره نیقولاسك، برادری حقنده روا كوردوكی غیرقابل عفو برحقسزلقدن دولایی بكلكك عهده‌سندن نزعی لازم كلمه‌سنه وبویولده‌كی تشبثاته مرقومك درشتانه برطرزده مخالفت ایتمه‌سنه بناءً ۸۶۶ تاریخنده وزیر اعظم محمود پاشا قوماندانسنده دونانمای همایون مدللی‌یه تحریك اولوندوغی كبی ذات پادشاهی‌ده جزیره‌نك آناطولی یاقاسنده‌كی (آسوس) اوواسنه [۱] كلمش ایدی . بیهوده اراقه‌دمه محل قالمامق وكندیسنه دیكر بربكلك توجیه اولونمق اوزره اطه‌نك ترك وتسلیمی تكرار تكلیف اولونمش ایسه‌ده نیقولاس ممانعتده اصرار ایله‌مش وبالنهایه یكرمی یدی

[۱] آسوس اوواسی ، آناطولینك سواحل غربیه‌سندن ادرمید وایوالق منطقه‌سیده

کونلك محاصره‌دن صوکره نیقولاس اظهار ندامتله عفو شاهانه‌یه دخالت وقلعه‌یی تسلیمه موافقت ایتدیکیندن مسئولی اسعاف ایدیله‌رك جزیره اشغال واستراحت عامه‌ده استکمال ایدلمشدر .

مدللی اطه‌سنك فوق‌العاده روح افزا اولان لطافت مخصوصه‌سنه قارشی یازیلاجق سوزلر چوقدر ، بختمزلك زمینه‌مزك عدم مساعده‌سی مدللی حقنده‌کی احساساتمزی شو وجیز جمله‌لرله بیانه بزی مجبور ایدیور : « ناصیل‌که ، ردوس بحرسفیدك مرصع بر تابلوسی ، ساقز معطر بر بوکه‌تی ایسه مدللی‌ده ؛ بهشتی تمیز بر هوانك ، سمیز بر طوپراغك یه‌تیشدیردیکی فیضافیض ازهار واثماردن مرکب بدیع وبی‌نظیر جانکار ایچنده اولوحه‌نك آلتین چرچوه‌سی ، اوده‌مه‌تك کوموش وازوسیدر ! »

اطه‌یه وقتیله برادیب‌ده شو تقدیرکار فقره‌لری اتحاف ایتمشدر : « غمدن ، کدردن خالی برکوشه آرایانلر بوموقعه کلسین ؛ کویاکه ، روزکارنده بر خاصیت وار ، نفس ایله قلبه کیروب چقدقجه بولابیلدیکی آلامی طوپلایوب عدم آباده سورویور ! »

مدللی ، شرق وغرب عالم تجارتنده بربندر مشهور اولمق اوزره طانینمش ویك یوکسك برموقع طوتمشدر . شکلاً وجسماً یکدیکرینك عینی وطبیعی ایکی بیوك لیمانی جزیره‌نك عظمت اقتصادیه‌سنی تضمن ایتمکده‌در .

شهرك شمال جهتنده دوشن قومساللی واسلام محلاتی محتوی (حسن پاشا = بوراز) لیمانی اوقادار ایشلك دکیلسه‌ده مهالك ومخاطرات بحریه‌یه معروض قالان بالعموم سفائنی حفظ وحمایه‌سنه آلمقله جان قورتاران ـ تخلیصیه ـ وظیفه‌سنی ایفا ایده‌ر رهاکار بر لیماندر .

دیکر (مدللی) لیمانی ایسه جزیره‌نك مرسای اصلیسیدر . مدخلنده‌کی قیصه بردالغه قیراندن مقابلنده‌کی نقطه‌یه دکین اوچ طرفی رختیمله چوریلمشدر . فقط کرك رختیمی وکرك رختیمنك سطحی ساقز رختیمی کبی کنیش ومنتظم اولمایوب دار زمینلی وعادی قالدیرملیدر . قوردون بویی بنالرنده‌ده ساقزده‌کیلر قادار انتظام احتشام کورولمز . یالکز بو رختیم اوزرنده صوك زمانلرده وجوده کتیرلمش می بر بلدیه باغچه‌سی ، هم لیمانه وهم شهره فائق بر شرف ویرمکده‌در .

آره‌سنده انبساط ایدن قاراپارچه‌سنه شهرك اك مهم برقسمی بنا ایدلمشدر .

مشهور وکارقدیم (حسن پاشا کوشکی) [١] بو قسمک اوچ طرفنده، ده کیزه منتهی وهر ایکی لیمانه ناظر بر محلده مبنیدر .

مدخللرنده کیجه‌لری مختلف رنکلی فنارلر یاقیلمق صورتیله لیمانلر بری برندن تفریق اولونور ، کیمیجیلرده قاراکلق کیجه‌لرده سفینه‌لرینی هانکی لیمانه سوق ایتدکلرینی بو فنارلرله تعیین ایده‌رلر .

مدللی لیماننک واپورسز ، شیلپسز ، کیمیسز قالدیغی کونلره آز تصادف ایدیلیر . صبح ومسا دودوک سسلری ، وینچ شاقیرتیلری ، تخلیه وتحمیل پاطیردیلری اورتالغی ایکله‌تیر . بوتون سفائن مدللیده بوشالیر ، دولار واویله‌جه کلیر ، کیدردی . ساقز تجارتی حقنده سرد ایتدیکم مطالعات ، مدللیده یوزده یوز نسبتنده جای تطبیق بولابیلیر . بناءً علیه بو حیاتی وعملی مساعی‌یی تقدیر ایتمک ایچین او مطالعه‌لر بوراده واسع مقیاسده تلقی اولنمالیدر .

اعالی واهالینک باشلیجه تجارت ومشغولیتی آطه‌لرینه سیمورز یاغ، بران زه‌یتینجیلک وصابونجیلقدر . ساقز اغنیاسی قادار چار اقطار جهانده میلیونرلری بوقسه‌ده اعمال واشغال تجاریه‌ده مدللیلیلر ، ساقزلیلردن زیاده اتعاب وجود ایده‌رلر ؛ وعمومی بر زنکینلک حیاتی تعقیب ایدرلر .

آطه‌نك ، همان هر کوشه‌سی ، هر بوجاغی زه‌یتین آغاجلری قاپلامش کیدر . متنوع زه‌یتینلری وبتخصیص خورما زه‌یتینلری جداً نفیس ، شهرت کامله‌یی حائزدر ، بوخورما زه‌یتینلری ساقزده ده کثرتله یتیشیر ؛ طاتلی وزارکی ایشجه جلدلیدر ؛ بونلر وقت ادراکه قادار آغاجلرنده برافیلیر ؛ بوروشه‌ده باشلادقلری زمان طوپلانیر ، دقتله کوچوك سپتلره قونولاراق اطرافه کوندریلیر .

اوتوزی متجاوز وبخارله متحرك زه‌یتین ودقیق فابریقه‌لری بلانوقف ایشلمکده وچ قاردقلری یاغلردن ، صابونلردن واونلردن اعظمی اخراجات وقوع بولمقده‌در . یاغ، صابون اعمالاتی نه‌درجه‌لرده مهم یکونلر تشکیل ایدیورسه اون استحصالاتی ده اویکونلری بویوك رقملرله قاپاتمقدن خالی قالمیور ؛ کریده قادار سوقیاتی تأمین ایده‌ن اون فابریقه‌لرینك یومی ٢٠ : ٣٠ بیك کیلو بوغدای طحن ایتمکده اولدوغی دقتله

---

[١] کوشکك بانیسی حسن پاشا ، باربآروس خیرالدین پاشانك قارداشیدر .

علاقه‌دار بر ذاتدن دیڭلەمشدم .

فابریقالرك ئه‌زوب یاغی آدینی زیتون کوسه‌لرینك - پوصالرینك - تکرار تعصیری ایله ایکنجی ، اوچنجی نوع یاغ چیقارر نوایجاد برقاچ فابریقه‌سیله یوزیکرمی‌یه قریب اون و یاغ منکنه خانه‌لری ، اوتوزدن فضله صابونخانه‌لری و سکز باب دری اعمالنه مخصوص کارخانه‌سی ؛ سعی و عمل ساحه‌سنده مدللینك قازاندیغی اعتباری تعیین و تثبیته دلالت و کفایت ایدر .

بخارلی زیتون فابریقالرینك ، عین سقف التنده عینی ماکنه‌لرله متحرك بر صابون اعمالاتی شعبه‌لری موجوددر . بو مبارك زیتون دانه‌لرینك ئه‌نندن ، چکردەکندن برقاچ کره یاغ استحصال اولوندقدن صوکرا ارتق آتیلوب دوکولمکه محکوم پوصالر پیسله ایشه یارار . بوندن ولو اهمیتسزده اولسه ینه آطه‌یه بر پاره کیرر . بو پوصالر صرفیات محلیه‌دن باشقه چووالرله اطرافه سوق اولونور ؛ اوجوزجه صاتیلیر . کومور یرینه مانغاله دولدورولور ، یاقیلیر ، قوبلجیم حالنده قیپ قیرمزی آتشدن بر کول میدانه کلیر ، ساعتلرجه دایانیر ؛ اوطه‌لری ، یمکلری تسخین ایدر و قطعیاً بر قوقو نشر ایتمزدی . بن ساقزده ایکن مدللیدن دائما (پیرینا) دیدیکلری بو پوصالری جلب و استعمال ایدەردم . طربزون حوالیسنده ناصل فیندیق قابوقلرندن فقرای اهالی استفاده ایدیورسه مدللیده‌ده بر قسم خلق بو پیرینالردن تصرفکار بر منفعت تأمین ایله‌مکده‌در .

مدللی آطه‌سنك ، بیان ایتدیکمز ایکی لیماندن باشقه جنوب غربیسنده (یه‌را) و شرق جنوبیسنده‌ده (قالونیا) کورفزلری واردر ؛ که ، جزیره‌نك وسطنه قادار ایچری کیرمش بر بیوك حوضه تشکیل ایدرلر . مدخللرینك دارلغی اعتباریله هروقت ، هرکس قولایلقله بو کورفزلره کیروب چیقامازسه‌ده ینه ایچلرنده دائما کمیلر کورولور ، فعالیت تجاریه‌سی قطعیاً دوچار توقف اولماز .

غرب شمالیده (صیغری) ، شمالده (مولووا) و جنوبده (پیلماد) لیمانلری

كليتلى زه‌يتين [١] وزه‌يتين ياغى ، صابون ، پورتاقال وليمون اخراجاتيله دائما كان واپورلرك انبارلرينى دولدورورلر . بونلردن ، مدللينك تجارتى يالڭز شهره انحصار ايتمه‌يوب جزيره‌نك هرطرفنده بلاانقطاع جريان ايتمكده اولدوغى آكلاشيلير .

§ متصرف فخرى بك مرحومك سلسلهٔ احمراتندن اولان اوزره آطه‌نك يوللرى ده جالب تقدير برشكلده يكدر . مدللينك ايكى قضاسيله آلتى ناحيه‌سى ويتمشى متجاوز كويلرينى يكديكرينه وشهره ربط ايدن طرق عموميه وخصوصيه‌سى سائر يوللرندن داها صيق برشبكه حالنى اكتساب ايتمشدر . ٣١٦ سنه‌سنده برفابريقاتورك كتير تمش اولدوغى براوتوموبيلك ايشله‌ديلمه‌سى اسبابنه توسل ايدلديكنى ارباب معلومات بيان ايديور . اوزمانلر اوتوموبيل ممالك عثمانيه‌نك هيچ برطرفنده كورولمه‌مش ايدى . بوده يوللرك انتظامنه ، مدللیلرك توسيع وتسريع تجارت خصوصنده‌كى عزبكار تشبثلرينه برنشانهٔ مخصوص اولابيلير .

شهرك ريختيمندن چارشى بوينه كيدن بويوك جاده‌سى ، چارشى اقسامى ، دائرهٔ حكومت ومكتب اعدادى يوللرى هپ منتظم پاركه طاشلريله مفروشدر . اولجه شهردن حسن پاشاليمانه دولامباجلى اوزون برعادى يولدن كيديلوب كلينيردى ؛ صرف بوليمان محلاتنده مسكون اولان اسلاملر قيصه برمسافه‌يى بويولدن مديد برزمانده مشكلاتله قطع ايده‌بيليرلردى . مشاراليه فخرى بك ، شهرله بومحلات آراسنده‌كى قبرستانك — مخالفت شديده‌يه رغماً وبركيجه بغتةً عمله سوقيله وقوهٔ ضابطه‌ايله — تااورتاسندن كسه‌رك آچديرديغى يول وياپديرديغى شوسه ايله او محلاتى شهره بك زياده ياقلاشديرمش ، وقت وزمانيله شهره كه‌نيشوب ايشلرى كوجلرى باشنده بولونمغه موفقيت حاصل اولدوغندن ناشى ديندا شلرمزك دعالرينى قازانمش ايدى .

§ مدللينك صولرى بوتون آطه‌لره نسبةً مبذول ، صاقيز صولرندن صكرا صافيت ونفاستيله مشهور ومقبولدر . ٢٤٧ چشمه ، خلقك صو احتياجنى بالغاً مابلغ تطمين ايتمكده‌در . كمال فخر ايله ديرزكه ، بوتون بوصولر ، بوتون بوچشمه‌لر قپودان دريا جزايرلى حسن پاشا ومسلملردن قولاقسز اسماعيل پاشا كبى مسلمان اكابرمزك خيرات شريفه‌سيدر !

[١] (زيتون) عربى بركلمه اولدوغى ولساننمزده تحريفى غيرجائز بولونديغى حالده ، كلمه‌نك توركجه‌مزده مقابلى بولونمامسنه وعين زمانده توركجه‌لشمش اولماسنه بناءً (زه‌يتين) طرزنده يازمقده برباس كورمه‌يورز .

میاه معدنیه‌سنك كثرتیله‌ده جزیره مهم بر ثروت طبیعه‌یه مالكدر : یه‌را ، كلیه‌لیجه ، صاریالجه و پولهنیت قابلیجه‌لری ؛ دمیرلی و كوكورتلی اولمق و حرارتلری ۳۲ ، ٤٦ و ٧٦ درجه‌لرده بولونمق ارزوء امراض متنوعه‌یه شفابخش اولمقده‌در . آطه‌ده اك بویوكی ١٤ كیلومترو طولنده (وولاریس) نهریله داها برقاچ نهر دخی اروای اراضی‌یه خدمت ایتمكده‌در .

§ مدللی آطه‌سنك ملحقاتیله برابر نفوس عمومیه‌سی (١٣١,٥٥٧) كشیدن عبارتدر . بونك (٢٧,٩٦٤) ی اسلام ، (١٤١٠) ی قاتولیك ، (٨٠٠) ی موسوی و (١٠١,٣٨٣) ی رومدر .

مسلمانلر شهر ایله حسن پاشا محلاتندن ماعدا مولووا و پیامار قضالریله الق ناحیه‌سنك مركز و قراسنده ساكندرلر . قیلاپازو ، یه‌راشلا ، دافیا ، جمعه‌لی ، سوموریه ، ایشله‌مه‌طوبی ، قاپا ، صاریالجه ، [۱] ، آقنوروندا ، یتوجك كبی برخیلی كویلر باشلی باشنه اسلاملره عائد و بناءً علیه اهالئ اسلامیه شهردن زیاده كویلرده متمایزدر . چونكه مستقل مسلمان قراسندن غیری اسلاملر روملرله مخلوط اوله‌رق برچوق كویلرده یاشامقده ایدیلر .

مولواده ، پولیهنیتده ، صیغریده ، قالونیاده ، آكه‌رونیاده وقاپاده اوجه مالكانلره صاحب اولان بكلرك احفاد واقاربنك تاریخ تشغالدن اوله قادار اقامت ایتمكده ، املاك و اراضیسنی اداره ایله‌مكده اولدقلری معلومدر .

قوم نجیب اسلام ، ماضیده مدللی جزیره‌سنده حائز اكثریت و صاحب نفوذ و ثروت ایدی . عددی ایكی یوزی اشان چشمه‌لر ، یكونی التمش بره واران جامع شریفلر [۲] ، اون یدیدن فضله حماملر ، قیود عتیقه ایله مثبت وبی حساب اراضئ موقوفه ادعانك سلامت وصداقتی مؤیددر .

---

[۱] صدر اسبق حسین حلمی پاشانك مسقط رأسیدر .

[۲] جوامع شریفه‌نك بنالری قولاقسززاده جامع كبیری ایله چینارلی وقلعه ایچی جامعلریدر . پاشا لیماننده بحریه ناظری مرحوم بوزجه آطه‌لی حسن حسنی پاشاده شیرین برجامع شریف انشا ایتدیرمشدر .

ملحق قضا و ناحیه‌لرك مجالس اداره و محاکم نظامیه‌سنده ایام اخیره‌یه‌دك ایکیشر مسلم اعضانك منتخب و مستخدم بولونماسی ده نفوس اسلامیه‌نك کثرت قدیمه‌سنه واضح بر دلیلدر .

نفوس جهتندن مظهریت فائقه ، ایلری بویله‌جه اسلاملره متوجه اولدوغی کبی املاك و اراضینك مقادیر کثیره‌سنه دخی اهالی اسلامیه صاحب ایکن مدللی مسلمی قولاقسز اسماعیل پاشا اقارب و توابعی‌ده ، ساقزده موجودی بك عائله‌سی کبی میراث یدیلك و داها دوغریسی دلیلك کریوه‌سنه صاپمشلر ، او نفوذ و ثروتی رومله‌ره قاپدیرمق معصیتنی نفسلرینه یوکلتدکدن صکرا دنیادن کوچمشلردر . بو قسمه ، شیمدی ثروت ملکیه ساحه‌سنده مسلمانلرك خرستیانلره تقدم ایتمش بولوناجقلرینه شبهه یوقدی .

جزیره‌نك اك زنکین ، اك منبت املاك و اراضیسی ده اوقاف اسلامیه‌یه عائد ایدی . ایچریلرده اوقافك نیجه زیتونلکلری واردی . وظیفه‌دارانك دقتسزلکی ، کوشکلکی نتیجه‌سی اولاراق بونلر تیمارسز ، باقیمسز قالمش ، خراب اولمشدر . سائق مهم مؤثرات اولاجقدرکه ، بو زیتونلکلرك اقسام عظیمه‌سی علی التدریج رومله‌ره انتقال ایتمش و اعمار ایدیلوب بویوك استفاده‌لر تأمین ایده‌جك حاله افراغ و ارجاع اولونمشدر !

صره‌سی کلمشکن عرض ایده‌یم : بو کونکی عمومی باغچه جزایرلی حسن پاشا خیراتندن « قالافات یری » نامی آلتنده بر وقف اراضی ایدی . هر ناصیلسه بلدیه‌یه مال ایدلدی . مال ایدلدیکنه کوره باری بلدیه ، حکومت متبوعه‌نك نامنی اعلا و تأیید ایده‌جك و شیمه نابیته توافق ایلیه‌جك او باغچه‌ده بر آبده وجوده کتیرسیدی ! خایر ، بلدیه بالعکس یونانیلکی آچیقجه عثمانلیلغه ترجیح ایتدیکنی میدانه قویدوغی بر اثرله اثبات ایتمش بولوندی . بو ده مع الاسف معروض اغماض اولدی !

باغچه‌یه بویوك ، سوسلو ، فیسقیه‌لی بر حوض یاپدیرلدی . اورته‌سنه طاشدن معمول و صو یه مغطوس بر تمساح یاتیریلدی ! بونك صیرتنه قوجامان و هر طرفی میدانده اولمق اوزره عریان بر هیکل قوندیرولدی ! هیکلك باشنده یونانی قدیم سرپوشی بولوندوغی حالده اللرینه اوجی تمساحه مستند اوزون بر عصا ویریلدی ! بونلر هپ بالخاصه یونانستاندن جلب ایدیلان بر هیکلتراشه اعمال ایتدیریلدی . هیکلك ایاقلری آلتنده تمساحك یاتماسندن و عصانك قارننه کیرمه‌سندن نه معنالر مقصود اولدوغی انتقالده هیچ کوجلك چکمه‌یز !؟ .

واقفك ، متعصب منهنك مربوط ورعایتکار بولوندوغی اداب اسلامیه ایله بوسفیلار استهزا ایله جسارت ایتدیلر ؛ وحکومت متبوعه‌لرینك دینك دین اسلام اولدوغی خاطرلرینه بیله کتیرمه‌دیلر ! ! !

§ تکالیف امیریه‌نك کافه‌سیله مکلف اولان مدللی لرانك واردات عمومیه‌سی، ۱۰ میلیون غروشه قریبدرکه ، ولایت واردات عمومیه‌سنك نصفندن زیاده‌سنی تشکیل ایدر . بونك ٤،٥ میلیونی ویرکی ، تمتع وبدل عسکری ۲ : ۳،٥ میلیونی زه‌یتین ، ۸ : ۹ یوز بیك غروشی حبوبات ، ۱۰۰ : ۱۵۰ بیك غروشی پالاموط عشرلری و اوست طرفی اغنام وتکالیف سائره‌دور .

زه‌یتین اعشاری صوك سنه‌لرده هپ امانتاً اداره اولونمش و بر ییل کلمشدرکه، اوسنه زه‌یتینك محصولسز سنه‌سی ایکن محصوللی سنه‌لرده درج اولونامایان برمقدارده اولاراق حاصلات عشریه‌سی ٥٥ بیك لیرا طوتمشدر .

§ مدللی جزیره‌سی‌ده اولجه مواقع مستحکمه‌دن معدود ونفس مدللی، مولووا، صغیری قلعه‌لرنده برر باطاریا طوپ موجود ایکن ساقزده اولدیغی کبی اخیراً بونلرده لغو ایدلمش ، یرلرینه ایکی بولوك نظامیه افرادی براقیلمش ایدی !

§ مدللیده مؤسسه اولاراق علی العاده بر روم اسپیتالیاسی، معروف مدللی بانقه‌سی وقورجی واپور شرکتی ذکر اولونا بیلیر .

قلعه التنده حکومت دائره‌سی ظرافت وجسامتیله ، ایلی ونهاری مکتب اعدادی بنامی لطافت معماریه‌سیله ، قیشلا وعسکری خسته خانه‌سی موجودیت مهیبا ورقیقه‌سیله میانی سائره امیریه میاننده مصادف نظر تقدیر اولور .

§ مدللی اطه‌سنده اسلاملرك داغینیق وچوقلق بولونه‌لری ملایمه‌سیله رومارك پك چوغی تورکجه تکلم ایده‌رلر . مسلمانلرك جمله‌سی‌ده رومجه‌یه واقفدرلر. مکتبلرنده تورك لسانك تحصیلی ساقیزدن بر از زیاده رغبت مظهر اولمشدر . مع هذا مسلمان دشمنلغی ینه بو مکتبلرده اطفاله تلقین ایدیلیر ، اونلرك مزرعهٔ اذهانه تخم فساد آتیلیردی .

ساقزده بحث ایتدیکم شاپقا وفس مسئله‌لری بوراده داها واسع وداها سربست بر جریان المش ایدی . بو طرتلی صو فرنکلری ، قفالرنده قابه‌لا بولوندوغی حالده الاریله سلام ویرمك صورتیله مأمورین ومسلمینی تحقیر ایتمکدن خالی قالمازلر ؛

وقوفلی مأمورلر ومعلمانلرده آل قالدیرمقسزین خفیف بر باش اوینا تمقله بو کستاخلقه مقابله‌ده قصور ایتمزلردی.

§ مدللی روملری فن اقتصادك تعریفاتنی حرفی حرفنه تطبیق ایله اکتساب ثروت ورفاهیت ایتمه‌لکك اسباب وارکاننه واقف چالیشقان کیمسه‌لردر. بوکا قانعز. فقط نه چاره‌که، اخلاقی واجتماعی حیاتلری، بو تقدیراتی اورسه‌له‌یه‌جك وحتی قیراجق چیرکینلکلر، وسرکشلکلرله مالامال نفرت وماهیتدر.

مدللی کبی یوللری منتظم، ایشی مبذول، عن تجارة جهان مدنیتله علاقه‌سی موجود وخصوصاً براطه‌اولمق اعتباریله فرار واختفاسی مشکل بر محلك کوبلرنده اشقیالق، شهرده قومپانیا شکلنده خرسزلق وقوعاتنك اکسیلمه‌مه‌سی بو کوزه‌ل جزیره ایچین برشین تشکیل ایتمکده‌در.

روم تبعه‌نك ایدن، قازیقدن قورتولانلرینه وهله‌ده کیز قورصانلرینه خونریز رئیسلر دوغوران ایوالیق ویونده اشراسنه مدللی اطه‌سی بر مأمن مخصوص ایدی بو کبی شریرلر وروم عسکر فراریلری جزیره‌ده مدت مدیده کیزله‌نه‌جك یرلر بولورلردی. پالیقاریالر فرصت بولدقجه اونلری بربر یونانستانه اشیرورلردی، بن ساقیزده ایکن بر یونان واپورینك انبارینه ایستیف ایدلمش زه‌تین یاغی فیچیلرینك ایچیندن پولیس بر قاچ جانی وفراری دردستنه موفق اولمیشدی! بونلر پیره‌یه قاچیریلیوردی!

صاندالجیلرینك بیله طورلری، سوزلری، قیافتلری دائما انسانلر اوزرینه آتیلماغه اماده بر روحشیٔ مشهور اولدیغنی – دقت ایتمشلرسه – کاوبکجیلر پك ئه‌یی اکلامشلردر.

مدللیلیلر زوربالغی مدار افتخار، هرشیئك فوقنده بیوك بر اقتدار عد ایدرلر! بوقبیل عوام ناس اراسنده یونان مه‌غالی آیده‌سی پروپاغانداجیلری ایچین یالکز (یاساس پالیقاریا!) خطاب ستایشکاریسنك نه درجه‌لرده موفقیتلر تأمین ایده‌جکی مدللی‌یی بیلنلرجه معلومدر!

مدللیلیلرك نقیصهٔ اخلاقیه‌سندن بری ده زیاده‌سیله مرضمکریزلکدر. خست طبعلرینه حد تعیین اولوناماز، بوکا قارشی کندیلرنده قدرت مانعه یوقدر. اعضا

اولاراق مجلس مبعوثانه کیرمش اولان بوستان اوغلی (پاپاپوطه) کبی الك زنکینلری اوکلەین قاریتلرینی ایکی قلونیا ساردالیەسیله دویوررلر ! اقشام یمکارنده یا بر بالیق ویا یارم اوقه صیغیر ئەتی خاشلاماسی بولونورسه بو ، عائله‌جه عادتا ضیافتدن صاییلیر !

اسلام وطنداشلرینك مسافر پرورلکاری کوزلرینك اوکنده منجلی اولدیغی حالده مدللی روملری غازینوده یانه دعوت ایتدیکی احبابنه نه برسغاره ویریر ، نەده برقهوه ایصمارلر ؛ بونی اسرافاتدن عد ایدرلر !

آلتمش میل (التی ساعت) اوته باشنده بولونان ساقزلیلرك احوال واطوارندن مدللیلیلر بهره‌منداولامامشلردر . ساقیزلیلر مقتصددرلر ؛ فقط عادات اجتماعیه‌یه فوق العاده رعایتکاردرلر . صوکراده مملکتلرنده شقاوت شویله دورسون عادی سرقت جرمی بیله نادراً وقوعبولور . کورولتو ، پاطیردی ایتمزلر ، منفعت شخصیه وملیه‌لرینه مغایر اولسه‌ده مدللیلیلر کبی انسانیتسزلکه ، پابیقاریلغه ده کیدل . ادب ومنطقه تابع اولورلر .

مدللیلیلر ، اعاظم غزاة اسلامیه‌دن وعثمانلی مشاهیر بحریونندن قپودان دریا بارباروس خیرالدین پاشانك مدللیلی اولماسنی ، مسلمانلردن بویله بویوك برسیمانك چیقماسنی هیچ هضم ایده‌مزلر . حتی بوسببدن مشارالیهه ظالم معناسنده بارباروس دەنیلدیکنی تفوهه جرأت ایده‌رلر . حالبوکه ، بوعنوانك خیرالدین پاشا ایله بویوك برادری (اوروج) رئیسك قیرمزی صاقاللی اولملرندن ایله‌ری کلدیکنی قبول ایتمك لازم کلیر . چونکه فرنکلر صاقاله : بارب ، قیرمزی‌یه : روز دیرلر . بوکلمەلری یراشدیرنجه (بارب روز : Barbe rose) صفتی میدانه کلیرکه هر حالده (بارباروس) بونلردن مغتندر . قاموس اعلام بوعلمك (بابا اوروج)دن غلط اولماسی احتمالی‌ده درپیش ایتمکده‌در .

§ مدللی سنجاغی ، نفس مدللی قضاسیله جنوبا پیلما Plomarie ، شمالده مولووا Molive قضالرندن ومدللی قضاسنك یمرا ، آیاصو ، ماندا ماندا وپیلمار قضاسنك بولیهنیت ومولووا قضاسنك سیفری ، قلونیا ناحیه‌لرندن ترکب ایتمشدر .

پیلمار قصبه‌سنك مرکز لوایه اوزقلنی سکز ومولووا قصبه‌سنكده اون ایکی ساعتدر . مولووا قضاسیله بولیهنیت ناحیه‌سنده نفوذ وکثرت نفوس اسلاملرده‌در .

ساحل وداخلده‌کی قضا وناحیه مرکزلری تجارت ، ثروت ومعموریتده مدللی شهرنی کوچوك مقیاسده تنظیر ایدرلر .

مدللینك هر طرفنده وبالخاصه مولووا قضاسنده یکیدن بویوجك (میدیللی) تعبیر اولونور ، بر نوع سوریملی ، میفی میفی بیکیر جنسی یتیشدیریلیردی . بونلره مساعیٔ مصروفه نسبتنده خارجدن رغبت ایدیلمه‌دیکی ایچین بالاخره اهالینك شوق وهوسی آزالمش ، تکثیر واصلاحنه وهن طاری اولمشدر .

§ مدللی رومرلری بالقان حربنده ، یونانیلر طرفندن جزیره‌نك انغالنده عصرلرجه قارداش کبی که چیندکلری ، هرخصوصده افندیلکلرینی کوردکلری اسلام همشهریلرینه ـ انجاق مفترس وعقور حیوانلك یاپا بیله‌جکی ـ وحشیلکلری ، ملعونلقلری یاپمقدن چکنمه‌مشلردر :

مولووا قضاسنك چوملك قریه‌سی علماسندن ومقرریندن حاجی امین افندی نامنده یتمشلك مستجاب الدعوه بر پیر محترمك بوغازینه ایپ طاقیلمق صورتیله سوقاقلرده سوروکله‌نرك شهید ایدلمه‌سی وصیغرینك هرسه قریه‌سندن (قالینـوقوقو) اسملی انسان صفتنده ملعون بر خنزیرك اون بش ، یکرمی اسلام کنجنی قتل ایتدیرمه‌سی کبی وقایع فجیعه اوقادار چوقدرکه یازمقله بیتمز وتوکنمز .

رزیللکك ، ادبسزلکك وجدانخراش بر نمونه‌سی اولمق اوزره طنین غزته‌سنك ۳ حزیران ۳۲۸ تاریخلی نسخه‌سنده مندرج بر مدللی مکتوبنك تلخیصاً انظار عمومیه‌یه وضعنی مناسب کوروبورم :

« یونانیلرك مدللی‌یه استیلا ایتدکلری اوقارا کونلردن بری ، قرال قسطنطینك یوم منحوسنه تصادف ایتمشدی . یرلی رومرلر اهالینك یونانستانه الحاقی ایچین بر میتینغ ترتیب ایتدیلر . شهردن ، کویلردن نه قادار ایاق طاقیمی وارسه میتینغه اشتراك ایتدیریلدی . بو کروه خشرات (یه‌را) لی بر قاچ مسلمانی یاقالادیلر ؛ سوروکله‌یه‌رك جبراً بلدیه باغچه‌سنه کتیردیلر ؛ ماندا اوسته‌ چیقاردیلر ؛ اولوم تهدیدیله الحاق لهنده باغرتدیلر . صوکرا حسن پاشا کوشکنه کیتدیلر . یوم مخصوصی (== مشئومی) تبریك (== تسوید) ایتمك اوزره مفتی افندی‌یی اورایه دعوت ایتدیلر . مومی الیه‌ده بالضروره مسلمان اشرافنی مستصحباً کوشکه کلدی ، یاخود کلمکه مجبور ایدلدی . مراسمك دائرهٔ حکومتده یاپیلماسی مقرر ایکن کوشکك انتخاب ایدلمه‌سی ، بونلره باغچه‌ده کی یایغاراجیلرك الحاقیله الحاقك آرزوی عمومی‌یه استناد ایتدیکنی تأمین ایتمك ایدی . دوسپوطك منزعج ترهاتنی متعاقب مفتی افندی‌یه‌ده کرهی بر دعا

ایتدیردیلر . یونان متصرفی ایله متنفذجیلرك قطعلری توالی ایدی . بونلر میانده ، برزمانلر عثمانلی مجلس مبعوثانه کیرن ، اوراده مقدرات ملت ایچین رأی ویرن (میخالاکی سالکا) کورولمکه ده کیل ، تپه لنمکه شایان ایدی . بوفرتوت مبعوث هر کسدن زیاده آناوهیجان کوستریور ، قودورمشجه سنه اغزی کوپوروپور ، پارمقلرینی ایصیریوردی . بوبله جه حکومت قوناغنه کیدلدی . قوطوغرافلر الیندی. بوکیزدلکله اسلاملرکده امل الحاقده روملرله متحد بولوندقلرینی اثبات واوروپانی اشغال اتمك ایسته یورلردی ! »

§ یازیلریمزك مقدمه سنده محاکمه ومطالعه ایتدیکمز وجهله مدللی اطه سی ، ازمیر وادرمید کورفزلرینه شمول معناسیله حاکم اولماسی دولاییسیله اناطولینك الك مهم اقسام ساحلیه سنك سیاستنی ، تجارتنی وبالخاصه اسایشنی هر زمان قولایلقله تهدیده معروض براقاجق بر وضعیتده در . اهالیسنك اکلادیغمز خشونت طبعی ، ردائت اخلاقی بو وضعیته بویوك تأثیرلر اجرا ایده جکنه شبهه یوقدر .

۱۳۰۸ ویا ۱۳۰۹ سنه سنده غلطه رجحیم شرکتنك باب عالی ایله حل ایده مه دیکی ایکی یوز بیك لیرالق حقسز بر آلاجاق مسأله سی اوزرینه فرانسز دوناغاسی طرفندن - بتخصیص - مدللینك اشغال موقتی ، جزیره نك سیاسةً واقتصاداً حائز اولدوغی اهمیتی تقدیره کافیدر .

نفوس واوقاف اسلامیه نك موجودیت کثیره سی ، اناطولی یه قربیت مسافه سی ، جسیم ومحفوظ لیمانلریله ده حاکمیت بحریه سی جزیره نك تورکیانك غیری بر حکومتله پیدای ارتباط ایتمه سنه امکان براقماز . اورتودوقسلقدن ، لسان مشابهتندن باشقه یونانستانه نه عرقی ، نه ده جغرافی هیچ بر مناسبتی وعلاقه سی اولمیان مدللی اطه سنك یونان اداره سنه کچمه سی مروج هرهانکی بر طرز حل ، انجق اناطولی یه اصلا راحت یوزی کوسترمه مك ایچین بشریت وصرف تورك دشمنلرنجه اختیار اولونابیلیر بر جلادلق اولور ! بوکا ده نه تورکلر متحمل ونه ده کائنات قائل اولابیلیر .

—◎—

لیمنی آطه سی

Lèmnos

لیمنی آطه سی ، جزائر بحر سفید ولایتنك اقصای شمالیسنی تشکیل ایدن صوك اوجونجی لواسنك مرکز اداره سیدر . ملحقاتی اولان بوزجه ، ایمروز ، سمادیره ك

و بوزبابا آطه‌لریله برابر کلیبولی شبه جزیره‌سی ، طرفیننده‌کی چناق‌قلعه بوغازیله معارض کورفزینی ، قلعهٔ‌سلطانیه سنجاغنی ، بویوك بشیکه لیمانی قارشیسنه آلمش و بوغازدن قوش اوچور تمایاجق صورتده مرمره و استانبول مدخل مهمنده اخذ موقع ایتمشدر .

جزیره ، شمال وجنوبنده‌کی (پاردیس) و (موندروس) کورفزلرینك وجوده کتیردکاری بر برزخله عادتاً ایکی به منقسمدر . شرقدن غربه بویو ۳٤ ، شمالدن جنوبه نك ۳۰ کیلومترو اولمق اوزره مساحهٔ سطحیه‌سی ٤۷۷ کیلومترو مربعیدر . لیمنی قصبه‌سی آطه‌نك غربنده ، مندیرکلی ایکی کوچوك لیمان کنارنده کائندر .

آطه ، فاتح سلطان محمد خان ثانی زمان سلطنتنده فتح و تسخیر اولونمیشکن ۱۰٦٦ تاریخ هجریسنده آق‌ده کیزه چیقان قاپودان دریا صاری کنعان پاشا وندیکلیلرله حربه طوتوشاراق بوصره‌ده جزیره وندیکلیلر النه کیرمش ایسه‌ده چوق کچمه‌دن سلطان محمد خان رابع دورنده مقام صدارته کتیریلان کوپرولی محمد پاشا طرفندن ۱۰٦۷ ده حرباً استرداد اولونمشدر .

الیمزده‌کی ایشته تشیق جدولی (۲۳,۸۷۹) ی روم ، (۲,۲۹۲) سی مسلمان ، (٦۸) ی موسوی اولارق جزیره‌ده (۲٦,۲۳۷) نفوس قید ایدیور .

ساحل شرقیده قوکینو ، موندروس ، آغیوتیس اسملرنده اوچ کوچوك قصبه ایله ۱۷ قریه اطه‌یی احاطه ایتمشدر . شرق شمالی جهتدن بوزجه آطه‌یه دوغرو اون بش میل مسافه‌یه قادار (می‌تیندیس) نامی ویریلن ده‌کیزك دوت بش مترو عمقنده آثار قدیمه‌دن بر خرابه ایله (یورکا) لیمانی جوارنده‌ده تحت البحر بر مملکت خرابه‌سی واردر که مرمر وعادی دیره‌ك وطاشلری الآن کورلمکده‌در .

قصبه‌دن موندروس ناحیه‌سنه منتهی ۳۷ کیلو مترواق یکی برشوسه‌دن ماعدا شایان تذکار عمومی یول یوقدر . قصبه‌یه برساعت مسافه‌ده ترکیبانی قاربونات دوفر ، قاربونات دومانیه‌زی ، قاربونات دوسود اولمق اوزره ۳۸ : ٤۰ درجهٔ حرارتده امراض عصبیه و جلدیه‌یه پك نافع ایکی حماملی برده ایلیجه‌سی واردر .

کبار صوفیوندن واعاظم مشایخ حلوتیه‌دن (نیازی مصری) حضرتلرینك زاویه و تربهٔ شریفه‌سی لیمنی آطه‌سنه عالی وفیضلی برشرف بخش ایتمشدر .

جزیره اورمانلمز ، چیپلاق اراضیدن متشکل اولمقله برابر مواشیسنک کثرتی ، زراعتنک کفایتی وباغلرینک اولدقجه برکتی ؛ بربوجوق میلیون غروشدن فضله اخراجات وقوعه کتیرمکده وادخالاتی ایسه ایکیوز بیک غروشی تجاوز ایتمه‌مکده‌در ؟ زمان اداره‌مزده التی ، یدی بیك لیرالق اعشار بدل احاله‌سی اولمق اوزره لیمنینك واردات سنویه‌سی اون ایکی بیك لیرایه یاقلاشیردی .

بو اطه‌نك روملری نفوس وثروت خصوصنده حائز رجحان اولمقله برابر دیکر آطه‌لیلرله غیرقابل قیاس اطوار واخلاق جمیله ایله متصف ومونس شخصیتلردر . حکومتك اوامر ومناهیسنه اطاعتدن سرمو انحراف ایتمه‌مشلر وحتی یونانیلر جزیره‌لرینه کیردکلرنده عادی بر وقعه احداثندن بیله اجتناب ایله‌مشلردر .

ساقز ، مدللی استحکاملری قالدیرلدیغی صره‌ده لیمنی ایله بوزجه آطه قلعه‌لری ده رفع والغا ایدلمشدر .

§ بوزجه آطه (Tènèdos) : تروا خرابه‌لرینک بولوندوغی آناطولی ساحلنك ، مشهور بشیکه لیماننك اوکنده وکلیبولی شبه جزیره‌سنك کلید البحر قلعه‌سنه ۳۲ کیلومترو مسافه‌ده لیمنی لواسنه ملحق اوفاق بر قضادر . آطه ، دوقوز کیلومترو طولنده وبش کیلومترو عرضنده اولارق کوچوك ، فقط اهمیتلی بیوکدر . (۱۴۳۱) ی مسلمان وقصوری روم اولمق اوزره ٤٩٦٩ نفوسی حاویدر .

§ ایمروز آطه‌سی (Imbros) : بوده لیمنینك بر قضاسیدر . بوغازك منتهاسنده‌کی سدالبحردن ١٦ کیلومترو غرب شمالیده‌در . طولی ٣٠ ، عرضی ١٦ کیلومترودر . نفوسی ٨٨٠٩ اولوب اره‌سنده ١٢٠ قادار اسلام بولونور . آطه‌ده اولجه مسلمانلر کثیرالنفوس ایمشلر . قبرستانلرك ، چشمه‌لرك کتابه‌لری بوکا دلیل اولارق کوستریلیور . دیزت وبیزلو قویونلری ، براینك قادار سوتلی کچیلری ودولایسیله محصولات لبنیه‌سی مشهوردر .

§ سمادیرك اطه‌سی (Samothraki) : ایمروز قضاسنك ناحیه‌سی ، ایتوز ومعارض کورفزلرینك اهمیتلی بر ترصد نقطه‌سیدر . ایمروزك ٤ کیلومترو شمال غربیسنده‌در . ٢٦٠٠ روم نفوسی واردر .

§ بوزبابا آطه‌سی (Hagios Strati) لیمنینك ، اسمیله سمی کورفزك ساحلنده بولونان (موندروس) ناحیه‌سنده‌ اوکرا ، ٣٥ کیلومترو غرب جنوبیسنده ایکنجی کوچوك بر ناحیه‌سیدر . روم اولمق اوزره نفوسی ١٢٠٠ در .

جزائر مجتمعه سیله پولاد آسا بر سداده کبی چناق قلعه بوغازینی اورته جك و بحریونك قیمت و اهمیتنی تقدیر ایتدیکی ییرك (بشیکه) لیمانی مثللی قلعهٔ سلطانیه سنجاغنك طیش ساحللرینی هر زمان اورسه له یه جك قوت و قدرت مادیه یی حائز اولان لیمنی ایلهمی ، تورکیانك وبالخاصه اوتورکیا استانبولك حیات استقلال و استقبالیله مؤثر بر علاقه یه مالکدر .

جزیره نك ایکی بیوك قویی و بتخصیص موندروس کورفزی ترصدات و حرکات بحریه نقطهٔ نظرندن بوغازه و بالاضافه استانبوله نه مدهش ضربه لر احاله سنه و نه مهلك روللر ارائه سنه قادر اولا بیله جکنك ایضاحنه لزوم کورولمه کرکدر . چونکه ، بالقان حربی کوزومزك او کنده در . یونانلیلر موندروس کورفزینی دونانماسنه اس الحرکه اتخاذ ایدرك موقعك مساعده سندن بالاستفاده او بحر کمزلکاریله ، اوجهانتفریله برابر بزه نه لر یاپمش اولدقلرینی و نا سیل تأمین مقصد ایتدکارینی هپ بیلیرز .

حرب عمومیده دول متفقه بیله دونانمالرینی او کورفزده بولوندورمشلر و حتی معهود متارکه نامه نك مذاکراتنی اوراده یاپمق و بیترمك صورتیله تورکلرك الی اخر الزمان اونوتامایه جنی فلاکتلی صحیفه لری تاریخه یازدیرمشلردر ! بناءً علیه بو آطه لرك تورکیایه اولان شدت ارتباطنی انکاره و حتی تحدید و تقصیره قالقیشاجق ارباب سیاست و کیاستدن فرد آفریده یوقدر دیرز .

—◎—

تمه

۴۳ سنه اول قبریس (Chypre) اطه سی ده جزائر بحر سفید ، لایتنك بر لواسی ایکن ۹۳ روس محاربه سنك نتیجه سنده عقد اولنان معاهده موجبنجه باطومك تخلیه سنه قادار انکلیزلرك ادارهٔ موقته سنه تودیع ایدلمش اولدیغنی کتابمزك مقدمه سنده بیان ایتمش ایدك .

قبریس ، اعصار قدیمه ده اقوام آریه ، فراعنهٔ مصریه و حکومت ایرانیه اللرنده

دولاشدقدن صوکرا ژنه‌و‌یزلیلر و وندیکلیلر اداره‌سنه کچمش ، نهایت ۹۷۸ تاریخ هجریسنده وسلطان سلیم ثانی دورنده دولت عثمانیه‌نك تحت حاکمیتنه کیرمشدر .

برمدت مستقل لوا شکلنده قلوب مؤخراً جزائر بحر سفید ولایتنك الویهٔ ملحقه‌سی میانه‌نه ادخال ایدیلن ، بر اوجی اسکندرون کورفزینه دوغرو اوزانه‌رق ۷۵ کیلو مترو مسافه‌ده اطنه و آنطالیه سواحلنه محاذی بولنان قبریس ۹۶۱۰ کیلومترو مربعلق مساحهٔ سطحیه‌یی حاوی اولق اعتباریله جزائر بحر سفیدك — نصفنه یاقین مقداری مسلمان و تورك اولمق اوزره ۲۱۰ بیکی متجاوز نفوسلی — اك جسیم پارچه‌سیدر .

موقعنك هم تندن آلدیغی مستثنی برغرور ایله قبریس ، تك باشنه آنطالیه ، اطنه وسوریه ساحللرینی هر زمان قارشیدیرمق ، اوراده فساد اوجاقلری توتدورمق و هر فنالغی یاپدیرمق قابلیتنی حائزدر . هله شو زمانلرده انکلیزلرك اطه‌ده دوام حاکمیتی ویاخود محمیلری اولان یونانلیلرك — فرض محال اوله‌رق — اطه‌یه نائلیتی تقدیرنده او احللره و اوساحللرده کی خیرخواهلره الله معین اولسون !

عهده وفا شرایطه‌سنی شمع وضرر به بسط وقصر ایتمکده یوزو تیزلاماق شانندن اولان انکلیزلر ، باطولمك عاقبت وضیق آمین ایتدیکن بو طه‌نك برموجب معاهده اعاده‌سنی هر حالده خاطرلرینه بیله کتیرمه‌مکده‌درلر ! فقط حال وآتی اونلرك ساتیندن خلق صیانت و مظهر سلامت ایتمك ایچین تبریسی نه انکلیزلرده ونه ده یونانلیلرده براقاجق ، اوکیج تورکیانك ایدی شفقت وعدالتنه تودیع ایده جکدر ، بونی امید وانتظار ایدهلم .

استطراد : ۳۰۷ کانون ثانیسی غایه‌لرنده ادارهٔ مخصوصه‌نك (تورك) واپوریله منفام اولان نیکده یه سوق ایدیلیرکن واپورمز انطالیه‌نك (آدراسان) برونی آچیقلرنده مدهش برقره‌ویل فیرطنه‌سنه طوتولدی ؛ باتماسنه برشی قالدی ؛ خطرناك بربوچالامق نتیجه‌سنده وخرده‌بر حالده قبریسك (لیماسون) لیماننه التجا ایتدی . سفینه‌مزك محتاج ترمیم و مفتقر نان ونعیم اولدوغنی کوردکاری ، بیلدکاری حالده انکلیزلر ساعتلرجه بزی قارا ایله تماسده بولوندورمادیلر ! کمی سواریسنك مدید ومؤثر مراجعتلری ، مخابرات ومشکلاتله قرین اسعاف اولابیلدی ! اوراده قرق سکز ساعت قالدق . واپورده بنمه برابر داها برچوق منفی واردی . اسلام اهالی بزی قوجاقلامش ، سینهٔ محبتلرینه باصدیرمش وسویدای قلبمزده برشعلهٔ رها حاصل ایتمش ایدی : اوراده قاله‌جق ،

منفامزه کیتمه‌یه‌جك و مملکتمز ایچین وطن جدا ارقداشلرمز کبی چالیشاجق ایدك ، بو امل ، منفی و بارد جوابلرله انخساف اوغرادی . بزی عادتا تحت الحفظ واپورمزه اعاده ایتدیلر . ایشته قبریسك صحیفهٔ حیاتمزه یازیلمش بر الیم خاطره‌سی ! ایشته انکلیزلرك جبروتی معامله‌لرینه ولدی الاقتضا طیقه‌دن چکنمه‌دکاری باباغی مداهنه‌لرینه برنمونه !

§ ینه جزائر بحر سفید ولایتنك مدللی لواسنه مربوط بوندا (Mouskonisia) جزیره‌سی ده صوك زمانلرده محل ارتباطی بولمش ، قره‌سی سنجاغنك آیوالیق قضاسنه الحاق ایدلمشدر . برکوپرو ایله کچیله‌جك قادار آیوالغه یاقین بولنان ، وقورصانلغك منشأی و رؤسا و اعضاسنك مولدی اولمقله مشهور اولان بوندا جزیره‌سیله توابعنك اناطولی‌یه ربط اولوندقلری زماندن صکره محسوس درجه‌لرده صلاح حاللری کورولمشدر .

§ بحر سفیدده سلسلهٔ جزائرمز آراسنده ٤٦٨ کیلو مترو مربعی مساحهٔ سطحیه‌سیله بویوکلکده ایمنی اطه‌سنی تعقیب ایدن برده سیسام اطه‌سی (Samos) بولونمقده‌در . اللی بیك نفوسه قریب اهالیسی بولنان بو اطه جزائر بحر سفید ولایتندن خارج طوتولمش و (سیسام بکی) عنوانیله طرف حکومتدن منصوب بر خرستیان متصرفك اداره‌سی آلتنده ، بر ایالت ممتازه شکلنده بولوندیرلمشدر .

سیسام ، باغلرینك ، تونونلرینك کثرت و نفاستیله مهم بر ثروته مالك ، فقط سکنه‌سنك چوغی قاچاقجیلغه متهالکدر ، آناطولی ایله عادتا یاپیشیق کبیدر . قارشیدن قارشی‌یه انسانلرك قونوشماسی قابل ، ایکی کیلومترولق دار بر بوغاز حد فاصلدر .

سیسامك ـ معلومی اعلام ایتمش اولمامق اوزره ـ آناطولی مقدراتیله نه مرتبه‌لرده علاقه‌دار اولدیغنی ایضاح ایتمه‌یه‌جك ، یالکز شمول معناسیله آناطولینك (عمدهٔ سلامتیدر) ده‌یوب کچه‌جکز . چونکه ، بورادن مملکتمزه هر دورلو متجاوزلر اوزانابیلیر . یونان پروپاغانداجیلرینك الك فعال ارکانی بوراده آچیق بر ساحهٔ موفقیت بولمقده‌در . صوفیقلی حادثهٔ عصیانیه‌سی بالمناسبه یوقاریلرده بیلدیرلمش ایدی . سافزده یونانیلر طرفندن اسیر حرب صفتیله نقل و توقیف ایدیلدیکمز آتنه جوارنده‌کی (دوف) استحکام قیشلاسنده کوردوکمز برچوق ضابطلر هپ سیسامك عثمانلی روملری ایدی !

سیسه مدیلرکده ساقز وسائر آطه‌لر خلقی کبی یونان اداره‌ٔ ظالمانه‌سندن غیر ممنون ومشتکی اولدقلری حقنده‌کی روایات ، بوکون برشکل حقیقت آلیور . آطه‌لیلر ، یونانیلرک متوالی تضییقاتنه آرتق تحمل ایده‌میه‌رک عصیان ایدیور ، تورکیه‌نک وتورکلرک قدروقیمتنی نه‌یدن ثبی به تقدیرده هم لسان اولیورلر . اول وآخر سویلدیکمز وجهله باشلرنده باش دوندوروجی پروپاغانداجی قارا باشلر بولونماسه آطه‌لیلر تورکلرک قوجاغنه آتیلماغه جوقدن جان آتمقده‌در .

انشاالله خائن یونانیلری عهد قریبده آناطولیمزک هربوجاغندن تماماً قوغدقدن ، ممالکتلریمزی اوسردار ایاقلردن تطهیر ایتدکدن صکرا بوتون اطه‌لرمزک اناوطنه التحاقی موفقیق ، حکومت مبجله ملیه‌مزن ایجین برمظهریت تالیه تشکیل ایده‌جکنه ایمان قطعی ایله امین اولالم .

—○◎○—

یونانلیلر - روملر

تاریخ ، شویله‌جه بر تدقیق ایدیلیرسه کوروللور وآکلاشیلیرکه : مورا وته‌سالیا خطه‌لرینه یرله‌شن ، متعاقباً آسیای صغرایه یاییلان اسکی یونانیلردن (هه‌لن) نسلنک دورت شعبه‌سی ، صیره‌سیله ایران حکمدرای کیخسرونک ، ماکدونیا قرالی اسکندرله فیلیپک ، صوکرالری‌ده طوائف ملوکله رومالیلرک ضربه‌لرندن باش قالدیرامامش ومشهور (پلوپونز) ، (که‌رونیا) و (لامیا) محاربه‌لرنده‌کی مغلوبیتلر اوزه‌رینه انقراضه یوز طوتمشدر .

ممالکتلری ، روما ایمپراطورلغنجه (آخائی : Achaïe) ایالتنه الحاق اولوندقدن صوکرا آسیای صغری قراللرندن (مهرداد =: Mithridate) ایله بالاتحاد اعادهٔ استقلال جدالنه آتیلان یونانیلر ، روما سردارلرندن (سیللا) نکده سیللهٔ سنی یه‌مك صورتیله بوسبوتون دوچار پریشانی واضمحلال اولمشلردر .

میلادک اوچونجی عصرنده غوتلرک هونلرک آتنه وتوابعنی ضبط ایتمه‌لری ، آرناوودلرله اولاحلرکده اواراضی به داخل اولملری اوزه‌رینه یونانیلرک آرتق دوغروالایامایاجق ماهیتده بللری بوکولمش و ١٢٠٤ تاریخنده آتنه‌ده تأسس ایدوب ١٤٥٦ تاریخنه قادار (روش) ، (بری‌یه‌ن) ، (قاتالونیا) و (سیجیلیا) خاندان

قرالیلری طرفندن اداره ایدیلن فرنك دوقالغنك اثنای حکومتنده اسکی یونانیلکدن نام ونشان قالمامشدر .

ایشته شیمدیکی یونانیلر ، او خطه‌یه یرلشن لسانلری وجنسلری مختلف بوقوملردن تولد ایتمش ، اونلرك نسللرندن میدانه چیقمشدر .

اسکی یونانیلر (لاتین) لسانیله متکلم ایدیلر . بلای انقراض ، فصاحت ومکملیتیله مشهور اولان بولسان‌ده علیل وابکم ایتدی . یرینه ذکر ایتدیکمز اقوام مختلفهٔ اجنبیه لسانلریله مخلوط اولارق شیمدیکی روجه لسانی قائم اولدی . بوکون یونانیلر لاتین لسانینك همان یابانجیسی کبیدرلر .

وقتاکه ، روما دولت معظمه‌سی – میلادك ۳۹۵ سنه‌سنده – غرب وشرق روما ایمپراطورلقلری نامیله ایکی‌یه انقسام ایتدکدن برمدت صوکرا بیزانس حکومتی نامنی آلان شرق ایمپراطورلغی ، کندیلکندن (اورتودوقس) مذهبنی قبول ونشر ایتدی . ۱۴۵۳ ده فاتح سلطان محمدخان ثانی حضرتلرینك صولت جهانگیرانه‌سیله بوشرق ایمپراطورلغی‌ده تاکوکندن قوپاریلوب یقلدی ؛ عدمه کیتدی ؛ پایتختلری ، بوتون مملکتلری تورکلرك ایادی ضبطنه کچدی ؛ وهر طرفنه اسلاملر استیلا وتکاثف ایله‌دی ؛ عین زمانده حضرت فاتح ، بیزانسلیلرك وتوابعنك قلبلرینه خلل کتیرمکسزین جمله‌سنه مساوات حقوق وسربستی مذاهب فرمان پیامبر پسندانه‌سنی اصدار واحسان بیوردی . بویله‌جه‌ده بو ایمپراطورلق تبعه‌سی اسلاملرك ، تورکلرك آراسنده قالدی ویاشادی ؛ ایشته بوکونکی روملق دخی بوصورتله وجوده کلمش اولدی .

بناءً علیه مختصراً بیان ایتدیکمز شو تأمینات تاریخیه‌یه کوره ، بوکونکی یونانیلرك قطعیاً اوسکی یونانیلردن وبوکونکی روملرك‌ده اصلا شیمدیکی یونانیلردن اولمادقلرینه ، آطه‌لرده داخل اولمق اوزره بتون تورکیا اولکه‌سنده نائل امن وحضور اولان روم وطنداشلرمزك دوغریدن دوغری‌یه تورکیه وتورکلره بر نسبت قویه وقدیمه ایله مربوط بولوندقلرینه شبهه ایده‌جك بر قوش بیینلی تصور اولونامز .

یونانیلر ، (ثه‌له‌نوس) ك (هلن) و (یونان) ك (ایونیان) ماده‌لرندن آلندیغنی وبودلائل ایله اسکی یونانیلره منسوب اولدقلرینی ایله‌ری سوروورلر . حقیقتدن چوق اوزاق اولان بوادعایه تاریخ کولویور ؛ چونکه ، هلن وایونیان نسللرینك نیجه قرنلر ، عصرلر اول اندراس وانفساخ ایتدیکنی وشیمدیکی یونانیلرك ناصیل ظهور ایله‌دیکنی او تاریخ مفصلاً قید واثبات ایدیور .

اطه‌لرك اناطولی‌یه ، تورکیایه اولان ارتباطات معنویه‌سنی . تاریخ ایله علم طبقات الارض ارتباطات مادیه ایله‌ده توثیق ایتمکده‌در : بحرسفید اطه‌لرمز ، و تیله (نه‌که) دینیلن و اناطولی‌یه ملاصق بولونان قطعهٔ ارضک بر شاهقه‌سی ایدی . اطه‌لردن اکثریسنك اوچوروم ساحللی ، سطح بحردن دیکنه چیقمش یوکسه‌ك زروه‌لی بولونماسی بوکا دلیل اولدوغی کبی اطه‌لرله اناطولی ساحللرنده و ساحل آچیقلرنده کشف ایدیلوب کورولن تحت البحر خرابه‌لرده بو حقیقت تاریخیه و علمیه‌نك الك بارز شاهدلریدر .

دیمك‌که ، اطه‌لرمز اناطولینك ابدی بر جزء لاینفکیدر ؛ او حالده اطه‌لرمز اناطولیدن ، تورکیادن آیریلاماز . [١]

صوك

---

[١] بالقان محاربه‌سنده یونانلیلرك ساقیزی نه صورتله اشغال ایتدکلرینه و نه‌لر یاپدقلرینه و یونانستانده‌کی اسارتمزده نه کبی احوال و وقایعه شاهد اولدوغمزه دائر بر ذیلك باشقه‌جه نشری مقرردر . ع . ف

DF
901
I66F8